

920

PP 4331-4530 Rec 22.6.55

~~7/7/82~~

imp

H331

K34/82

N° 920 (103) 55022

148

H. M. Mohlabe,
Mohlaba School
Bethany Mission,
P.O. Letaba,
P.O. Box 39,

"Guardian and trustee of estate" of 0.455

Trichardtsdal.

200 x 0.455 = 91 pp typed £ 8-4-0

10 9/3/1955.

Tema ya 36(a).

Moliti wa thoto le moledi.

Temana ya 1: Taba ke ya moledi wa thoto le

moja le/a.

9222 Lehu a le na mphathô. Polabolo ke gore a le na ya manyana goba ya mogolo. Yo we le ho libilego le ma libilê. Monna wa motê o wa hwa a šiya dithoto tša gwe ka moka gammôgô le bana. Ba tša šala ba di bôna bašadi. Mohu o khu-tšitšê. Dipeelo di šala di baka bašadi. Ge e le monna wa motê, o lašhile le šaba, motê o khôna ke mong wa ôna. Motê ke moka o bitsiwa Taweng. Ke gore motê wa go tšhoka mong wa ôna.

9223 Taweng le Thubjaneng. Taweng ke motê wa go hwêla ke mong wa ôna. Mong wa motê ke monna. Bjale motê o šetšê o tše na molaudi wa ôna. Thubjaneng ke motê wa bo poya bogadi. Bjale ka ge go ngodilwa hae le hae gore bo poya bo-godi ba agêlwa

K34/82

wa bona mote ka nte ga le-gora le ba-
tswadi ba bona. Ditaba tša gona ke tša
thubjaneng.

9224 Taba ya moledi e bolwabolwa ka letsatši
la thobošo. Mohu a hwa, ke moka ba bo lelo-
ko la mohu ba phifallong. Batho a ba bolabole
ditaba tša taweng. Moratho wa mohu o swane-
tše go šala a thōhōmēla mote wa mohu mogo-
lo wa gwe. Le ge go ile gwa hwa moratho,
a be a dula ga wa gwe mote. Mogolo o ta
šala a e ya a tswalla dikhomo. Bona ba gare
ba lla thello tha mohu. A ba ke ba kitimēla
go beya moledi, ka baka la gore dikhopola
tša batho, ba ta re ba diya mmolaya ba la-
tella go ta šala ba bolabola ka dithoto tša
gwe. Ba swanetše go tšeya ngwaga ka moka
ba lla thello tha mohu.

9225 Dinoho tša mediro ya lehu di ngodilwē kae
le kae. Bjale ka: Go alama lehu la mohu le...
^{ga bathologadi} go gogiwa ke monna wa ngaha. Bjala bja go...
šala khoko. Ke bjona bjala bja diphiri. Ke ge
ba-hwedi ba tha iletiē lehu la mohu. Ga nwa
bjala bja diphiri ke moka theila the feditē.
Ba swanetše go šoma medirō ya bona. Le ba-

thôlogadi ba ya ha difera tša bona. Ke gore yo mongwe le yo mongwe o robala ka ntang ya gwe. The naho tša boraro, ke go tšoa the tšhila. Ka morago ga tšoa ya the tšhila, ke thobošo ya bana ba mohu. Bjale dipeelo tša batho di khodile go lla thellô tša mohu. Ke moha the fedilê ba ka thôma dipolabolo tša motšete wa tšaweng.

9226 Merêrô ya motšete wa tšaweng. Merêrô ka moha e reriwa ka lona letšatši la thobošo. Mohu o hwile o šile ditšhuwana. Ditšhuwana go bolwa-bolwa ka bana ba gwe. Ge a ile a šiya bana ba gwe e thale ba bannyana. Ba swanetše go nyakisiša monna yo we a swanetšego go ba moledi wa bana le thoto ya mohu. Motho yo we a tšala go a lêla bana ba mohu, ba swanetše go mo šupa pele ga khobô. Ba divêla gore mang le mang a mo tebe. Mo a bolabola ditaba tša motšete o we, letšatši la gwe la the ke la wa fathe.

9227 Morêrô wa moledi o wêla gôdimu ga mang. Moratho wa mohu ke yêna yo we a swanetše go go šala a lêla bana ba mohu mogolo wa gwe. Le thoto ka moha ke yêna yo we a swanetšego go e bôna. Moratho go bolwabolwa ka yo we mohu a itšego go bêtêga, ka moragô

K34/82

gwa ~~hêlêga~~ yêna. ~~Ke mame~~ go ~~bolwa~~ ~~botwago~~
 moratho wa mohu. Ge moratho wa mogolo a ka
 hwa pele ga mogolo wa gwe. Mogolo o swanetše
 go lêla bana ba mohu moratho wa gwe. Mala-
 me wa bona ke moeletšhi wa melaô fêla. Le yêna
 o na le tšhi khôvô ya gabô. Ge le sêbetšhe, a ka
 lêla batogolo.

9228 Mona go tšhekiwa tredi bolala. Manna wa ba-
 sadi, a ka hwa a šiya dintô. Basadi ba gwe a
 beha le tšhi ka le thii. Bjale a ka na šiya di-
 ntô tšhe dingwe di na le barwa ba bagolo. Ga go
 ile gore dintô tšhe dingwe di be le barwa ba
 bagolo, ge ntô e kholo e na le ngwana yo ma-
 nnyana, ba swanetše go beya moledi. Ge moratho
 wa mogolo a ile a hwa pele ga mogolo wa gwe,
 a šiya bana ba bathankana, ba swanetše go
 šupa morwa wa ntô e kholo a lêlê bana ba
 ramogolo. Le lefa ka moka ke yêna molebendi.

9229 Kha baka lang^{ng}wana wa rangwane a tswa
 ra motšhe wa ramogolo wa gwe. Baratho ba
 mohu ba gona. Barwa ba mohu ba gona ba di-
 ntô tšhe dinnyana. Morwa wa moratho wa mo-
 golo, o feta baratho ba papagwe. Ke bo rangwa-
 ne wa gwe. Go bana ba ramogolo ke ba ba-

golo ~~molatō~~ a o dumele gore ngwana wa magadikane a lēlé ngwana wa magadikane. Ge majo-
lefa a gudilē, a ha ta a gana go fologa the-
pona. Ka gobane o ta ba botša gore nna ke
morwa mang. Ke moka utwa e ya thōmēga.
Ke mōkhwa o we go beiwago ngwana wa rangwa-
ne goba moratho wa moku. Bona a ba na maata
a go gana ka gobane a tša ba lebana.

9230 Thobēla morena nama e la e budulē. Thepelō
o bešula. Ke moka molata o bešula. O swanetšē
go fitša a kwatamē fa the ke moka a ma fē. Ga
mahura go ja yēna thobēla. Ge a bolabola, ^{ba ve} tho-
bēla. Ge a e nwa bjala, ba ve thobēla. The the-
ngwe le the thengwe the we a the dirago, ba ve
thobēla. Ke yēna yo magolo ka gobane o dutšī
tulong ya yo magolo. Bjale go boima kudu go fo-
loga mo we tulong e we. Khanthe ga moratho
wa moku goba morwa wa rangwane ga go bui-
ma. Ke nna ngwana wa rangwane a ke llele
bogoši, ke llēla go tuma. Ge e le bogošī ba na le
malapa a magolo.

9231 Morwa wa n̄to e nyana a ha the ke a lēla
ngwana wa n̄to e khola. Ge ba ka šupa morwa
wa n̄to e nyana ya go šiya ke moku, ke ma-

rumu. Ngwana yo we wa moja-lefa, ba swanetše go mo tšhabiša. Ba ta ya ba mmeya ga malome wa gwe. Ba tšhaba gore a ka mmolaya, a napê a dulêla ruri tulong ya baja-lefa. Lefa ka ha na le šumiša ka mokhwa o a ka khōnago. Ga go motho ya a ka mmolabudišago ka baka la gore le yēna ke papa-gwe. Mothang ba tlo mo fološago the tulong ke ntwa e kholo.

9232 Moledi ke yēna molebendi wa thoto. Moledi a na maata a go laola lefa la mahu. Molaudi wa yona ke moradi wa ntō e kholo. Ge bathōlogadi ba bolaya ke tala, o swanetše go bega ntō e kholo gore lešaba la go le ferella ke mōya. Ka tumellō ya moradi wa ntō e kholo, ke moka o vetiša khomo. Ke moka ntō e ngwe le e ngwe e swanetše go hwetšana bonnyannyana bja moabê.

9233 A ke mogolo ke mokokompa, ke moja tša ôka, ka thoka go okella ba raka. Ge moledi a ka the^{he} a thōkōmela thoto ya mahu, a no dira ka yōna ka mokhwa o a nyakago. Moradi wa ntō e kholo o swanetše go bitša ba bagalo le khadi. Ge ba tile ke moka o ba thalošetša ka

mokhwa o we a thinyago thoto ya mahu. Ka ma-
thamo ba ta molaya. Ge a ka goma a boeletsa
gona ba swanese go mo folosa, ke moka ba
bee ya mongwe.

9234 Mogama khomo ya lefisa, o gama a lebella
tela. Ke moliti wa mago wa rotwe, o leta a ja
mafota. Lefisa ka buntai ke mafisa. Mafota
ta ka bothii lefota. Mafota ke mago a
go folotša. Ke gore a no wa pele ga gore a bu-
tšwe ga bote. Go kšiša ga bote, ke gore ma-
go o e nya mago, bjale a tswanetše go fo-
tša. Ga lewe mafota ka gobane a te-
fe. Ka morago ga mo mafota a ulugile ke
moka go butšwa dithole. Ka e thii thole.
Ka morago ga dithole ke mathogolo. Ka e thii
lethogolo. Moleli wa ngwana a swanela
go ja dithole, o swanetše go ja mafota.
Dithole di lebane rotwe. Ge e le dikho-
mo a diyo di-ša fela, di na le mong wa
tšona.

9235 Ge monna a ka šiya moradi ka othii.
Ge a na le ngwana wa morwa a thalifile,
ke yena yo we a ta šalapa lebella lefa-
la go šiya ke mohu papagwe. Fela ge e

thale~~ga~~ mo nyana, moledi o swanetse go ba
gonat. Moledi yo we ke yêna yo we a ta go
thohomela lefa la gošiuwa. Medirô ka moka ya
lapa le we la mothologadi, e swanetse go bôna
ke yêna moledi. Go gola ga mothankana ke ge
a šetse a khôna go aga nto.

9236

~~9236~~ Moopa wa mothologadi goba mothologadi
wa bana ba bathankana ba banenyana goba
ba baretšana fêla. Bjale ka ge go ngodilwê
kae le kae gore moopa o swanetse go ba ka
fathe ga moja-lefa. O bjale ka motholo-
gadi wa bana ba banenyana fêla. Wa ba-
na ba banenyana fêla, o wa kaonêga ka goba-
ne, ba ta tšeya dihoma tša manyalo a ba-
redi ba gwe ba tšeya basadi goba mosadi.
Mosadi yo we mo a ka bêtêla ngwana wa
mothankana, ke yêna yo we a ta tago a ba
moja-lefa.

9237 Moopa bja nto kholo goba go ba le bana ba
banenyana fêla. Mona ke taba. Ba swa-
netse go nyakišiša yo we a swanetse go
dula tulong ya moku. Ge e le bathoka (
makwapa) ba ve ba tšeya thatswa. O thatswa
dikhwele tša moopa. Bjale ka the ga gešū

920

K34/82

4339

ba swanetše go tšeya the bula-nto. Ke gore nka moragā ga lehu la moradi wa nto e khola. Ke yēna yo we a swanetšego go tlo tšōa nto e khola. Pele ga gore a hwē, a go dumelege gore go tšeiwa thatswa. Ka gobane bana ba moradi a ba gadikanele dithaka. Monna yo we a šupilwego go ba moja-lefa ke yēna yo we a swanetšego go dira ka mokhwa o we.

9238 Monyala ka pedi o nyala wa gwe. Monna a ka^vwa a šiya molato wa manyalo. Mothōlogadi a dula a le nnoši, o swanetše go dula le monna yo mongwe wa bo lelōho la mohu. Mošegedi a na maata a go ntšha dikhomo tša maata a gwe a yo lefa molato o we wa go šiya ke mohu. Mothōlogadi ge a na le ngwana wa ngwanenyana, manyalo ba ta ya ba fetsiša^v mmagwe ka dikhomo tša matšo a moredi wa gwe.

9239 Monyala ka pedi, ke gore ba tšeeleane, ba ratane. Ke mmolabolo wa bagolo-golo, ka gobane lerato e be le thatšwe baneng, e be le tšwa ga ba bagolo. Go kwana bone, ke moka morwa o diyo šupiwa gore moradi wa go ke yola. Mosetsana le yēna o diyo šupiwa

920

K34/82 4340

monna ke moka ke bo mokhatse le mokhatse.
 Ke nyakile lapa la go, le ge o the na dikhomo
 a go na taba. Manyala ha pedi o nyala wa
 gwe. Go nyadiwa ga motho a go fele. Ba be
 ba dira melato ha mokhuwa o we. Bona ba
 be ba re ha ngwana wa mathômô wa moseba-
 na, a phôphêlé ke ba ga makholo wa bona. Ge
 monyadi a feditšê go nyala, ke moka ba ga
 makholo ba goma.

9240 Bakhonyana ba yo fetsiša mmago kharebe.
 Baphôphêdi ba dikhomo tša manyalo wa motogolo,
 ke bona bo malome wa monyadiwa. Ba di bone
 ka mathô gore o nyetšê ha dikhomo tše kae.
 Ka moragô ga matsatsi a the mahae, ke
 moka ba swanetšê go fetsiša mmago monya-
 diwa. Lehu a le tebe ke motho, le gona a le
 na ngwana, ngwana o a hwa, mosadi o a hwa le
 monna o a hwa.

9241 Molato wa manyalo wa mothôlogadi wa moopa
 le wa bana ba bathankana fêla. Mothôloga-
 di wa moopa, ke moka batswadi ba lobilê.
 Lebaka ke gore dikhomo o ta ya a di hwetsa-
 na kae. Monna yo we a moëgetšêgo a še mo-
 sadi wa gwe. Batswadi ba mosadi ba khona go

rêra mong makhonyana wa bona. Ge a hwile ke moka ke dinaha di šitilê halitš. Wa bona ba bathankhana fêla. Le yêna a ba khone go morêra dikhomo tša monyalo. Ba lebeletšê fêla ge motogolo wa bona a tšilo tšeya moradi. Ke lebaka le we ba rêrago monyalo wa mmago bona.

9242 Mothologadi wa manna. Bjale ka ge go ngadê lwê gore lehu a le bone, moradi le yêna o wa hwa, ke moka manna a ba mothologadi. Batswadi ba mo-hu a ba swanêla go rêra manna ke makhonyana wa bona ka gobane ngwana wa bona o hwile. Bona ba swanetšê go lebella makhonyana wa bona. Mo a nyaka moradi wa the bula-nto, ke gona ba tša mmotšago molato wa gwe wa pele. Ba ka the ke ba mmotša gore a nyalê le bita, ba tša no dira gore a nyalê the bula-nto bjale ka ge a no nyala moradi yo we e the nago the bula-nto.

9243 Mothologadi ge a ile a šiya bana ba banyana. Mothang ba nyadiwago, ba swanetšê go phôpêla ke bona ba bogadi ga mmogô le bo makholo wa bona. Fêla ba ka the ke ba rêra dikhomo tša go fetsiša mohuimago bona. Mmula nto o wa nyadiwa. Bakeng

ṭha go nyala ka dihhomo tše ntabe, o swane-
tše go nyala the bula-nto ka lesome la di-
hhomo le tswetsi. Molato ke gore mahu a ka
a fetša go manyala.

9244 Mohofê o ile a šiya mote o mogolo. Go
gola ga mote ke dintō. Dintō ke basadi. Ka
gobane nto e ngwe le e ngwe e na le mong-
wa yōna. Mathepa mekhobeng ke bogosi. Mone
go bolabolwa ka bana. Ke gore mote o na le
bana. Ge mote o ka no gola, ya ba mathe-
pa a yo mekhobeng, bogosi a bo gona. Ke go-
re go no gola mote fela a o na le bana.
Mona yo o ile a šiya dintō tše ṭhaano. Mai-
na a bathologadi: Magaingwana, Mahopi, Khaba-
bê, Mangwedi le Mathako. Bathologadi ba ba
ka godimu ba ngodilwe ka go latalena ga
go bikiwa ga bona.

9245 Mmago Mohofê ~~o~~ e be e le maollê.
O be a na le barwa ba bararo. Ke yēna mo-
hu Mohofê, Abeya le mahunya. Bjale mohu
Mohofê o ile a hwetšana basadi ba banê
ka modirō wa go neša pula. Mohu papa-
gwe e be e le mo niki wa pula. Bjale a
re go hwa, manaka a pula a šala a

tswara ke yêna mohu mohofê, ka gobane e
be e le morwa wa nto e kholo. Magaingwana
o ile a tšêša ke batswadi ba gwe ka dikho-
mo tša matsō a ~~khath~~ khaitšedi ya gwe.

9246 Theila le thello tša mohu mohofê.
Bathologadi ka moha ba ile ba gogiwa ke monna
wa ngaka ka ntong ya magaingwana, ka gobane
ke yôna nto e kholo. Le yêna mohu ba
ile ba mo ntšha a le ka gare ga yôna, ge
ba mo isa lebiteng. Ba ile ba ilêla (go alame
) lehu la monna wa bona matsatsi a matha-
ano, ka letsatsi la ntabe ba ba gôga ka nto-
ng. Ba ile ba ilêla gapê matsatsi a mararo.
Ka letsatsi la bone ke moha ba fala khoko.
Go fadiwa ga khoko ke go phalola le go thama
bathologadi ka dithamō tša lehu. Bjale banwa
bjala bja diphiri ka lona letsatsi le we la go
fadiwa ga khoko. Theila the fedilê go šetše
thello tša mohu.

9247 Thello tša mohu. Ka lona letsatsi le la
la go fadiwa ga khoko, ka moswana bja re go-
tša baya medirong ya bona. Bathamilwê ka
dithamō tša lehu. Mekhotêlō ya bona ba
khotêla ka methologatsana. Ke gona ba le

thellong tha moku monna wa bona. Ga go tibiwi ga bofe gore bathologadi ba rwala meriri le dithamô tša lehu le-baka le le kakang. Go ya ka molaudi khadi goba rangwane. Ge a bôna gore ba bolaya ke dintu, o botšā ba lelōho gore bana ba bolaya ke dintu. He mōka ba dira bjala bja go tšā thešhila. Bjala bjo we ke bja monna wa ngaka. He mōka o šoma motšoma wa gwe wa go tšā thešhila. Ba mo fa bjala o wanwa. He mōka modirō o fedilē.

9248 Bathologadi ba phalolwa la bo bedi. La mathōma ke ge ba fala khoko. He ka lona letšatši la bjala bja diphiri. La bo bedi ke ge ba tšā thešhila. Ba phalolwa dithōgō tša bona. Dithēmō ba tšo di upēga. Bjale a ba tša apara dithēmō tša lehu. Ba šala ba tšola fēla ka dipilō. Bathologadi a tšole ka letsoku, o tšola ka dipilō. Letsoku ba tša tšola ka moragō ga letšatši la thobošo, ka gobane thellō tha moku the fedilē.

9249 Letšatši la thobošo. Ba ile ba khobakana ke mōka ba thōma go rēra ka moja-lefa gammōgō le ba we ba tšago beula bathologadi. Morērō wa moja-lefa o ile wa phakiša o lo-

ka ka go-bane nto e kholo e ile ya hwetswa.
Ba hwetsana gore moja-lefa e thale ngwana.
Ka baka la gore e thale ngwana, go swanetše
go šupwa moliti wa thoto le go-lēla ngwana.

9250 Go badiwa barwa ba bagolo ba dintu. Morwa
magainwana ke maruping. Ke yēna moja-lefa.
Morwa makopi ke morei. Morwa Khababe ke
Madiagane. Morwa Mangwedi ke Kholane. ma-
thaho o be a na le ~~na~~ basetana. Go bēlēga go-
na o be a tha bēlēga. Baratho ba mohu: Abeya
le makunya. Abeya o ile a hwa pele ga mo-
golo wa gwe. Ke yēna yo a go ba a lona
mohofē thetai. Ke gore go ile go bēlēga mo-
gofē ke moha gwa bēlēga yēna Abeya.
Makunya o ile a boloha bagolo ba gwe. O ile
a fiwa ke mogolo mohofē go sala a lēla bana
ba mohu mogolo wa gwe Abeya.

9251 Bjale ke mang yo we a swanetšego go sala
a twere moše wa mohu. Goriale ke Makaše.
Makaše ke malome wa bona. ~~Abeya~~ ^{makunya} a re di-
taba ka moha di ha teba ke khaitšedi yaha.
Ge e le nna ke bana baka, ka gobane ke ba-
na ba gušiya mogolo waka. Diphiyo tša tou-
a di phatšagane. Khadi e be e le motre-

bove. a re nna ke tšwere thethō, a ka tšwa-
-ra le-kheswa. Ka goriale mowe a gona tše
we nna tše tšbago. Mong wa motše ke yēna
moratho waha mahunya. Letšatši le tšabile,
bolabolang nnete. Goriale ke malome wa ba-
na. Khadi ya re mahunya ke yēna yo we a
swanets'ego go lēla bana ba mahu mogolo wa
gwe. O wa di kwa, ka makhwa o we khaitšedi-
yago a bolabots'ego ka gona.

9252 Mahunya a re, monna ke tše khate kome-
ng o wa tšena. Goriale mowe ke gore o nya-
ka go bolabola wa gwe molaō, o we a swa-
nets'ego go tšena ka ōna komeng. Abeya a kwa
o šilē morwae. Ke re a kwa ka baka la gore
o šile morwa wa gwe. Le a ma tšeba ke ma-
bidiets'e. Ke yēna yo we a swanets'ego go šala
a lēla bana ba ramogolo wa gwe. Nna ke
lebeletš'e wa mahu mogolo wa ka Abeya.

9253 Madiagane a šupiwa go ba moledi. Kha-
di e be e tša o kwane le mmago mabidiets'e.
Ka baka le we, ya re Morei ke yo monnya-
na o bjale ka yēna moja-lefa. Ka baka le
we, ke bōna gore madiagane ke yo mogolo,
o bile o na le mosadi. Ke monna, ke yēna

yo we a ka šetšago tšū moṭe o, baheng tša maruping. Banna ka moka ba ile ba dumêla. Makunya a re lebee lentšū le laka ka dipeelong tša lena. Abeya a hwa o šile morwa. Ke yêna ngwana monyane o tše ke wa lêla bogōši, bogōši bo na le malapa a magolo. Go fedilê mo we khadi e bolabotšego. Ke moka thopa ya fêla.

9254 Madiagane o šupwa gare ga khobô. Thopa ya re go fêla, ba boêla khobong. Motsebove o ile a tswara maruping ka letsogo. Le a mmôna ngwana yo ke yêna moja-thakha. Yo a bataganeng naê ke morei, ke molata wa moja-thakha. Molata wa bona ke yo madiagane. Bjale mogotšetsi wa 'mollô ke madiagane, o gotšetsô bagolo ba gwe. Ke yêna yo we a tša golêla ba. Ke moka ke feditšê. Ke moka a boêla a dula faṭhe.

9255 ^{Makunya} ~~Abeya~~ a thōma go bolabola a gwe mantšū. Le a bōna ba bina phuthi ba gešū, taba ya šita thopeng, le ka motswana e tša šita. Therêto tša gešū tšere, o tšeke wa bōna nahana tša pudi go batagana, bolwane ka gare bo gona. Go bjale khobô ka mokhwa o we

khadi e šetšego e thalūšitše ka gona. Madiagane ke ngwana wa lapa le le nyana. Le dikhone tša go tšeya mmagwe a di tšwe ngwanana. Moja-lefa mo a gudilē, yo o swanetše go boēla morago. Lehono ke yēna molebendi wa moše o. mang le mang yo a nago le taba o swanetše go botša yēna. Yēna o ta re botša. Ke moha go fedilē. Ba nwa mabjala ke moha ba palakana.

9256 Madiagane a ba tulong ya boledi. Ga gona the a ka the dirago gōdimu ga lefa ka nte le tumellano ya mohumagadi. Lefa ka moka le laola ke mohumagadi. Ge bana ba moha ba šitēga, ke yēna mohumagadi a mmotšago gove a re-kiše khomo. Ke moha a rekiša. Tšhaletē o swanetše go šupa magaingwana. Ka mago ga mowe ke moha bathologadi ba bitšwa, ba a bogana tšhaletē ka go lehana. moledi o hwetšana bonnyannana.

9257 Mohu mohofē o ile a šupa madiagane go šumiša ga manaka a pula. O ile a re o wa bōna, mogolo wago e tha le yo monnyana. Mo a gudilē o mo šupē ka mokhwa o ke go šupago ka šna. Ke moka a fēla

a šumiša manaka a pula. O ile a re go bōna gore o ya go hwa, a šupa magaingwana, a re o ta šala wa šupa morwa wa go. Batho ba ntšha diloba, a di dula gōdimu ka maragō. Moledi o dira lefa ka mōkhwa o a ka khōnago ka nte le go bolabodišana le moradi wa nto e kholo.

9258 Marupi^{ng} o gudile. O ile a tšeya moradi ka dikhomo tša matsō a khaitšedi ya gwe. Lefa la go šiya mōhu papagwe le dutš: le gona. Ka gobane ba ile ba abaganya dintō tšar mōhu, ke mōha mašaledi, a šala a leta mafōrō. mašaledi a we a ile a twala. Bjale madiagane a gana ka ōna go mo tšeiša moradi. Monna a nyake go tšhabe ragwe. Ke gore o mamaretšē tulo ya moja-lefa. Le ge a mmōna gore o gudilē a na taba le go mo gafēla tulo ya gwe.

9259 Makunya o re go maruping botšā motseba-
re. Moja-lefa o ile a gana go botšā motsebove. Ka baka la gore ke moradi. Rangwane wa moja-lefa o ile a bitšā khadi. Khadi e ile ya ta. O bitšā ke nna khaitšedi ka baka la ngwana yo wa mōhu mogolo waka. O re o gudilē, ka baka le we o nyaka

K34/82

boêmô bja gwe. Khadi ya re ke nnete o gudi-
lê. Nna ke theletsitšê bo lena le tšatši le we
le ta re botšago ka lona go tšilo bôna ga le
mo gafêla tulo ya gwe. Gapê mmei wa moledi
ke wena. Ka baka le we ke wena yo we o swa-
ntšêgo go mmotša gore tšhaba rraago.

9260 Motsebere o botša Madiagane gore tšhaba
rraago. O ile a re go khaitšedi ya gwe, a ke
nyake go mmotša ke noši, ke swanetše go mo-
tša le wena o le gona. Go luhile goriale ke
makunya. Ba ile ba mmotšetša thopeng. Ke mo-
ka khadi ya mmotša ka mokhwa o we wa gore
tšhaba rraago. Madiagane o ile a leya-leya,
a the ke a mmôna. Go leya-leya ke go lebe-
lla mathoko ka moka. Hudu ke ga go lebella
motho yo we a hwilego. Go nyakêla ka mathô
ke go leya-leya empa a mmone.

9261 Khadi ya re o the ke wa leya-leya moja-
lefa o wa motšeba. Le a bôna peelo yaka e be
e ile kholê, ka gobane papa o hwile botala.
Ka goriale mo we le bolabolang. Papago o hwile,
o šile moja-lefa. Re re mogola wa go o gu-
dilê, mo fê tulo ya gwe. Madiagane a re
nna papa ke mang. Le wena e be e le pa-

pago. Bjale o wa n̄to e nyana. Le nna e be e le papa bjale lehana le mpotsang. Gapé o wa di teba gore tulo e o dutšing gôdimu ga yôna, a še yago. O ile a re ka moha tšewe le di bolabolago a ke di kwi. O wa di kwa khaitšedi, ke ile ka bolabola le-tšatši la mathômo ga le mo šupa. Goriale ke mahunya.

9262 Khadi e thalošetsa Madiagane molas wa dintō tša mohu. Ka moragô ga ma a o kwa gore o wa gana, a re a ke fele peelo, taba kholo o thaeletšē melaō ya dintō tša mohu. Magainwana ke yēna mosadi wa n̄to e kholo. Ke yōna n̄to kholo ya mošate, e rego tšhikhidi ya re mafene. Ke yōna e we e tswalago khōzi. N̄to ya makopi e latela n̄to kholo. Yōna e twala motseta. N̄to ya Khabube e latela n̄to ya makopi. Bjale yōna e twala molata. N̄to ya mangwedi e latela ya Khabube. Yōna e twala molata le n̄to ya Mathaku e twala molata. Bjale wena o gana ka lefe lebaka.

9263 Lerotse la pholo a le šutillwe go šutillwe motsakwane. Nna ke nna mahaepaya. Ke nna Madiagane šoboro le ôpela homa bagolo ba tha e o-pele. Goriale ke yēna Madiagane.

Ge a riale ke moha a fetša polabolo ya gwe. Bjale khadi ya re ke mang ya we a ta tago a loma dipheko ka lapeng la-go. O ile a re nna go tšhwa ke itha moruba a ke dikhane. Ke moha ba palahana ba tšha kwana nae.

9264 Ba ile ba bitša banna mabapi le taba ya Madiagane. O di bone khaitšedi. Nna ke ile ka go botša. Namane e diyo katiya ga o gana mmaga yōna. Pele ga gore e kotiwē, bokaone ke go bitša ba'na ba tē ba bōnē ge khopa e ēta ka matolo. Ma'hunya o ile a bitša banna ba gabō. Ba ile ba ba gona gammōgō le malome wa mohu. Moratho wa mohu o ile a tšhalōšēša banna ka mokhwa o we moledi a ganago go toga tulong ya moja-lefa. Re a go kwa. Re nyaka go kwa yēna gore o gana ka mokhwa mang.

9265 Khano ya madiagane. O ile a tšhalōša ka mokhwa o we a ganago ka ōna. Ke re nna ke nna morwa mang. Ke butšiša potša e we ka baka la gore, ba mpotša gore ke tšhabē rra. Le nna lefa ke laka ka gobane le nna ke tšeba gore e be e le bopapa. Ke moha ke feditšē nna madiagane šoboro tšhe ōpēla

kōma ba golo ba t̄ha e opele. Ge a riale a boēla a dula fathe. Le a di kwa bana, he yōna taba e we re le bitšetšago yōna.

9266 Banna ba ile ba bōna madiagane phōtō. K̄ha di e ile ya t̄halōša melaō ya dintō bjale ka ge a ile a t̄halōšetšō yēna mahaepaya. Bjale banna ba re ga mogani, bjale wena bja go boēmō bo go kae. A re boēmō bja ka ke bja bjo ke emego go bjona. Ke nnete ke bjona bjale ka ge o ile wa beiwa boledi. Bjale ngwana yo we wa go ba o mo lēla o gudile, o swanetšē go mo fa tulo ya gwe. Wena ke wena morwa mohu fēla wa lapa le le nyana. Ka moha tšē we le di bolabolago ka moha a ke di kwi. Go šutillwa go šutellwa motsakwane. Ge e le lerotšē la pholo a le šutillwe.

9267 Matswitswanyane wa o kwa a re tswihi-tswē o tšhepile boholo. Bjale o ganēla mo tulong ya moja-lefa ka baka lang. Lebaka ke re le nna e be e le bopapē. Ba ile ba re go t̄oga le hono lefa ka moha le gafēlwa mong wa lone. Ge wena ona le p̄laélō, o ka ~~wa~~ ya wa be-ga mošata. Ba ile ba dira gore a utillē manaka a pula. O ile a gana ka ōna. Mmago

moja-lefa a re ke a teba mo we a dulago. Ba
dive gore a yo boniwa. Ba ile ba hwetsana a
tšitšhe. O tšo a beya ga la gwe leriba. Ba ile
ba mohubatšetša mathō. monna a bōna ga bo-
te gore a ka bolaiwa. Ke moka a tšhaba.

9268 Madagane o ile a tšhabela Manhêlé.
Maruping le morei ba re go yēna, le hono a
bone la mathabo, lamadikhêlo o ka the ke wa te
bōna. Goriale mo we ke gore o ta bolaiwa. Mo-
nna o ile a tšhaba le manaka a pula. Le
ga a ile a tšhaba naō, ba ile ba leha ka
muata gore a fê moja-lefa. O ile a gana
naō ka gore a ke a tebe. Moja-lefa o ile
a dumala manaka a pula ka mokhwa o we
Tulo ya mohu papagwe yōna a e hwetsana
gamogō le mašaledi a lefa. Maledi a ka
a rewa, le we a ilego a leija.

9269 Madagane o wa e thêta. Ka moragō
ga mo a tšhabile, ba šupa Marupi go ba moja-
lefa. Diloba tša pula ba ya ba loba ga ma-
diagane. O thêta ka mokhwa o. Ke nna
mokane wa go tiya dikhopo le matsogo. O
the ke wa bōna dinaka tša pudi go ba-
tagana, bolwane ka gare bo gone. Ke

nna šoboro la pholo, a ke šutellwe, go šotellwa motsekwane. Ke nna mudiagane wa bokone le-šoboro tše bpele kōma, ba-golo ba tša e bpele. O bolabola mabapi le manaha a pula. Ka ōna o hwetsana di-loba. Maruping diloba a di hwetsane. mafello a taba.

9270 Makhwatheng o ile a šiya dintso tše pedi maina a basadi ba gwe: Wa nta e kholo Pula ne. Wa nta e nyana marêtelê. Morwa wa nta e kholo Maphikulugê. Morwa wa nta e nyana matswana-diphato. Barwa ba gwe ka moha o ile a šiya ba gudilê. Ka moha ga bona o ile a ba tšeiša basadi. Bjale ka morago ga lehula papago bona, ba šupa maphikulugê go ba majalata. Baratho ba bo maphikulugê le matswana-diphato, o ile a šiya a tšeiša a ba tšeiše basadi.

9271 Mohu o ile a šiya molato wa monyalo wa marêtelê. O ile a nyala marêtelê ka dikhomo tše phêthago menwana mmedi. Ba ga makholowa gwe ba mo fa molato wa dikhomo tše pedi le tswetši. Ke gore ka moha ga tšona ke dikhomo tše ~~ke~~ tharo. O ile a hwa a tšeiša a

thešū a fetšē molato o we wa manyalo. Ba ta ja
la ba di bōna bašadi. Mohu yēna o huile o khutšī-
tšē.

9272 Maphikuluḡē ke moja-lefa yo mogolo. A ile
go ba yo mogolo, molato wa lapa la n̄to e nnyana,
o swanetšē go bōna ke moja-lefa wa n̄to e we.
O ka the ke wa fula t̄ouma ka botelele, t̄ouma
e na le mong wa yōna. Ke gore moja-lefa yo mo-
golo a ka the ke a laola lefa la n̄to e nnyana,
moja-lefa wa n̄to e we a le gona. Mong wa t̄ou-
ma ke yēna moja-lefa wa n̄to e nnyana. Ke
yēna yo we a swanetšēgo go bōna melato ya
lapa la mmaḡwe. Le yēna moja-lefa yo mogo-
lo, o na le ya lapa la mmaḡwe. Go begane ḡo-
na ke tswanelo ya gore ba begane.

9273 Bo mahholo wa ^{matswara-diphato} maphikuluḡē ba ba le
thong ya go rēra motogolo wa bona. Khaitšedi
ya ^{matswara-diphato} maphikuluḡē a nyadiwa. O ile a bitšā ba
ga malome wa gwe ba ta go phōphēla moto-
go wa bona. Ka moragō ga mo ba phōphē-
tšē ke moha^ba laēla. Motogolo wa bona a ba
bulēla difate. Go khurupula theata go boi-
ma. Mmaḡwe o ile a mmošā molato wa go šiya
ke mohu papagwe. ḡapē o di t̄ebe gore nna a

ka a mphetša go nyala. Ka baka le we o swane-
tše go ntšha dikhomo tše tharo, o di fa batswadi
ba ka. Ke tša go fetsiša monyalo waka. A ke nya
ke gore batswadi ba ka ba hwê ba belaêla ka
nna. Morwa a ka a o kwa mantšu a mmagwe.

9274 Matswara-diphato a phema ka moratho wa
gwe. Pele ga go phema ka moratho, o ile a re
molato o we ke wa mohu papa. Ba ga makholo
wka be ba rêrê mohu papa. Bjale mmagwe a
botša moja-lefa yo mogolo taba e. Moja-lefa
yo mogolo o ile a bitša banna ba bagolo. Le
bitša ke nna ka baka la pelaêlô ya yo mma.
O fapana le morwa wa gwe ka baka la dikhomo
tša go fetsiša monyalo wa mmagwe. Ke yōna
taba e we ke le bitšetsago yōna. Ba ile ba
sola moja-lefa wa nto e'nyana. Bjale a re go
kwa gore ba mo sola, a phema ka go nyaka
go tšiša moratho wa gwe moradi. Bare le we
ke lentšu.

9275 O ile a fa ba ga makholo wa gwe ka dikho-
mo tša man monyalo wa lekhōthwane. Dikhomo
tša monyalo wa moredi wa pele, di ile tša dula
thelemō ka the thii. Thelemong tha bo bedi
a tšiša moratho wa gwe. Masaledi a ile a

ba gona. A ka a nyaka go fetšiša manyalo wa mmagwe. Ka dikhomotšea go nyala lekhôthwane, a nyaka go tšeya motswala wa gwe. Ka gobane moradi yo la wa pele, e na ba motho fêla.

9276 E wele botê phalafala. Mmago matswara-diphato o ile a êla moratho maanong, ka gobane o ile go bôna a gana go khurupula dia-ta, ke moka a mmotšea gore o swanetše go tšeya mong wa mothope o. O ile a o kwana le mantšu a mmagwe. Ke moka ba isa pōō. Pōō ke thari ya go pepula moswa. E gapiwa ke dikhomotšea nnê. Dikhomotšea we nnê ke metswa ya thari ya go pepula motogolo. Ba ile ba thaba pōō. Gwa šala dikhomotšea nnê. Bjale ba mmotšea gore dikhomotšea tharo di fetšiša manyalo wa mmago. Thepela o gapa dikhomotšea tharo e be tšona tša metswa.

9277 Ba-isi ba pōō ba buiša matru^{na} go moswa. Re tšo boya, ba ga malome wa go ba a-mogetše pōō. Bjale ba re ba go nyaka dikhomotšea tharo. Dikhomotšea we tšo thiba tšea ba di tšere-go tšea go lefa molato wa mohu papago. Go šea tšea khomo ka e thii, go nyakêga tšea tharo tšo

thiba tše we tša go lefa molato. Ke ôna mantšua
we ba re butšitšego. Matswara-diphato a ka a nya-
ka go kwišiša muntšu a malome wa gwe. O ile a
begela mmagwe. Mmagwe a re ke nnete. A ke re le
nna ke ile ka go botša.

9278 Matswara-diphato a fapana le mmagwe. Ke wena
mma o dirilego taba e. Ka dipolabolo tša bo malome
ke nyaka gore dikhomo tša ka di boe. Mokheholo a bō-
na gore morwa wa gwe o mo hubatšeditšē mathō,
a tšhabêla ga moja-lefa yo mogolo. Banna ba
ile ba ba gona. Ba ile ba sola moja-lefa wa
ntšo e nnyana. O wa bōna ngwana, lefa ke la go,
ka gobane le šile ke mohu papago. Ke la-go fêla
ka gobane ke wena monna. Kudu ke lefa la
mmago ka gobane ke la maata a mmago le mo-
hu papago. Thoto e we e lifilego molato ke ya mohu
papago. Le molato ke wa mohu papago. Ke tswanêlō
ya gore molato o lifiwê.

9279 Matswara-diphato a o kwa bothoko ka pee-
long. Mantšua a banna a ile a mo tšhaba, a ba
tswara melomo. Ke a le kwa bo-papa, peelo ya
ka e a rêma. Ke khopêla tswanêlō. Ge nhe o
kwile, o swanetšē go ntšha dikhomo tše we
tharo tšo thiba molato o we o dirilego ga bo.

malome wa go. O ile a dira ka mōkhwa o we ba bolabotšego ku ōna. Ka moragō a ya a nyala ngwana wa malome wa gwe. O ile a ntšha dikhomotšē di šupago. Ge di phathagana le tša go gapa pōō ya ba lesome le ka e thii. Pōō a e badiwi ka gobane ke ya thari. E badiwa fēla ge thalo e ka thaya. Ke mōha molato wa fēla o e ta mo we mafellō a taba.

9280 Thekwai o ile a tšeya madivē. O ile a dula naē lebaka le letelele a tha tware bana. O ile a leka ka maata go mo alafiša (go mo bofediša), empa o ile a šitwa. A ntšha mathō a mo lebella. Dituola di be di mmošša gore o ile a ntšha mpa e tha le kharebe. Lekhopo la go the bēlēgē o tšwa na lo ga gabō. Moradi wa go the bēlēgē ke kwababane. Monna yo mongwe le yo mongwe yo we a mo dumedišago, o wa mo dumēla. O re mothomong madi a gwe a ka kwana le a gwe.

9281 Thekwai o ile a tware madivē a na le maleopeng. Maleopeng ke moratho wa Thekwai. Thekwai o be a šetše a lošetšitšē maleopeng, moradi. A re go yēna, o ta napa wa feta naē ka gobane o mo nyakile. Ke mōha moratho a feta

le madirê. Mogolo a tšeya yola a go ba a lebane moratha. Taba ya bona ya fêla ka mokhwa o we.

9282 Ngwana a llêla naha ya mokhwa re a se-
tha ra mofa. Manna o ile a leka ka maata go ala-
fisa moradi. Le ga go le bjale dithare di ile tša
šitwa go bôfêla moradi. Madirê o be a nyetšwa
ka dikhomo tše ntabe. Bjale batswadi ba gwe ba
nyaha ba-khonyana dikhomo tše thano. Ke mang
yo we a swanetsêgo go lefa molato. Ke malepeng
ka gobane ke moradi wa gwe. Bjale mokhonyana
o ile a thoha dikhomo tša go fetsiša monyalo wa
moradi. Mokhonyana o ile a re ke tha ta le bêrê
kêla. O ile a hwa a šiya molato wa bo makholo wa
gwe. O ile a hwêla makhweng.

9283 Bakhonyana ba ile ba lla ka ba ga makho-
lo wa bona. Nha be re bone lehu la ngwana wa
rena, ke baka la bo makholo wa gwe, ba go mo-
roma makhweng, ba mmôna ngwana wa bona le
go bêtêga a tha belege. Ba thwa ba šetše mo-
tho moragô ka kwata ya go tšwa e omile. Aga
ka gwa ba le molato, ka gobane motho mo a
hwêlê ba no boiša môya moku ka yo mongwe.
Ka dišebe ba ile ba o kwa gore bakhonyana
ba lla ka bona. Go šala taba moragô ke gela

ba ba romêlê thebaka. Ge e le bakeng tha go lla ka motho, a še molato. Ka gobane mmolabolo ore moragô go šadiwa thebaka ge e le mamundi a šadiwi moragô.

9284 Lefa la mohu maleopeng la ya ka lewa. Mohu o be a šoma a rêha dipudi le manamane. Ka thoto e we o be a tha nyake go lefa molato wa bo mahhola wa gwe. O be a nyaka go tšeya moradi ka yôna. O ile a šiya a lošitše mothepe. Mohu o ile a šiya a file mothepe manhakhathi le ponto ya mabotšo. Manhakhathi ke ya kharebe, ya mo ba o kwana. Mabotšo ke ya go tšiba butswadi ba mothepe. Bjale ka šakenng la dipudi go be gona le lesome le dipudi tše thuro. Dikhomo di le thuro. Mohu o ile a bulukiwa mahhoweng.

9285 Letšatš^vi la thobošo. Ba bo leloko la mohu ba ile ba ba gona. Ke mang yo we a swa netšego go thôkômêla mothologadi. Thekwai a re nna e be e le moradi waha bjale a tšeyana le moratho waha. Lehono ke ngwetš^vi wa-ka. Ga gona yo we a ka beulago mothologadi. Bjale Thekwai a mmeula ka pudi. Ke no go beula fêla ke wena ngwetš^vi waha. Ge gona le monna

yo o kwanaga nae, a the ke a tshaba. Ke yena
 yo we a ta ba go a go thusa medirong yago.
 Gapê taba ya bo bedi moku o šile a lošitše
 mosadi. Dipudi tše le manamane a, di ta tswa.
 Ila ke moka tša ya tša nyala mosadi yo we a
 šilego a o kwane nae. Ke moka ba mmošša
 gore ga gona le the the go tswenyago, o swanetše
 go botša matswala wa go. Ke moka go fedilē. Ba
 nwa bjala ba palakana.

9286 Matala a šegêlana le Madirê. Monna o be
 a fêla a nehella bošego, ge meso e nkha a
 tshaba. Mosadi o ya mmošša gore o the ke wa tsha-
 ba. O be a tha kholwe ka dipolabolo tša mosadi.
 Ke moka mosadi a dira bjala. O ile a bega ma-
 tswala wa gwe gore ke na le mapoto. Matala
 o ile a ta go khopêla bjale ka ba khopedi ka
 bangwe.

9287 Madirê o bega matswala wa gwe mošaba
 wa gwe. matswala wa gwe ke thekwai. Ma-
 poto a ke a go lebege gore nna ke topone
 le mothoka waka. Ke mang. A re ke Matala.
 Thekwai a re, ke ga boše. O mmošše a the ke
 a tshaba. Monna o ile a di kwa ka ditebe
 tša gwe. Go tšoga ka lona letsatši le we a

ka a tšhaba. Ke moka a tšwela pele le go
thusa motšlogadi medivong ya lapa.

9288 Lefa la mahu malepeng la thōma gahwa.
. Dipudi di ile tša tēna ke bolwetsi bja the tšho-
gwana. Maršana a we a ilego a šala, mosadi
o ile a rekiša. Thekwai o ile a mo ganēla
ge a rekiša. A re bohakone ke go ya go šala
la motšhidi. Motšhidi go bolwa bolwa ka mosadi
ya la mahu a go šiya a mo lošitšē. O ile a re
ke nna mosadi, nka the ke ka khōna go tšeya
mosadi. Ke nna mokhōpōlodi, ge e le khōpōke
tšwa nalo go batwadi ba ka. Bjale lefa le
o nyaka go leja ka le-gano. Le tša nthuša
mabakeng a mathata. Diruiwa ke batho a
di nyake go dula di bolwa bolwa. Ka moragōga
matsūtši a the mahae, tša tēna ke bolwetsi
bja tšhakwane, tša hwa ka moka ga tšona.

9289 Batswadi ba Madivē ba šitwa go rēra
dikhomo tša monyalo wa moredi wa bona. Mo-
lato ke gore moredi wa bona ke moopa. Ge
la a be a na le bana, e be ba tša hwe-
tšana dikhomo tša bona ka bana ba gwe.
Mokhotse ka tala re tšwane, re tša o kwana
ka ngwaga wa mokhoro. Matala o ile a bō-

etsa maoto morago ka baka la tala. A bona gore o rwele boima ka gobane o na le basadi ba bararo. Ka mathologadi ba bane. Madiré o ile a sala a le nyanyaneng. Matswala wa gwe le yêna o rwele wa gwe morwalo.

9290 Madiré a thoma mpherefere. Ba be ba nwele bjale. A thoma go ômana le mosadiwa Thekwai yo mogolo. Matapa a na bothakha. Go bjale ka ntwala e na bothakha. Ba ile ba botšana tša kholê. A ba ka ba tswarana ka diata ka gobane yo mongwe le yo mongwe o be a ômana a dutši ka lapeng la gwe. Ka morwana Madiré a ya a botša batswadi ba gwe. O ile a ba botša ka gore o rakilwê, ka baka la gore ba mo rêra gore ke yêna moloi.

9291 Madiré a napa a ba poya bogadi. Kamoragô ga mo a ba butšitše boloi bjo we ba morakago ka bjona, ka morwana baya go bakhonyana go o kwa boloi bja moredi wa bona. A baka ba nyaka go romêla thebaka, ba ile baya ka nama. Ba ga makholo ba re, re tile mo, ka baka la ngwana yo we rena. Lena le mo rakile mo bogadi ka baka la gore o wa loya. Bjale

re t̄ilo o kwa boloi bja gwe. Thekwai
a re taba e we nna a ke t̄ebe. Taba e
ke ilego ka e kwa ke mašapa. O be a ô-
mana le maphefo. T̄se we ba go ba ba
botšana t̄šona di t̄eba ke bona beng.

9292 Madirê a t̄êna ka ntong ya gwe a
loha dibjana t̄ša gwe. Thekwai a ka a
bolabola. Ke moka a rwala dibjana t̄ša
gwe a^{ya} natšo go batwadi. Batwadi ba ile
ba šala moredi wa bona morago. Ge ba-
khonyana ba molata, ba swanetšê go t̄ilo
ntšha dikhomo t̄še la ba ba kolotago. Go-
riale ke ba ga makholo.

9293 Thekwai o nyaha madirê. Ka moragô ga
matšatši a t̄he makae, a romêla t̄hebaka
. Thepela o butšiša ba ga makholo gore
molato keng ba dutši le moradi wa rena.
Thebaka t̄he ile t̄haya, t̄ha fit̄ha t̄ha
bolabola ka mokhwa o we t̄he rumilwego
ka gōna. Ba ile ba fetola t̄hebaka ka
gore t̄hepela o ba botša, ngwana wa rena
a swanêla go ba a budiwa boloi le go nya-
la ba t̄ha mo fetšê. He ga e le moopa
ke moopa wa bona. A ba fetšišê monyalo,

^{wa} mosadi wa bona re ta ba fa. Ke moha the-
baka tha goma tha ya tha ba botša ka ma-
khwa o we ba ba fetotšeng ka ona. Thekwai
a re, thepela o ba butšiša gore ba thala le-
hu naa.

9294 Ba thala lehu naa. Go bolabola ka ma-
khwa o we, ke gore motho yo we a go ba a ta
fetišša monyalo, o hwile. Bjale ke mang yo
we a swanetsēgo go fetšiša motheho wa
monyalo. Thebaka the ile tha iša lentšula
ba thala lehu naa. Lentšula le we le ile la
beta ba ga makhola. A ba ka ba fetola the-
baka. Ba ile ba the botša gore boēla moragō
re tha šala re e khopola. Ke moha thebaka
tha boetsša lentšula la go e khopola go moko-
nyana.

9295 Madirē o gana go boēla bogadi. Ka
moragō ga mo thebaka the tšugilē, ba šala
ba bitša ba gabō. Ba ba botša ka taba ya
moredi wa bona. Ba ile ba sola batswadi
ba mosadi. He a bōna yo mongwe le yo mo-
ngwe mo a tšeya mosadi, o nyaka gore a yo
mmelégēla bana. Lena a le na dithongge
ngwana a tha belege. Dihomo tše we le

ta di nyaka ga mang, khamthe makhonyana wa lena o huile. Dikhomo tša mosadi wa moapa, di veriwa tšatši le bakhonyana ba tšilo nyaka mosadi wa the bula-nto. Ge e le bathoka ba di nyaka tšatši le ba tšilo nyaka mosadi wa thatswa. He molato o we a tšhabilego ka ôna bogadi a o gona. Ngwana a diyo boêla bogadi bja gwe. Ba ile ba mmotša gore a boêle bogadi. O ile a gana.

9296 Thophang dikhomo le fê bakhonyana. O gana go ya bogadi ka baka lang. O ile a re a ke tha bo nyaka. Makhonyana o bolabotše nnete le thala lehu. Ka baka la gore ke lena ba we le thalago, le swanetše go ba fa dikhomo tša bona. Go thwa le bolabola go a twenya.

9297 Ekhopoleleng go riale ke ba ga makholo. Ba ile ba leka ka maata go gapeletša moredi wa bona, a napa a ba ganêla go boêla bogadi. Ke ge ba thopa mese mesebjana ya bathadiwa, ba ba bitša ba e ta ba gapa. Ke moka madirê a napa a ba poya bogadi. Manamane go bolwa-bolwa ka dikhomo. Ba ya ba tšeya mosadi ka ôna. Ke mosadi wa mohu

920

4369

K34/82

ka gobane o eme le-gatong la madivê. Heina la mosadi Mamobu. O ile a dula le ma boganyane. Ma boganyane ke morwa Thekwai. Ke moka taba ya fêla e ta mo we. mafellô.

9298 ~~The~~ Tela-ya-borwa o ile a hwa a siya mosadi ka o thii. Heina la mosadi Mohento. Ke ngwana wa rangwane ntšee dihhomo di boelê šaheng. Papago Tela-ya-borwa e be e le šagašaga. Bja le yêna o be a na le basadi ba bararo. Bja le basadi ba šagašaga e be e le bo madintši, Thelwa letsatsi le Oji. Mosadi wa ntšo e khob e le manditši. Thelwa-letsatsi ke wa ntšo ya bobedi. Oji ke wa ntšo ya boraro. Ke yêna mosadi wa mokokotšêlô. Bja le mohu Tela-ya-borwa ke morwa Thelwa-letsatsi. O ile a ba le thari ya bathankana. Bo tšofading bja gwe a bêlêga ngwana wa mosetsana. Madintši o ile a thôma ka thari ya basetsana. Ka moragô ga mo a belegile bana ba bathaano ba basetsana, thari ya sohologa a bêlêga bathankana. Oji o ile a no bêlêga ngwana wa mosetsana ka o thii.

9299 Boya khomo ke bo boya khomo. Goriale ke šagašaga o ra mosadi wa gwe yo mogolo. O bolabola ke Tela-ya-borwa ka gobane o gudilê. Madintši o

ile a re di t̄eba ke wena mogats̄aka. Ke ge ba t̄eya dikhomo t̄ša mats̄o a moredi wa mant̄a: Madi-nt̄ai yo we leina la gwe e lego mathok̄ē ba t̄eisa T̄ela-ya-borwa mosadi.

9300 T̄ela-ya-borwa o ile a diša dikhomo t̄ša ramogolo wa gwe. O ile a lethets̄a go diša dikhomo mo a eya go bolle. Bjale ramogolo wa gwe a ka a ma fa madiši. O ile a mo šupa mosadi. Ba ile ba kwanale t̄aba e we batswadi ba T̄ela-ya-borwa. Ga go ile ka gobane mmolabolo ore ngwana wa rangwane nt̄ee dikhomo di boel̄ē šakeng. Go ile ngwana wa ramogolo go t̄eya ngwana wa rangwane. Ba ile ba t̄ee dikhomo t̄ša mats̄o a mathok̄ē ba ya ba t̄eya mokento ka t̄šona. Boya khomo ke bo boya khomo. Ge mokento a ka b̄el̄ēga ngwana wa ngwanenyana o swanet̄e go thiba dikhomo t̄ša nt̄a e khola mo kwano e t̄he gona.

9301 Ge kwano e t̄he gona ke boya khomo ke bo boya khomo. Molaō wa dikhomo t̄ša boya khomo ke bo boya khomo. Mosadi yo we a ilego a nyadiwa ka dikhomo t̄ša mohuta o we, o swanet̄e go bek̄elwa ka lapeng la bo bo dikhomo. Ke t̄šup̄a ya gore dikhomo ke t̄ša lona lapa le we a behets̄wego go lona. mmago mosogana a laole mosadi wa morwa

wa gwe. Ke moka ke oña molaô wa gona. Le ge ma-
dintši a huile, morwa wa gwe a swanetše go ba-
le molomo ka lapeng la mōkento ka baka la dikho-
mo tše la tša khaitšedi ya gwe mathoké. Fêla ba-
na bona ke ba Tela-ya-borwa gammôgô le yêna
mmagô bona. Theema there le nawana le ya mo-
teng le ya ka methala ya dikhomo.

9302 Batswadi ba Tela-ya-borwa ba ile ba hwa. Pe-
le go ile gā hwa Madintši. Ke moka bana ba gwe
ba boêla ka lapeng la mōkento. Ke yêna yo we a
go šala a ba lêla. Ka morago gā hwa šagašaga.
Thelwa-letsatši a šala a buša mōkento. Go buša
ga nthe ke go mo fa melaô. Ge a dirilê bjala ke
yêna yo we a goragorago. Tela-ya-borwa a napa
a ba moledi le moliti wa thoto ya go šiya ke mo-
hu papagwe. Ka gobane bana ba nta e kholo e tha-
le ba ba-nnyana. Ka moragô gwa hwa Thelwa-
letsatši go ile gwa šala Oji. Yêna le lehono o pha-
le gona, o diyo gola. Ke yêna molaudiši wa dita-
ba tše.

9303 Lehu la Tela-ya-borwa. Morwa wa mōhuma-
dintši yo mogolo ke matebete. Ke yêna moja-lefa.
O ile a tšeya mosadi ka dikhomo tša matšo a mora-
tho wa mathoké. O ile a behêla mosadi wa gwe

ka lapeng la mohento. Lebaka ke gore ke yêna mmagô bona ka gobane ke yêna yo we a ba letšego. Tela-ya-borwa a fapana le mosadi wa moja-lefa. O ile a fapana naê, ba thešû ba mo thateele tša gwe dipitša.

9304 Thello tha mohu Tela-ya-borwa. mothologadi o ile a lla the-lla tha mohu monna wa gwe. Ka letšatši la thobošo ba thoma go rêra tša tša moledi wa moja-lefa le moliti wa thoto. moledi ke yêna moliti wa thoto. Bare letšufi ke yêna yo we a swanetšego go lêla lapa la mogolo. Ba ba ngwe ba re ditaba di pedi. Taba ya pele go swanetše go ba ya moja-lefa ya mogolo. Le a tšeba gore mohu o hwile a be a le moledi. Taba ya bobedi re yêna ya moledi wa lapa le la mohento. Taba e ya o kwala. moja-lefa ya mogolo re a mo tšeba.

9305 Matebete a šupiwa boja-lefa. Ba ile ba mo tšeba gore moja-lefa ya mogolo ke matebete. Bjale ba thoma go bolabola ka moledi wa lapa la mohento. Matebete ke monna bjale ka ge a na le mosadi. Le yêna o dutšî na bô mo we thopeng. Ba ile mo ba-

bolabola ka moledi wa lapa la moho Tela ya
borwa, ke moha a re go bona, la the ke la
the tswenya ka taba ka taba ya moledi ka
gobane lapa le we le ka fathe ga ka. Ge go
na le yo a tha ukwišišigo a ka butšiša ke
ta mo thalošetša.

9306 Mampheng o thalošetša banna bakeng tha
moja-lefa. Banna a ba ka ba kwišiša, ka ba
ka la gore lapa le lebane baratho ba moho
moja-lefa a re rakhadi o ta le thalošetša. Ma
mpheng ke khadi e kholo. A re ngwana mo we
a bolabolago ke nnete ka gobane moho o ile
a tšeya mokento ka dikhomo tša matšo a Ma
thohé. Ke ōna mokhwa o we a re go le ka
fathe ga gwe. Ke moha a napa a ba mole
di wa lapa la moho. O ile a napa a beula
mothoagadi.

9307 Letsufi o nyaha go fa matebete dikhomo tša la-
pa la bō. Ka moragō ga mo ba šupile moja-lefa
le mmeudi wa mokento, ke moha Letsufi a belaēla.
Moja-lefa go bolwabolwa ka moja-lefa yo mogolo.
Ke yēna Matebete yo we a dutšigo tulong ya
moho Šagašaga. Bjale Letsufi a re lapa a leji
lenqwe. Mokento ke mosadi wa go šiya mogolo

waka. Ka baka le we, a swanêla go dula le matebete. O bolabola ka mokhwa o we ka go bôna gore mopedi wa mokento o nyetšwe. Boya khomam ke bo boya khoma. Goriale ke Letsufi.

9308 Letsufi a khobakanya banna ba gabô. Pele ga go ba khobakanya, o ile a botšã moja-lefa yo mogolo, gore o swanetšê go hwetšana dikhomo tša bô. Bjale a ma fetola ka gore tšê we nka tše ke ka di tšeba. O ka nyakišišã batho ba leloko la gešũ, o ba botšê taba e we. Nna nka tše ke ka khôna go amogêla dikhomo ke le nnošĩ. Ke moka a tšama a bitšã banna ba bagolo. Ba ile ba ya ka lona letšatšĩ le la a go ba botšã gore ba tšê ka lona.

9309 Letsufi o tšalošetsã banna tše bitšetswa. Le bitšetsê ke nna Batubatse. Taba e we ke le bitšetsago yôna ke e. Mohu mogolo waka o ile a tšeya dikhomo tša nto e kholo a tšeya moradi ka tšona. Bjale mopedi wa mokento o nyetšwe. Dikhomo di swanetšê go boêla lapeng la tšona. Ke yôna taba e we ke le bitšetsago yôna. Ke ile ke fa papago rena, a ve a ka tše ke a khôna go amogêla dikhomo a le nnošĩ. Ke moka a boêla a dula fa tše.

9310 Dipolabolo tša matebete le mampheng. Ka moragô ga mo Letsufi a feditšê go bolabola, banna ba nyaka go kua mantšû a maina a a ka gôdimu. Moja-lefa a re, ke nnete mowe mmelaedi a bolabotšêgo. Ge e le mabapi le nna, a ke nataba. Ke be ke gopola gore bahu ba agile mate. Lehono yêna mo a re a mpha dikhomo tšâ lapa le šu, a ke di tebe, di teba ke yêna. Ke moka ke feditšê. Khadi ya re, ka moka tšê we Letsufi a di bolabolago a ke di hwe. O nkhopo tšâ magolo waka. Ka goriale mowe, a šê wena malebatšê. Ge ke gopola ke hwetsšana e ke ke wena o mmolailego, o dirêla go šala o bolabola tšâ tšê tšâ maseta peela. A ka mo fa dikhomo ka ntê le nna. Ke moka a fetšâ dipolabolo tšâ gwe.

9311 Banna ba ile ba sola Letsufi. Ka moragô ga mo ba feditšê go bolabola, ke moka banna ba thôma go bula melomo ya bona. Dita ba ka moka re a di kua, bjale di re kamile ditšaa. Le baka ke le, moja-lefa a nyake dikhomo, ke moratho wa mahu ya we a nyakago go fa moja-lefa. A re bone gore o swanetsê go fa moja-lefa dikhomo tšâ gwe ka mokhwa mang.

Mantšū a we mo la a be a bolabola ke mohu, go-
na e be e le taba e-ngwe. Go bōnagala e ke
ke wena o bolalego magolo, o nyaka go tša šala
o bolabola tša tše. O ka dira ka mokhwa o we
ka-ntšē le rena. Rena re bōna gore morwa wa
mohento o gudile, o tša tšeya mosadi ka dikhomo
tše we o di bolabolago. Letsufi o ile a šittwa
go boetšā dikhomo ka ba-ka la gore ba ile ba
mo ganēla. mafellō a taba.

Temana ya 2: Ba ba beyago motswari:

wa mote:

9312 Ba bei ba motswari wa mote. Ba leloko la
ba mohu a ba ile go tala, ba gona ba tswari
ba thōgō. Ke gore ge motho a huile, thōgō e tswa-
ra ke mong wa yōna. Go bjale ka ba bei ba
moledi ke bona ba tswari ba thōgō ya mohu.
Moratho goba baratho ba mohu le khadi; ke bona
ba we ba swanets'ego go ^{beyo moledi wa} lala bana ba mohu.

9313 Khadi e na le maata mo tabeng e ya peya
ya moledi. Ba swanets'ego go thōma ka go dula
shopa. Mo we thopeng ya bona ba v'era ka motho
yo we a swanets'ego go ba motswari wa mote.
Le yōna khadi e swanets'ego go ba gona ka

gare ga thopa. Ba ka the ke ba rera morero wa moledi ka ntê le khadi. Bjale ka ge go ngodilwe hae le hae gore ngwana wa mogadikane a ka the ke a gadikela wa mogadikane dithaka.

9314 Ba we ba lebanego ga ba tulong ya boledi. Lehu a le khethe, ka baka le we a le na matho a go bona. Ramogolo a ka hwa gwa sala rangwane. Mothomong rangwane a ka hwa gwa sala ^{ramogolo} rangwane. Mothomong gwa hwa moratho wa bona a siya mosadi le bana le lefa la gwe. Bana ba we ke ditshuwana ka gobane ba hwetsê ke papago bona. Bjale ba swanetê go nyakisê moledi wa ditshuwana. O lêla ditshuwana a dutši a setša le lefa la go siya ke mohu papago bona. Re hwetsana batho ba: Ramogolo, rangwane, morwa wa nto e nnyana, mmaga mohu, malome wa ditshuwana le yêna mothologadi, gammogô le ngwana wa rangwane. Ke ba we ba swanetêgo go lêla ditshuwana.

9315 Khadi e na le malala-mabe. Ba re khadi e na le malala-mabe, mmeti wa mphiri wa khadi o bêta o molellê le ka motwa wa noka o wa lema. Malala-mabe ke gore mo o robetšê le motho legogo ka lethi, ge boetha

o ta huetšana a robetshe ka mastong. Mothamang a isitše thōgō ka mastong. Ke ana malalamabe. Go lema ka moto wa noka. Ke gore le ge a dutš: khole, lentš: la gwe le a fitša. A re re o mapulaneng, bjale ona le the a the belaêlago. Bana ba ta thāma go babja ka baka la pelaêls ya gwe. Ditšala di ta ba botša gore ba tswenya ke badimu ka baka la khadi. Khadi ke moradi a swanêla go lêla ditšuwana ka baka la gore o bogadi bja gwe.

9316 Mogolo. Menna le moradi ba dira bana. Ngwana wa maetšibulo ke mogolo. Ka moragō ba bêtš: ga ba-ratho. Baratho ka moka ge ba e-ra yola wa maetšibulo ba re mogolo wa bona. Ka morago ga ma papago bona a huile, ba 'mitšā papago bona. Moratho ya a lumilega mogolo theetse mo a ka hwa. Mogolo a na malaō wa go dula le baradi ba go šiya ke moratho wa gwe ka gobane ke betš: ba gwe.

9317 Mogolo o swanetše go šupa moratho wa mahu go ba yēna moledi. Mo go šupa gore mma-ga bona o be a belege bana ba bararo. Bja-le go huile ya a latêlago mogolo. Bjale mogolo o šupa lekhôthwane gore le lêlê bana

ba mogolo wa lona. Motshologadi wa nto e khola mo
a ka bona moledi a thinya lefa o swanetše go
tibiša matswala wa gwe. Mogolo ke yēna yo we
a swanetšego go mokhalama. Mogolo ke yēna
mohamedi yo mogolo. Moledi o lēla bana le go
thōkāmela lefa la go šiya ke mohu.

9318 Moledi yo la a go šipiwa ke mogolo, a laole
thelo gōdimu ga lefa la go šiya ke mohu mogolo
wa gwe. The we a the laolago ke dijō tša go
diruwa ke bona bathologadi. Le ka dintong tša
bona ke yēna yo we a bušago. Dijō le bara-
di ke thakha ya gwe o šietše ke mohu mogolo
wa gwe. O šitwa fēla go laola lefa la diruwa
ka gobane di na le mong wa tšona. Bana ba
mohu ba re go moledi papa rangwane. Yēna o re
bana ba mogolo waha. Motshang ngwana yo we
e lego moja lefa a gudilē ke maha o mogafē
la lefa la gwe.

9319 Mogolo wa bona o wa hwa o šiya bana
ba baunyana. Bjale mo ke toba. Moratho wa
mohu o hwile pele ga mogolo. Lekhōthwane
la bona la šala le tswere mate wa mohu.
Lehono go hwile mogolo wa bona. Go šetše
lekhōthwane. Ba swanetše go dula fathe

ba rêrê taba ya moledi wa ditšhswana. Morêrô
o we wa bona o rerirwa letšatši la thobôšo.
Ge ba thale thelong, ke lona lekhôthwane
la bahu le we le laolago. Ke lona le we le kho-
bakanyago batho ba go tšilo beya moledi wa di-
tšhswana tša mahu mogolo wa gwe.

9320 Batho ba we ba swanetsêgo go ba gona mo-
rerong wa moledi. Manyaretšä taba ke lekhôthwa-
ne la bahu le khadi. Malome wa bona o swa-
netsê go ba gona thopeng, le banna ba bagolo
ba bo lelôko la mahu. Le yêna mmago mahu
mo a tha phela o swanetsê go ba gona. Bjale
lekhôthwane le ta nyaretšä taba. Khadi le yôna e
ta tšatšä mantšu a khaitšedi ya gwe. Le ge
ba ile ba nyaretšä taba, ke bona ba we ba swa-
netsêgo go nyaretšä moledi. Banna ba we ba le-
go gona thopeng ke bagakundi le ba šupi ba
tšela.

9321 Ke mang yo we a swanetsêgo go ta tšwana
mote wa mogolo wa rena. Goriale ke lekhô-
thwane la bahu. Khadi ke yôna e we e
swanetsêgo go nyaretšä motswari wa mote
wa mahu. Moratho wa mahu, o hwile pele ga
mogolo wa gwe. O hwilê pele ga mahu mo-

golo wa gwe, fêla o šilê morwa. Morwa yo we wa gwe o gudišê. O letšê ke yo khaitšedi yaka. He yêna yo we a swanetšego go šala a tswere mote wa moku ramogolo wa gwe.

9322 Lekhōthwane la bahu. Ka moragō ga mo ba bolabotšê, ke moka banna ba fudiša taba. Go fudiša ga taba, ke go butšiša diputšišo. Ka go butšiša mo we ke gore ba ta hwetšana taba ya nnete ka mabaka a yōna. A moratho wa mahu a na molaō wa go phatšaganya dintō tša bahu ba-golo ba gwe. Moratho wa bahu ke yo mnyana gōdimu ga barwa ba mahu moratho wa mahu mogolo. Go ka ba bjang morwa wa lapa le le nnyana mo ka tswara mote. O tswarêla ntō e kholo. Ga go khōnege ka gobane go ka ta gwa ba ntwa e kholo. Ka gobane le yêna o tšare e be e le bo papê.

9323 Mmago bahu. Mmago bahu le yêna molaō a o dumela gore lefa le ka ba ka fathe ga taolo ya gwe. Go laola gona a ka laola, go dutšai go na le mo-ledi. Tša êta ke namagadi go ya ka leōpê ke ga tšona. Tšiwene tšogō e tiêla ka ga gabō yōna. Ke gore a ka tšinya lefa le ba gabō. Ba tšhaba go beya

mmago bahu go ba maledi wa lefa ka baka-
le-mo. Go laola o wa di laola fêla o swanetš'e
go botša maledi mo a nyaka go šumisa the
the ngwe the dithapš mothahu wa mahu. Maledi
le yêna o swanetš'e go botša ba bagala ga-mmogô
le khadi le malome wa bahu. Ke bona ba we
ba swanetš'ega go mo dumella ge ba hwetša-
na gore o wa kwala.

9324 Malome wa bana. Malome wa ditšhswana
ke thebô. O diyo ba thebô fêla. Ke gore malaô
a o mo dumelle go lêla motš'e wa motogolo wa
gwe. Mantš'a a di keletš'a ôna o wa bolabola. Go
ganêga gore a tware motš'e. Thebô, ke gore ge
ba bina gore maledi o nyaka go bolaya moja-lefa
ba swanetš'e go mo tšhabišetša ga malome wa
gwe. Malome wa gwe o ta mo lêla go fithêla
a go Matšhang a boêlago ga gabô, ke moka
o dula tulong ya gwe. Ba ntšha khomo ya male-
di ba fa malome wa bana.

9325. Mothologadi wa ntšo e kholo. Lefa le we ka
moka ga lona la go šiya ke moku manna wa bana,
le lebane yêna ntšo e kholo. Le yêna mothologa-
di wa ntšo e kholo, malaô a o mo dumelle gore
a ka tware motš'e. O no ba bjale ka mmago

bahu. Le yêna ba tšhaba gore a ka ja lefa le batwadi ba gwe. O ba molaudi fêla moloti wa thoto a dutši a le gana. Le gana o laola ge mmatswala wa gwe a hwile. Ge a tša phela, go laola yêna mmatswala wa gwe. Mmatswala wa gwe go bolwa-bolwa ka mmaga mahu. Tsê mmatswala wa gwe a šitwago go di laola ke tša matšo a bare-di ba gwe.

9326 Khadi e ka twara motše. Bjale ka ge go ngodilwe ka pampiring ya ka moragô, gore khadi a ya tswanêla go twara motše wa khaitšedi ya gwe mo a hwile, ka baka la gore ona le bogadi bja gwe. Bjale mo a ngodiwa gore a ka twara motše fêla ge ba ka mothadiša bogadi bja gwe. Ge ba ka re a twara motše, a dutši a na le monna wa gwe, go ka tše ke gwa dirêga, ka gobane monna o tša mo ruta maana a go tšinya lefa.

9327 Go bōima go rweša khadi dinaka. Naka tša go rwešwa a di mamarele thōgō. Ke di naka tša go rwešwa ka baka la gore o dutši bakeng tša ngwana yo we a lediwago. Mothang ngwana a golago, khadi e rolwa dinaka. Bjale bōina go bothoko kudu, ka gobane bogadi ba hwilê. O

ta êma ka e. Bjale dilla tša gwe ka moka go tšo-
na o ta lla a lebeletš'e batswadi ka gobane ke
bona ba we ba ma thintshetš'ego bogadi hja gwe.
Ke mokhwa o we ba tšhabago go rweša khadi di-
naka.

9328 Khadi ya poya bogadi e ka rwešwa dinaka.
Ke taba e ngwe. Ge khadi ya poya bogadi e na
le bana ba yōna, go buima go mmeya tulong
ya go twara mate. Ka baka la gore lefa a
ka le jêla ka lapeng la gwe. Le gona go bbiima
gore mosadi a no dula a le nnoši. Manhabō o
swanetš'e go ba gona. Ke ôna o we o ta go ru-
tago khadi maano a go ja lefa. Khadi ya poya
bogadi e we e ka beiwaga, ke ge e le moopa.
A ka tšeke a khōna go thēnya lefa ka gobane
a gona ngwana yo a tago mo twenya. Empa ba-
~~li~~ litš' ba ba boje ke moratho wa mohu le morwa
moratho wa mohu.

9329(a) Ntš'i o ile a hwa a šiya dintfo tš'e
pedi. Maina a bathologadi: Ngwarokwane le Ngwa-
na-makōkōrōpō: Mohu o be a tše na baratho ba
gwe. O ile a no bēlēga a le nnoši ka lapeng la
mmagwe. Batswadi ba gwe ba ile ba hwa ba mo
tš'eišitš'e mosadi ka dikhomō tša matšō a khaitš'e-

di ya gwe. O be a na le dikhaisedi tše pedi. Dikho-
ma tša khaisedi ya pele ke tšona tše wa a go fima
ke batswadi. O ile a tšeya Ngwarohwane ka tšona.
Papagwe Ntšiši a hwa. Khaisedi ya gwe ya šala
ya nyadiwa. Mmago Ntšiši a di fa yēna Ntšiši gore
a yo tšeya mosadi ka tšona. Ke ge a yo tšeya
Ngwana-mahōhōrāpō. Ka moragōnyana mmago Ntšiši
a hwa.

9330 Ntšiši o ile a šiya taélō e; le the ke la
šala la ya dingakeng ma bapi le lehu la ka Nna-
mong ke a the tšeba the we the mpolailogo.
Ke bolailo ke moše waka. Ka moragō ga mo
a bolabotše mantšu a we, ge letšatšiši le ya ma-
dikhélō ke moka a ba šiya. O ile a šiya ba-
rwa ba ntšo e kholo e le badišiši. Ntšo ya ba be-
di e be e na le ngwana wa ngwanenyana ka
o thišiši

9331 Thello tša mohu ba ile ba lla ka Ngwa-
rohwane. Ke nnete mosadi yo we o be a loya.
Ntšo ya bobedi o be a tša nyake go kwa ba ve
e na le ngwana wa mothankana. Ge a ka okwa
e na le ngwana wa mothankana, ngwana yawe
o be a tša phele. Mohu monna wa bona ditšola
di mmotšiši gore o bolaya ke ntšo e kholo. Ge o ka

ba wa nyaretša lentšū mabapi le mahu a n̄to e nnyana, le wena o fa latēla bana ba go. O ile a ba le ngwana wa mothankana mosadi wa n̄to e nnyana. Ngwana yo we a swana le papagwe. Ngwana o ile a hwa. Ke moka monna a o kwa bathoko kudu. A p̄ula moloi yo we a balayago bana ba mosadi wa bo bedi. Ke ge moloi a loya monna wa gwe.

9332 Banna ba ile ba šitua go beya motawari wa mote. Ka lona letšatši la thobošo, ba ile ba khobakana gona moteng wa taweng. Pele ga go šoma medirō ka moka ya thobošo. Ba thōma ka go rēra merērō. Ba ile ba re bjale ka ge mang wa mote a huilē, ke mang yo we a swanetšego go šala a tawere mote wa moku. Re viale ka gobane barwa ba mahu e thale ba bannyana. Ngwarokwane a re motawari wa mote ke nna. Bana baka ba khōna go di dikhoma. Ke go di tswalla ka šakenng ba khōna.

9333 Banna ba ile ba bipēlwa ke mantšū a mosadi. Ba ile ba no homola. Le yēna o bala botšē, o ile a no homola. Malome wa bana a re, le reng Batubatse tšetō e hwa, le maludi wa yōna. Bolabolang letšatši le a re šiya.

Le ga go le bjale a gwa ka gwa ba le motho yo a bolabolago. Malome wa bana a re, o wa bōna khaitšedi, taba e o e bolabotšeng a yo kwale. O molau di wa thoto fêla, empa matswari wa mo-
te o tswanetše go ba gona. Le wena o na le tša geno. Goriale ke Ngwarokwane.

9334 Mmolai wa nōga e ta ba mang. O ile go fetola khaitšedi ya gwe ka gore o na le tša geno, ke moka khaitšedi ya gwe a homola. Ke ge banna ba re mmolai wa nōga e ta ba mang. O ile a ba fetola ka gore ke na le bana, re ta e thika ra bolaya. O wa bōna mosadi di lo ka moka o di khōné, ka gobane wena ke wena monna rena re bapadi. Le ga ba ile ba bolabola ka mokhwa o we, a ka a tšhoga. O ile a re a gona taba. Ke moka ba togêla taba e le bjale. Le mo-rêrô wa go beula ba thologadi a ba ka ba o bolabola.

9335 Thōgō ke tšhemo ba thagolêla. Banna ba ile ba tšhuba, ka baka la boloi bja gwe. Ke mang yo we a ka gatago thōgō ya nōga a e bōna. Ga gona, ka gobane nōga ya go loma o wa hwa. Ba ile ba mo togêla a mamaritšhe lefa la go šiya ke monna wa gwe.

Re ta re ke di-pitsi ge re bēna makala a tša-
na.

9336 Mosadi ke ngwana a na maano. O the ke
wa mmōna mo e le ya mogalo, wa gopola go-
re o na le maano. Makhatla dira tša batsu-
bje a kwana le Ngwarohwane. Bjale ba bole-
loko la mohu ba re go fithile le baka la go
thota e lewe. Ka gobane mosadi o ta nyaka
go thota motabo. Go thota ke gore go modi-
rēla tše di botse, gore monna a le bale mote
wa gwe. Dikhogo di ile tša fela tša go bola-
ēla motabo. Monna a be a tša nwe meti ka
baka la phufutša. Phufutša ke bjala bjo bonnya-
na. Bjala bo na le ditšha. Ka moswana monni
wa bjala o nyaka go tšeba bušišwa ka nama.

9337 Mwana - mahōkōrōpō o ile a tšwa ka mote-
ng. Ma mang ya we a ta mmutšikago. Ga gona
motho ya we a ka mmutšikago ka gobane mo-
tše o twere ke mosadi. Bjale yēna mong o no
ba anêgēla ka mokhwa o we a tugileng ka ōne.
Ke gore dikhogo di fedile, bjale ba thomile lefa-
la mohu monna wa bona. A ba mo fe wa gwe
moabe. Banna ba ile ba šitwa go beya
motswari wa mote ka baka la gwe. Bjale

K34/82

nna ke bōna ge ke beta ke buuŋwa. Ke gore ge
ya mongwe a ŋeba ka nama, ya mongwe a ŋeba
ka morogo, ūa go ŋeba ka morogo, o ʒa xulēlwa
ke buuŋwa ka baka la gore peelo e pelenkwēla
nama. Ke mokhwa o we o mo tšitšego. A re ba
ʒa xala ba ija mahhura a ʒa ba bone.

9338 Lekhowa o ile a tšeya moradi ka maraša
na a dikhomo ʒa go xala. Lekhowa ke monna
bjale, o nyaka go ʒeba thoto ya mohu papagwe
gamnōgō la mmagwe wa nto e nyana. O ile
a butšiša mmagwe. Mmagwe a mmotšha gore le-
fa la go ŋiya ke mohu papaga, ke lona le o tšere
go moradi ka lona. Mohu papa o be a na le basan-
di ba ba bedi bjale moradi wa nto e nyana yēna
o kae. O na ʒoga, a raka ke motho. Wena mma
le mma yo wago le ʒa mpotšha nnete.

9339 Lekhowa o ile a khobakanya banna ba gabo.
Ba ile ba ba gona, gamnōgō le malome wa
gwe. Le yēna moradi wa nto e nyana. Bjale
lekhowa a thoma go ba ʒhalōšetšha ʒhe kitsētšwa.
Le bitsitšhe ke nna Batubatse. Ke fapana le mma
ka baka la lefa la go ŋiya ke mohu papa. Le mma
wa nto e nyana le yēna a ke mmone. Bjale
ke nyaka go ʒeba gore lefa ba le išitšhe kae.

9342 Dipolabolo tša malome wa moja-lefa. Dipolabolo ka moka re a di kwa motogolo, bjale rena di ile tša re šita mathamong. Ke ka letšatši la thobošo. Re ile ra re go swanetše go tša ba le motho yo we a swanetšego go sala a tswere moše o wa mohu pupago. Bjale mmago o ile a gana, a re yēna mang ka noši o tša o tswara. Ge ba re o wa di kwa maha-peya, ba bolakile ka mokhwa o we a ilago a e peya ka gana. Bōna motogolo, ke magane o fo re anêgêla. Ke viala ka gobane thoto e ilê ke mmago. Ke mang yo we a swanetšego go lefa thoto. Mola e be e ke e thintše ke motho yo we a go ba a šupilwê, lebono e be rena le maata a go moš tēma. Lebono molato re o bōna gōdimu ga mmago. Ke moka ke feditše. Banna ka moka ba re thobêla.

9343 Lekhwa o ile a šitwa go tšwêla pele le tuba. Ka moragô ga dipolabolo tša malome wa gwe, banna ba ile ba re thobêla. Goriale mo we ke gore mantšu a malome wa gwe a kwala. Bona a ba ka ba thwa ba thā bola-bola. Bjale moja-lefa a re ke di kwile. Fê-la gana le manko bō o we o feditšego di-khogo tša ka. Ke a le botša gore le dulê

le t̄eba. Manhobō o we ka o bona ke t̄a bolaya.
 ʒe e le mma wa nt̄o e nyana, ke nyaha gove
 ke mo aḡel̄e nt̄o khaufsi le nna. Taba e kwa
 ke ȳena mmago. O ile a dum̄ela. Ke moha a
 mo aḡela nt̄o khaufsi le mote. Ke moha taba
 ya f̄ela e t̄a mowe. Mafello a taba.

9344(b) Lekhowa a tswara mote wa moku papaḡwe:
 Moradi wa math̄ômō e be e no ba moradi f̄ela.
 Bjale o nyaha go t̄eya ngwana wa malome wa
 gwe. Go bolwabolwa ka ȳena moja-lefa. O ile
 a t̄eya moradi ga bo malome wa gwe ka dit̄homo
 t̄a le b̄er̄h̄ō. Mmago moja-lefa bogosi bo fedil̄e
 ʒ thab̄ela morwa wa gwe t̄heema t̄he: A re va-
 kata o e t̄e mokhwete, e ʒago a o ka boelet̄e.
 Le ga go le bjale morwa a ka a thaelet̄a. Bu-
 kwi ba ile ba t̄he beya ka d̄ dipelo t̄a bona.

9345 Lehu la Lekhowa. O ile a hwa pele
 ga mmagwe. Thelong t̄ha gwe ba ile ba illa ka
 mmagwe. Ba illa ka mmagwe ka baha la t̄he-
 ema t̄he la a go ka a t̄hab̄ela morwa wa
 gwe. Ba re a gona taba ke khogo e nwele
 mae a ȳna. Phos̄o e thii f̄ela ya go ʒiela
 bana ba batho bušuwana. Khandhe nka be

a mmolaê a tšesu a tšee bana ba batho ba.
 O ile a šiya moradi wa pele a na le bana ba
 ba tšaanō. Ngwana wa malame wa gwe a na
 le ba bararo.

9346 Letšatši la šabošo. Ha moka ba bo lelako
 la moku ba ile va khobakana. Ba ile ba nya-
 ka go tša tšeba ka motho yo a tša go tšwara ditšhi-
 wana. Mmago moku a re motho a hwa o hwile,
 a na go boya morago. Bana ba we le bolabola
 go ka bona, ha moka ga bana ke bana baka.
 Nna mong ke tša šitega nabō. Katsebele ke
 yo mongwe wa bo lelako la moku. O ile a re
 pōō ya tšhadi nkešu ke bōnē. Pōō re tšeba
 ya pholo. Ke riale ka gobane dipōō di roba
 mašaka ka baka la go tšhabe pōō ya tšhadi.
 Lehono bolabolang maroba. Ke bōna gore moradi
 o tšhaka go ruta mate.

9347 Katsebele a tšwela pele le go bolabola.
 Ha morago ga mo a feditšē go bolabola, a
 no bōna burra ka homotšē. Ke moka a tšhō-
 na go bolabola. Le a bōna banna lehu a
 ba tšhabe, lehu ke boroko. Mosadi yo Ngwa-
 vshwane, o ile a re palakanya ka morago
 ya lehu la monna wa gwe. Lehono morwa

wa gwe o huile. Le a bōna gore bahu e ke
 ba bolaya ke yēna. Morwa wa gwe o ile go
 hwa a the ke a mmoloka. A thoma go kitima
 a bitša rena banna. Bjale ge re bolabola
 taba ya go aga motē, o wa gana. Le ge o
 gana dipolabolo tša rena, ge go ka tholēga ta-
 ba empe wa the ke wa re botša. Nna ke fa-
 ditšē a ka mantšū.

9348 Banna ba re go gotša mollō, ke go kwana.
 Re riale ka gobane mong wa motē a nyake mo-
 gotšī wa mollō. Ke mang ya we a ka fo tšago a
 dula mo, mong wa gana a gana. Morwa wa gwe
 o ile ke dita bo pōwana o huile. Taba ke ya
 go tšogelwa e le bjale. Banna ba ile ba tšog-
 gēla taba e le gōna gōdimu ga makaepeya.

9349 Jo mogolo a hwe a le mošī, ngwana
 wa gwe o swanetšē go mo gotšētšā mollō.
 Ka moragō ga malōātšī a the mahae, ngwana
 wa mohu lekhwa a hwa. Ngwardhwane o ile a
 tšibōša banna gammōgō le malome wa mohu. Ba-
 nna ba lelōho a ba ka baya. Malome wa mohu o
 ile a ya. O ile a dula go fithēla letšātšī le di-
 kēla. Mmalō! a fa o ba butšitšē batwadi bo
 mohu. Ke ba butšitšē ba diyo ba le metatata.

Ba ile ba kata ba robala ba the bōnale. Ka mo-
suana bja swa bja tina. Manna a bōna gore re
ja ba ra bolla ke motho ka ntong, ke moha
a tšwa letsolo la go tšama a ba bitša.

9350 "Tshipi ya gata ngwe e ya menama?" Le
diya bjang maroba. Ngwana wa lena o hwile a
le nyake go mmoloka, molato heng. Ba re go yēna,
vena gapē re basadi. Ka goiale mowe o swa-
tše go botša banna ba yo mmoloka. Tše we ka
moka ke a di hwa. Tegelang ditopō le yo boldha
ngwana yo a the naga molato le motho. Ba re
mo la gwa the bē wena, e be re ka the e. Ke
moha ba yo ba boldha moku. Lehu lona a
ba ka ba le alama. Ba ile go mmoloka ke
moka ba palakana. Go ile gwa sala go a-
lamile basadi ba moje.

9351 Tšaina a basadi ba moku lekhoua ke a:-
Tela-ya-lehu le Mabakane. Go ngodiwa Tela-
ya-lehu pele ka gobane ke yēna moradi wa nte
e kholo. Mabakane ke yēna yo a ilego a ntšha
moku thakeng. Bjale ke yo manyana ka baka
la yo wa bo malome wa moku. Ka moragō
ga mo ba ndilē thellō the ngwana, ba ile
ba palakana. Yo mongwe le yo mongwe o

ile a boela lapeng la batwadi. Batwadi ba ile ba amogela bana ba bona. Fela dintso tsa bona ba ile ba ba agela ka nte ga magara a bona. Ngwana-makhoropô le yena a boela go batwadi.

9359 Nguarokwane ke moradi. O ile a sala a duti maruping. O ile a lata Tela ya-lehu go mmitša ka gobane ke ngwana wa khaitšedi ya gwe. Khobadi ke yena khaitšedi ya gwe. O ile a mo ganela. A re ma o nyaka go dula nae, o ka dula. Ka nte le mowe, gona o ka naya mo o yago. Ke moka moradi a šitwa go bitša ngwetši wa gwe. O fa botša mang, ka gobane ke yena monna ka noši. Ke moka moše wa thubê ga ka mokhwa o we, ka baka la go thoka monna wa go tswara. Mafellô a taba.

9353 Leake o ile a šiya dintso tše tharo, maina a bathologadi: Makubu, Khasa le mokhadi. maina a a bona a ngodimê ka go latelana ka bogolo bja bona. Ba ile ba lla thello tha mahu go fithela letšatši la bofêlô bja la thello tha mahu. Letšatši le we la bofêlô la thello tha mahu, ke letšatši la

thobošo. Ke lona letsatši le we ba thobošaga bana ba moku ka lona. Merêrô ka moka e reuwa ka lona letsatši le we.

9354 Letsatši la thobošo. Ba ile ba rera ka motiwari wa mote. Bjale ba hwetsana gore nto e khola e tha na le bana ba bannyana. Nto ya Khasa e na le morwa yo mogolo. Ke manna ka gobane o na le mosadi. Ditshila ke yona khadi e khola. Bjale a re re swanetše go rweša morwa wa nto e nnyana dinaka. O ta twarela lapa le le golo. Banna ba bangwe ba ile ba ganetša. Lebaka la bona, ke gore o ta ta a ganela. Bjale ba hwetsana gore a go motho yowe a ka twarago mote ka gobane khoro e we e faletše mo neng ya gešu. Ka baka le we a gona yomogolo ka nte le yena.

9355 Khadi ke yona e we e ka twaragomote. Bagani ba re, le a a kwala, a gona manna yo we a ka twarago mote. Reina re bina gore go tlo ba buima go morala dinaka. Ka baka le we re bina gore go kaone gore khadi e tware mote. Le a kwala. Goriale ke bana ba go ba ba re morwa wa nto e

nnyana a tsware motše. Ba re mo we re ka o kwa gore khadi yōna e reng. K' hadi a ya ka ya dumêla. A re, nna nka the ke ka khōna ka gobane ke bogadi bjaha. Dumêlang mo we ke le botšago. Ba ile ba dumêla. Ke mōka thopa ya fêla.

9356 Ba šupa mabjale go ba motswari wa motše. Ka moragō ga mo thopa ya bona e feditšē, ke mōka baya kowa go khobakanego batho. Ditšhila a thalōšetša khobō motswari wa motše. Ke a bōna, mong wa motše o o re šilē. Bjale ngwana wa lapa le le golo e thale yo monnyana. Ke mōka a tswara moja-lefa yo mogolo ka thecā. A re ke yēna mong wa motše. Bjale yo o tšā ba a motswaretšē. Ke mōka ke feditšē. Ba re thobêla. Ke the ke la mo twenya e no o a motswaredi.

9357 Mabjale o ile a twarela moja-lefa motše wa go šisa ke mōka papago bona. Mekhwa ya gwe e be e le ya go nyaka go bolaya moja-lefa. O nyaka go napa a duletšē ruri. Bjale ba phakisa ba o kwella. Motho ke khomo e rego ge e bolaiwa ba thōma ba rêpana. Bja-re le gēna o ile a rêpana le ba bangwe.

Yo mongwe wa bona a ya a seba. Ba ile ba tšhabiša ngwana ba ya ba mmeya ga malome wa gwe.

9358 Motswari wa motše ke molaudi wa ôna. Ga gona the we ba ka the diyago kante le yêna. He yêna a na maata a go diva lefa ka mohlwa o a ka khônago. Bjale mo ba isa ngwana ga malome wa gwe, ba ile ba loga mano. Ba ile ba thôma go bolabola le malome wa moja-lefa. Maano ba hwetsana a go diša ga dihhomo. Bo malome wa ngwana ba ile ba ya ka go rêta modiši. Ba ile ba botša yêna motswari wa motše. Motswari wa motše a ya a botša mmago ngwana. Mmago ngwana a re di kwa ke lena. Ge le dumêla le nna ke a dumêla. Motswari wa motše a re go luhile bjale ka ge o dumêla. Ngwana a ya ga malome wa gwe ka baka la go diša dihhomo.

9359 Motswaredi o e tšwaetsa ga bo malome wa moja-lefa. He nawana le ya moteng le ya ka le nawana le le ngwe. Ge a eya o re o bona ngwana. Komana dula o ba pilwe mohlwa wa diva ga go tšiji. Ba ile ba dula ba laile ngwana. Ba mo-

tša gore le ge a ka tšua a tware tšelo
tše tše bote, o tše ke wa ja. Ge a gofa
wa tše ke wa gana, o wa ^amogêlê, ka
moragô ga mo a tšigile, o lathe goba o tšê
o re šupê.

9360 Moja - lefa o ile a gola a le ga mabo-
me wa gwe. Motswaredi o ile a leka ka
maata go rêya rêya ngwana. O ile a mo-
šita ka baha la gore o be a laitwê. He
ge a bolla a leka ka maata, le gona a pa-
llwa. Ke monna bjale o nyaka mosadi; ka
gobane bošego o be a tša robale ka go
iala a tiya lekopê le go letša kwala. Ba-
dira bjala bja go bega gore ngwana wa
ena o gudilê. Ba ile ba ntšha khomo ya
maledi, ba ya ba mmitsšha.

9361 Naha tša go rwešwa a di mamarele
tšogo. Ba ile ba tšaeletšha gore motswaredi
o tša gafêla mong wa tše pona, ba bôna a
tše na tšaba. Ba mmotšha gore ngwana o
gudilê, ka baha le we, o swanetsê go mo-
tša tšis ya gwe. Monna a ve le nna ke
mudulo arha a šiya mohu papa. Le a di-
kwa, rena re ile ra bolabola le letšatšhi

la mathōmō. Le swanetsē go bitā khadi e tē e kwe ka nōi. Ba ile ba mmitā. A bōna gore ba ka išā taba khorong ba khoro ba ya ba mo sola. Khadi e ile go fita, ke moha a mmutiā. O ile a fetola khadi ka gore ke be ke litilē wena. ~~Le~~ nna ke a mmōna gore ngwana o qutilē.

9362 Ba šupa makola tulo ya gwe. Ka moragō ga mo ba mmeile, ke moha ba nyaka go bōna lefa. Mošhang ba beyago motswaredi ba ile ba hwetāna dihhomo tše tharo tša di thadi le dipudi tše thano. Bjale ge ba nyaka go di bōna, a no ba šupa tša tšela. Ke khale di thwaletšē. Le manamane a tšona a swanetsē a tšwetšē ga bedi goba ga roro. O swanetsē go re šupa. A re nna ke tē ba tša tšē.

9363⁶⁶ Moliti wa mogo wa rōtwē, o leta a ija mafōta. ⁷⁷goriale ke mabjale. O ya kwala bjale o llē lefa ka moha. Ka baka le we ke malato o swanetsē go lefa. Le a okwala. Bjale nna ke llē. moqwera wa go a ntšhe tšhampeny. Ge nke o wa ntšha bakaone ke go ga gola mpa e yaka. Banna ba re go ja

monna a se go mo fetšā Tabu kholo mmotšeng
 a tšeišē moja-lefa moradi. Ba re o swanetšē
 go mo tšeišā moradi. O ile a re modidi wa go
 swana le nna thoto ko e bona ka e. Mafellō a
 taba, ba ile ba ntšha mathō ba mo lebella.
 Ba hwetšana mmago moja-lefa, ^{phōšō} mo a ya go
 tše ba botšē mo a tšha thōma go tšhinga lefa.
 mafellō.

Temana ya 3: Khetšō ya motswari wa

...mote.

9364 Khakha - mphoto a e be gona ge mote wa
 mohu o ka šala wa twara ke yo mongwe wa ba-
 ratho ba gwe. Moratho yo we a lebanego go šala
 a twara mote wa mohu, ke yo we a ilego a
 šala mohu moragō. Go šala morago, ke gore go
 ile go bēlēga yēna mohu ka moragō gwa bē-
 lēga yo we a lebanego go tšeya tulo ya mo-
 hu.

9365 Moratho wa mogolo mo a ka hwa pele ga
 mogolo. Lehu a le khethe. Ke gore ngwana o wa
 hwa le masogana le dikhare be. Bjale moratho
 wa mohu mo a ka hwa e tšhale lesogana,
 madulo a gawe a swanetšē go tšeya ke yo

a mothatamago. Fêla ge a ka hwa a na le lapa la gwe, a šija morwa wa gwe e le yo mogolo. Ge mogolo a ka hwa, morwa yo we o swanetše go tšeya madulo a mohu papagwe. Baratho ba mohu papagwe, ka moka ga bona a ba mo fete. Ba mo tšhaba ka baka la gore ke ngwana wa mogolo wa bona.

9366⁶⁶ Khoši ya tšoga ngwe e ya šala. Moja-lefa mo a ka hwa, a thešü a tšeya moradi, le go loša a thešü a loše. Moratho wa gwe o swanetše go tšeya tulo ya gwe. Ge a ka šija a tša beeletšitše moradi, moradi yo we o swanetše go tšeya ke moratho wa mohu. Ke yêna yo we a swanetšego go tša bëlêga moja-lefa yo mogolo. Ge lehu le atile, le khotswane la šala, ke lona le wa le swanetšego go šala le ija lefa. Ka baka la gore bagolo ba huile ba thešü ba tšee bapadi.

9367 Bonnyana bja baratho ba mohu. Ge baratho ba mohu e tšale ba bannyana, ba swanetše go nyakišiša yo mongwe wa bo lelho la mohu, a šale a twere mote. Bonnyana bja barwa. Monna o wa thōma a ba lesogana. Gona mowe thebakeng tše we tša borogana, ke gona e tšale

ya manyana ka gabane o thale ka fathe ga matsogô a batswadi. Ge a toga mowe le gatong le we, he manna ka gabane o tšere moradi. Le ga go le bjale mogopolo wa gwe o thale wa borogana. Ka baka le we a swanela go fima tulo ya go tswara mote.

9368 Morogana o tšwile thakeng. Morogana mo la a bekaga moradi ke moku o tšwile thakeng. Ka baka le we a tha na malaô wa go thepela le masogana ka baka la gore ke manna. O swane-tše go thepela le banna, ba tše ta mo ruta malaô ya go tswara lapa. Thuto ya go tswara lapa e tšeya lebaka le letelele. Bjale ka morogô ga lebaka le letelele ke manna o budulê. He gôna ba ka mo gopolêlago go mmeya motswari wa mote goba ge e le maja lefa a dula tulong ya gwe ya boja lefa.

9369 Thokagala ya baratho. Manna go ngodiwa ge baratho ba moku ba the gona. Baratho ba moku a ba gona, bjale ba swanetše go nyakišiša yo we a swanetšego go ta šala a tswere mote. He mowe o hwetšanago mmaga moku a tswere mote. Nyepô e re mote wa go tswara ke moradi le-gora ke mošukutšwane. He gore

a o na mafōrō. Ditela tša go tēna ka moteng, di bjale ka tša mantwantwane a bana. Ke baka la gore mošukutšwane a o na meetwa.

9370 Moredi wa n̄to e kholo a ka ba motswari wa mōte. Taba ya mohuta o, e dirēga kudu dikhorong tša bogōši le mantoneng a magolo. Gona ge ba bōna gore a gona yo a ka šah go a tswere mōte, ba beya moredi wa lapa la n̄to e kholo go ba yēna motswari wa mōte. Ba beya moredi wa n̄to e kholo yo magolo. Le ge a le bogadi ba fo mmitšā a ta a dula the-poneng tša botswari bja mōte. Motseta e swanetšē go ba wa monna. Ke yēna yowe a swanetšēgo go bōna dilo ka mōka. Mong monna wa gwe a na molaō o a ka o beyago.

9371 Mōmagadi o wa tswara mōte. Monna a ka hwa a šiya basadi. Gare ga basadi ba we gona le moradi wa n̄to e kholo. Ke yēna yo we ba mmitšāgo mohumagadi. Ge ba bōna gore mokhwa wa gwe o lukile le monwana a naō, ba ka dira gore yēna mong a tswarē mōte wa go šiya ke mohu monna wa gwe. Monwana go bolwabolwa ka goutwa. Bofebile bjong bo ka šitišā moradi go dula tulong ya

botswana mate. Sebaka ke gore mosadi wa the-
febi a na nnete. Bjale ka mosadi yo a ngodikwe-
go ka npa mapampiring a ka morago. Yo we lei-
na la gwe e lego Ngwardwane.

9372^(a) Bjale ka Morena Maphuphe. O ile a hwa
a šiya basadi ba banê. Moratho wa mahu Ma-
khwupeng. Mohumagadi marebolê. He yêna ma-
sadi wa nfo kholo ya mošata. Mosadi yo Mare-
bolê o be a the na ngwana. He gore e be e
le moopa. Ba ile ba lla thellô tha mahu
monna wa bona go fithêla letšatši la mafe-
llô.

9373 Marebolê o ile a thepêga le bakeng la thellô
tha mahu monna wa gwe. Pele ga lehu la monna
wa gwe o be a fêla a fapana le mahu monna wa
gwe. Thapanô ya bona, e le gore monna a yo tšê-
ya mosadi yo a ta fago a tšôa lapa ka gobane
yêna ke moopa. Monna o ile a no ba a hwa a
thešû a phethe thato ya mosadi. Moratho wa mo-
hu e be e le thetšela. O be a the šetšê the-
lo. Modiro wa gwe e be e le go tšama a bina
dikoša le dinaga. O be a boya fela go tšilo ba
botšâ gore botšêle ba swanetšê go lema. Ge a
bôna gore ba thôma go lema ke moka o wa

toga. O ta goma a boya gapê thelema the the
togo. Bjale mote o šetše o tware ke yēna mohu
magadi. Letšatši la thobošo ba lebantšha le baka
le a felago a boya ka lona.

9374 Ba ile ba dira komana dula o hapilwê. Ke
gore ba ile ba šila mebela, ke moha ba e beya.
Ba dula ba lebeletšhe letšatši le a ta go fi-
tha ka lona, go tšilo ntšha peu hēbaka la go
ntšha peu o be a tha phošiti. Ge makhoba
o thōma gore ke a palēga, ke moha o wa fi-
tha. O ile mo a fitša, a hwetšana ba mo
letetšhe. Ke moha ba mmotšha ditaba tša
go thoboša bana ba mohu. O ile a ba botšha
gore ba phakiše le baka la go lema le a fe-
ta. Aowa ba ile ba dira ka makhwa o we a ile-
go a ba botšha ka ōna.

9375 Letšatši la thobošo. Ba ile ba tšibiša
ka moha ba bo leloko la mohu. Ba ile bu ba
gona. Bjale ba thōma go rēra ka motswari
wa mote. Makhwapeng ke yēna yo we a swa-
netšego go tware mote. Bjale ba gopola me-
divo ya gwe. Ba hwetšana gore go buima,
a ka the ke a khōna go tware mote. Bjale ke
mang yo we a swanetšego go dula bakeng

tha gwe. Yēna ka noši o ile a re, dipōō a di be pedi moteng. Pōō ke nna. Ge ke tha tōwi le, mma o fa šala a bāna tša gae. Mma-gwe o bola morebolē. Ba ile ba hwetsāna gore o wa okwala. Ka nnete lebaka ka mōka mōte o be o tšwere ke yēna.

9376 Morebolē a ba mong mōte. Motseta wa ma-hu morena Maphuphē e be e le ~~ma~~ masete. Le a bāna Batubatse, mong wa lena o huile. Bjale lebono ke lona letšatši la go le thobōša. Motho yo we a fa šalago a dutši tulong ya mohuke yēna moratho wa mohu. Ke Makhwapeng. Bjale ka ge le tšeba mōkhwa wa gwe, re šupa yēna mmago rena. Ka mōka ba ile ba re thobēla. Mogotšētši wa mollō, e thale yēna. Masete. Ge motho a e tōwa a lla, o swanetše go tšena ka yēna. Ke mōka go fedile bana ba nājadi.

9377 Ba be ba thabile dikhomō tše pedi. Ka moragō ga mo ba feditše tšhupō, ke mōka ba bulēla dinama le mauriša. Ka moragō ga mo ba feditše go ja mauriša le dinama, ba bulēla bjala. Ke mōka ba tšena moketeng wa go nwa bjala. Yo mongwe le yo mongwe

mo a o kwa a hoše, ke moha o twara tala
ya goya gae. Motho mo a hoše a laele, go laela
ke maano a go fela tala. Ke moha modiro
wa tšhupō wa fela o e ta mo we.

9379 Marebolē o ile a šala a šona bjale ka monna.
Ke makhōfi makhōkhorogi, mmōna tša kholē tša
khaufsi a uhamēla. O ile a tšeya basadi ba
ba bedi ka lefa la go šiya ke mahu monna
wa gwe. Makhwapeng o ile a hwa pele ga Ma-
rebolē. Ke moragō a latēla ke masete. Ka ga-
re ga motē, tšefaka tša šala tše tšohotšā
ke mohumagadi. Mohumagadi o tšere betši
ba ba bedi dipōō a di gona. Bona betši ga-
mmōgō le gēna ba swanetše go tšama ba
nyahēla dipōō.

9379 škana-wa-tau-ya-šaka, ke malome
wa Marebolē. O ile a na beiwa leithō. Bjale
a bōna Marebolē a na le mathō a matelele.
O be a dula kholē nabō. O ile mo a lemoga
botelele bja mathō a mohumagadi, ya ba
ke khale a dira bofebi le khōši ya mahu-
tšwē. Motho a ke a tšoka go tšinya. Moradi
o be a lupiwa ka mōkwa o we a ilego a
tšeya basadi. Bofebi a bo age motē, ke mo-

ka mōte o thinyegile. Goriale ke malome wa mohumagadi. Ba ka ba ba t̄ha diyang. Šaha la t̄hoka pōō ditahadi di a roba. Thitsinyi t̄ha gwe, ke go fa khoši ya makhutšwi gore a mo tswarêlê le naka la pula. Le naka le we lehono le na le mantšana. Ke moka taba ya fêla e t̄a mo we.

9380(b) Lehu la marebolê. Bjale ka ge go ngo dilwê gore moku maphuphê a be a na le basadi ba bane, wa bonê ke yêna mohumagadi. Basadi ba we barara ba be ba le ka fa t̄he ga mohumagadi. Bjale o ile a t̄eya ba ba bedi. Ge ba phothagana le bathologadi; ba ba bathaano. Ka goriale mowe ke gore o šile dinto t̄e t̄haano. Bathologadi ba la barara ba be ba bêlêga thuri ya banenyana fêla.

9381 Ke methôlô. Ka moragô ga lehu la maphuphê, ba thōma go bêlêga bana ba batha-
nkana. Mosadi wa ^{motšus} makhwapeng o be a le nabô barwa. Bjale bona ka lehu la mareba-
lê e be e le banna. Aowa ba ile ba lla thellô t̄ha moku. Banna Bana ba khoši re loba ka moka, yo we e t̄a ba go khoši a re

mo tšebe. Goriale ke baraka. Ha mannete
yo we e tša ba go khoši, a tšebe ke matha.

9382 Letšatši la tšobošo ba ile ba knobakana.
Bjale marerong wa bona ba nyaka go tšeba
maina a basadi. Marebolē o hwile, o šile le-
šaba. Bagadikane ba mohu marebolē: Ma-
psheladi, Manapjadi le Mamogoši. Betši ba
mohu marebolē: Mamotetwa le Mokhadadi. Ba
ngodilwê ka go latelana ka go bikiwa ga bo-
na. Bjale bagadikane ba mohu a ba badiwi,
go badiwa fêla betši ba mohu. Ka baka
le we re ka re o šile dintō tšē pedi. Ntō e
kholo e swanetše go tšwa ga tšona dintō tšē
pedi.

9383 Ntō e kholo ya ba ya mokhadadi. Ba bangwe
ba ile ke a gona, go gona ga bona a gwa
ka gwa ba tšiša. Ka baka la gore dintō
ka moka e be di lona difeka ka gona
lapeng la mokhadadi. Bagani e be ba ga-
na ka baka la gore mamotetwa o biki-
levê pele ga mokhadadi. Ka moka ba ile
ba dumêla mo we ba bolabudi ba bolabo-
tšego. Bjale ntō e we ya mokhadadi bona ba
yōna ke ba bannyana. Ka baka le we go

swanets'e go nyakisisa ya we a swanets'e -
go go lëla moja-lefa. Mawe nyakisishong
ya bona, ba kwetšana gore morwa Makhwa-
peng ke yo mogolo.

9384 Mokwê a šupwa go ba moledi wa moja-
lefa. Mokwê ke yêna morwa Makhwapeng. Ke
yêna ngwana monyane o the ke wa lëla bogosi,
bogosi bo na le malapa a mogolo. Ba ile
ba mmotša gore dinaka tše re go rwešago
tšona, o di febe gore ke tša Thekwatapeng.
Ke yêna moja-lefa yo mogolo ka gobane ke
morwa wa nta e kholo. Tsatši le a golago o
swanets'e go rola dinaka o di fê mong wa tšona.
Taba ya bo bedi, wa the ke wa thinya
lefa la ngwana yo. Ke moka re fedits'e.
Batho ka moka ba ile ba re thobêla. Ke
moka šupô ya moledi ya fêla e ta mo we.

9385 Bogosi a bona ngwana wa mmago. Gape
batho ba botala e be ba ija. Bogosi bo bjale
ka tšhalete. Bjale moledi wa ngwana e bō-
na gore ke mosogana. Ke moka ba thōma
go ba le mokhwa. Mokhwa wa gona ke wa
go nyaka go bolaya moja-lefa. Bjale ka
ge e be e le lesogana, mmagwe a dira

gore a tšhabêlê makhaweng. Moja-lefa o ile
a dira ka mokhwa o we, mmaque a ile go
a mmoja ka ôna. Moledi o ile a šala a le-
tša le ngwana.

9386 Moja-lefa o ile a ba le gwaragwara.
Ba ile ba mmekêla mosadi yo la a go šiya
ba mo lšeditšê yêna. O ile a dula dilemô
tšê di telele makhaweng. Dikhomo tšê we a go
šiya e le di-thôlê a hwetšana di tšofetšê. Di-
khopolo tša batho di gopola gore o hwile. Ba
ba ba khuduga mo we a go toga ba agile
gôna. Molaô wa khale ke wa gore monna
mo a e tšwa makhaweng, a tšê bšêgo. O ile
a dira ka mokhwa o we. O ile mo a fitša
a hwetšana e le maruping. A bôna mollô o
thuba mmotong wa photwaneng. O ile a ya.
O mang Goriale ke mong wa mote. Ke nna
Thekwatapeng morwa mokhadi.

9387 Thekopodi a mo šupa tela ya go ya ga
batswadi ba gwe. O ile a mo fitšiša ga
batswadi. Batswadi ba ile ba thaba kudu.
Mošupa-tela a goma a boêla gae ga gwe.
O ile a hwetšana mosadi wa gwe a na
le bana ba ba bedi. Ba bagolo ba ile ba

gata gatella taba ya the be gōna. Moledi wa
ngwana a ha a nyaka go bōna moja-lefa.
Ba ile ba mmošā gore morwa o boile. O ile
a fetola ka gore ke tšona.

9388 Tšhaba rrago, ba riale ba botša mokwē. Ka
baka la bonnyana bja gwe, o ile a dumēla.
Moja-lefa o ile go boya a dula mengwan-
ga e mmedi a thešū a gopolēkwē go dula
tulong ya gwe ya boja-lefa. Ka lona le ba-
ka le we, motwaredi, o palahanya lefa. Bjale
moja-lefa a phakiša a lemoga. A thōma
go botša ba bagolo. Ke mafelong ga thele-
mō tha bo bedi. Ba re rena e be re gopola
gore o tha go laya molaō wa go twara mo-
te. Gona ga go le bjale o swanetše go ru-
diwa dinaka. Ke ge ba yo mmošā gore a
tšhaba rragwe.

9389 ~~Th~~ Thekwatapeng a šupina tulō ya gwe.
Lešaba ka moka le ile la khobakana. Bjale
moledi a ēma pele ga lešaba. Le a mmōna
ngwana yo, ke yēna mong wa mote o. Le
dono ke rola dinaka tšē la ba go ba nthwe-
šitšē, ke di fa mong wa tšona. Betho ka
moka ba ile ba re thobēla. Ke moka tšhu-

pô ya moja-lefa ya fêla e ta mo we. Bjale
ba nyaka go bôna lefa.

9390 Moliti wa mogo wa rotwê o leta a ija ma-
fota. Goriale ke mokuê. O ile a ba šupa ma-
rašana. Bjale ba mmutšiša gore lefa le lengwe
le kae. O ile a re le ka mo mpeng yaka. Ba-
na ba bôna gore ge ba ka ba ba leka go
fata fata taba ba ta troša di-thêlê. Bjale
ka ge mogolo-golo yo mongwe, a kile a re mo
fotha tha ntsweng, a re the tšwe the molo-
mê. Ga gona taba, moja-lefa le yêna o ta
šoma tša gwe. Ke moka ba togêla taba
e le ka mokhwa o we. Mafellô e taba.

Temana ya 4: Mabaka a peyo ya motswa-

ti wa nate.

9391 Motho a hwa gona le theila. Dilo ka moka tša
mohu di phifallang gammôgô le batho ba swanetšê
go ilêla lehu la mohu. Ga gona motho yo we a swa-
netšego go šoma. Ka moka ba swanetšê go nothwa
ba dutšigae. Le yôna thoto ya mohu a ba
e gopole. Ditšapô ke tšona ba di gopolago. Ba di-
rêla gore ba di khobakanye pelo ka go thii. Le
tšhalete ba e gopola ka baka la gore ba tšeya

lebaka, mosadi yo we a nago nago a ko e fete-
tša pele. Ke lona lebaka la theila le go alama
lehu la mahu. Ga gana morêrô a mongwe kantê
le go khobakanya tšona dithapô tša mahu.

9392 Lebaka la go alama lehu la mahu. Ga a-
lama ke gana go dula ba the ke ba šoma mešo-
mô. Ka lona lebaka le we, bathologadi ba ka ga-
re ga ntô. Ba ka dira matsšatši a mathama goba
a tshelêlogo ba the alamile lehu la mahu. Ka mo-
ragô ga mo ngaka ya go alafa lehu e alafile,
theila the fedile go batho ba bangwe. Bathologadi
gammôgô le ba botš leloho la mahu, ba šala ba
alamile lehu. Bjale bathologadi ba alama le-
hu ba le kantê ka gabane ngaka e ba ntšhi-
tše ka ntong.

9393 ~~šala~~ khoko. (Bjala bja diphiri.) Khoko a
e no fadima fêla, aowa ba swanetše go dira
bjala bja diphiri. Bjala bjo we bo nwiwa ke bakha-
labje le bakhekolo. Basadi ba we ba the bêtêgago
a ba nwe. Go dira bjala bjo we, bo na le matsš-
tši a bjona. Bo ka dira matsšatši a manê goba
a mathaano. Trätši le we bo nwago ke lona
letsatši le we ba falago khoko. Ke gore ba pha-
lola bathologadi le go ba thakola diparo tša

bona, ba ba apeša dithamō tša lehu. Ke ma-
ka kalamō ya lehu e fedilē. Ba swanetše go
šoma medirō ya bona. Go bathalagadi theila
go šetše tša gore ba theke ba xabala le
banna.

9394 Molaō wa go šupa matwari wa mote. Bjale
ka ge go ngodile mabaka a a ka gōdimu, ge go
fedilē ōna go šetše thellō tša lehu. Ka molaō
matwari wa mote a swanēla go šupiwa peke
ga letšatši la thobošo. Ka lona letšatši le we
la thobošo, ke lona le we go bolwa bolwago di-
taba ka moka. Ke lona letšatši le we ba
swanetšego go bōna ge moja-lefa e le yo
monnyana, ba beyago moledi. Moledi yo we ke
yēna yo we a swanetšego go tsware mote. Ke
lona letšatši le we melato le dikoloto di swa-
netšego go badiwa.

9395 Motho o botšwa go ba mathakomedi. Ge ba
bōna gore mote ke o mogolo, bjale o thoka mo-
tho yo a ka bago a thōhōmēla lefa la moku
Gona mo we, ba ka no botša motho yo mongwe
gore o be o lebelletše mote o. Motho yo mongwe
le yo mongwe mo a e ta maemong, o swane-
tše go emēla yēna ka gobane ke yēna.

molebendi wa motse. Letsatsi la thobošo ga le fithile, ba ta ta ba šupa motswari wa motse. Mothomong ba ka šupa yêna molebendi yo la ge a ile a tšhepagala bolebending hja gwe.

9396 Ge mahu a šile moratho wa gwe, gona ke yêna yo we a šalago a lebelešê motse wa mahu. Motho yo la wa go diya beiwa go ba molebendi, e swanetšê go ba wa bo leloko la mahu. Motho fê a ka theke a beiwa bolebendi. A beiwa batho ba khobakane, o no beya ke ba bagolo fêla. Taba e e twenyago o swanetšê go ba botša. Ke bōna bathologadi ga gona le taba e e ba twenyago ba swanetšê go botša molebendi. Ka gobane ke yêna a thōkōmêlago motse wa bona. Ge lebaka la go tša thešhila le fithile, ke yêna molebendi yo a swanetšêgo go tšibša ba bagolo. Ke letsatsi la thobošo ke yêna yo we a swanetšêgo go ba botša.

9397 Letsatsi la thobošo. Ka lona letsatsi^{lewe} yo mongwe^{le yo mongwe} wa bo leloko la mahu o swanetšê go ba gona. Ke lona letsatsi la go bolabola dilo ka moka. Ke ge moja-lefa e thale yo mannyana, ke lona letsatsi le ba swanetšêgo go šupa motswari wa motse. Ke gore dipeelo tša

batho di khodilwê gore moku ke moka o huile. Ka baka le we ba swanetšê go supa yo we a swanetšêgo go dula madulong a gwe. Le ge e le yêna matawari, ke yêna ka gobane ba lebeletšê yêna.

9398 Khapana o ile a hwa a šiya dintu tšê tharo. Maina maina a basadi a ša ngodiwa ka go la telana ga go bikiwa ga bona: Matheboko, Mangwedi le Morongwe. O ile a šiya bana ba gwe e thule ba bannyana. Moratho wa moku e be e le Malakare. O ile a boloka yo we mogolo wa gwe. Ba ile ba alama lehu la moku matsatši a manê. Ka letsatši la bothaano, monna wa ngaha o ile a ša a gôga bathologadi ka ntong. Ke moka ba le alama ba dutši ka nte. Ba ile ba tšeya matsatši a mararo, ka letsatši la bonê ba ~~fa~~ khoko. Khoko e fadilwê bašami ba lehu ba swanetšê go palakana.

9399 Balami ba lehu ba laela Malakare. Bave, re di bone, re gumbetšê, re ya go šiya. Go lukile, a gona šhe we re ka šhe diyago. Ke leboga ge re felegatšê moku ga gabô. O šaie o lebeletšê moše o wa go šiya ke moku mogolo wago. Ge o bone šhe šhe go twenya.

go o ta na re botša. Tswala banneng a e fa-
relwe. Re tata re e kwa. Ke moka ba pala-
kana ba boela magae a bona.

9400 Malakare a šala a tswere mote wa moku mo-
golo wa gwe. Ba be ba tha dule mote ka o thii.
Le go go le bjale letsatši mo le dikela o be a
e ya a tswaléla dikhomo. Ka moswanyana o mo
ngwe le o mongwe a e ya a ba tswetša. Ba ba
togo maemo, ba hwetšana yéna. Ke moka a
šekedišana nabô lehu la moku. Basadi ba šeke-
dišana le basadi ba gabô. Tsatši le a tha ego
go tswaléla dikhomo, ke gore o katilê ke bjala.
Ka moswana ba ta bôna a e ta, ke moka a
ba botša ka mokhwa o we a ilego a kata
ke bjala. Ge ngwana a babja, ba botša
yéna ke moka yéna le mmago ngwana
ba tswetše go ya ngakeng go tšama laola
bolwetsi bja ngwana.

9401 Bana ba bolaya ke dintu. Goriale ke
matheboko o bega molebendi. Malakare o ile
a re o wa o kwala. Le nna ke tha bitša
ba bagolo ke ba botše taba e we. O ile
a diva bjale. Ke moka ba khobakana. Ke
le botša gore bana ba bolaya ke dintu.

Ba ile ba re a wa kwala. Bjale o swanetš'e go botš'a bathologadi ba ênê mmela. Ke moka ba palakana.

9402 Malakave a šala a ba botš'a gore ba ênê mebela. Ba ile ba dira ka mokhwa o we a ba butš'itš'ego ka ôna. Ba ile ba omiš'a mebela ya bona. Ke moka ba e šila ba e fetš'a. Ke moka ba mmeqa gore mebela e fedile go šidiwa. Le yêna o ile a goma a ba tš'ibiš'a bona banna bagolo. Ba ile ba re a di bele dipitš'a. Ke moka a ya a ba botš'a ka mokhwa o we ba bagolo ba ilega ba fetola ka gona. Ke moka ba thôma go khella bjala. Bona ba bala matsatš'i a bjala ka gobane ba di tš'eba.

9403 Pipolabolo tš'a bjala bjo bo ngodiwilego ka ma gôdimu ke bjala bja go tš'oa tš'etš'hila tš'a mahu. Bjale ka ge bo ngodilwê ka e le ka e gore ke bjala bja ngaka. Ke ngaka e la e ilego ya a lafa lehu. Ba swanetš'e go tš'ibiš'a ngaka tš'atš'i le ba ômêlago. Ke gore ba ômêla le-hano ka morwana ba nwa. Go matš'a pele ga letsatš'i la go nwea ga bjala, ba dirêla gore a khônê go e tukiš'a. Ka moka ba bo

mohu ba ile ba ba gona. Monna wa ngaka
o ile a ta go alafa lehu. Ke lona letšatši la
go thakola bathologadi dithamō tša lehu. A
gona morerō o we ba swanetše go go rera. Ma-
lahare e thale yēna molebendi.

9404 Ditaba ka moha ba di togela gōdimu
ga malakare. Ka moragō ga mo ba nwele
bjala bja go tšā thetšhila, ke moha ba m-
tšā gore o ta no šala o di bōna. Re ta
kwa ka wēna letšatši la mafellō. Moratho wa
mohu o ile a no šala a lebeletše motšē bjale
ka pele. Lebaka la go thekha bathologadi
dipeudi la fitša. O ile a tšišwa ke yēna
mothologadi wa ntō e kholo. Le yēna o ile
a gona a botšā ba bagolo. Ba ile ba loka-
lla gore ha divē mabjala a go thekha dipeu-
di.

9405 Letšatši la thobošo. Ka moha ba bo
leloko la mohu ba ile ba ba gona. Moverong
wa bona wa motswari wa motšē, ba ile ba
šupa yēna Malakare. Magolo wa go o hwile
bjale o swanetše go tswara motšē o. Le lona
bathologadi, ga gona le taba e e tswenya-
go, le swanetše go botšā yēna. Ke yēna

manna wa lena. O lēla ngwana yo Ngwabotse
tšē goba Batsētšē. Ka moka ga bona ba ile
 ba thabēla taba e we. Ke moka tšhupō ya
 motswari wa moše ya fēla e ta mo we. Ba thō-
 ma go beula bathologadi. Malakare o ile a
 beula Matheboho le mangwedi. Morongwe o ile
 a beula ke Thibedi. Ke morwa rre wa moka.

9406 "Diphiya tša tšou a diphatšaganē." Ka goša
 le mo we, ba ra gore ditaba tšē dingwe di tša
 boniwa ka moswana. Ka lona letšatšē le we la
 mabjala a meriri ya mafella, ba šupa moja-
 lefa goba motswaredi. Ka moragō ga mo we ka
 moka ke pedi ya bathologadi. Ka morago ga
 pedi, ba tšena ga nweg ga mabjala. Lentšū
 lona ba butšitšē gore ka moswana ba boē.
 Ka moragō ga mo ba nwele mabala ke moka
 ba pšhanya.

9407 Tala e apšitšwē a e lewe ka mphaka. Ka
 moswana bja re gotha ba boēla. Morōrō wa
 ka moswana wa gona ke wa kabaganyo ya
 mothahu wa moku. Ba ile ba lebella mothah-
 hu wa moku. Ba hwetšana lesome la dikhomo
 le dikhomo tšē tšhupa. Ka šakeng la dipudi
 ba hwetšana lesome le dipudi tšē pedi. Dipō-

hōlō di le nnē. Bjale ba ile ba abaganya ba-
thologadi ka go lekana. Gōdimu ga dikhomo go ile
gwa šala dikhomo tšē pedi. He gore lapa le le-
ngwe le le lengwe le ile la feta le dikhomo tšē
thaano. Ka thekō ga dipudi le dipudi tšē nnē.
Dipōkōlō he tša n̄to e khala a di na taba.

9408 Ba ile ba thoboša bana ba mahu ka khomo.
Ka moragō ga mo ba feditšē go abaganya motho-
hu, ba re dikhomo tšē pedi di eme ka šaheng.
Ba re khomo e ngwe e ta lēla ngwana. Bjale
engwe e swanetšē go thoboša bana ba mahu.
Ba ile ba kwana ka mokhwa o we. He moka
ba napa ba e bolaya. He moka taba ya fela,
gwa šala motswari wa mote. Re ta o kwa
tša gwe gore o ile a o twara ka mokhwa mang.

9409 Khakare o ile a twara mote ka mokhwa
o mote. Mote a wa ka wa ba le dithēlē. Ge o fi-
tha o ka no hwetšana e ke mang wa ōna o
tha phela. Khakantšhane ya ba ya Batšētšē.
O ile a mmolotšē bodikana, a ba a mo aloša.
Ka bogwēra o ile a thaga. Go thaga yēna
Ngwa-botšēlē. Ba-gwēra ba ile mo ba e ya
go troma, a utama teleng. Ke moka a pola
thokwa a e beya ka fathe ga leriba. Bošego

ba o kwa a bula nta. O mang. Ke nna Botšetše.
Mmagwe o ile a tšhaga. A napa a tšhaga, a lata
malakare moteng wa gwe.

9410 Mathe boho o wa nêgêla malakare taba ya go
tšhaga. Ke tšhaga go botšha, gore ke bāna Botšetše
kwa gae. O wa lora goba o wa gafa. Gorite
ke malakare. Ke bolabola nnete. Manna o ile
a para dikobô, a ya le mmago mothagi. Ge ba
fitha ba hwetšana a tšhaga. Mosadi a re
ke mo šile a kokobane ga na mo. Khopolo ya
manna e gopola gore mosadi o nyaka mo a ra-
bala ka ntong ya gwe. O ile a pola dikobotšha
gwe a robala, a tšhaga bolabole. Mosadi le yêna
a robala. Go rite ge mahube a basadi a hu-
betše, ba o kwa a gothôla ka tuding. Mmagwe
a tšhaga, a hwetšana e le yêna. Ke moka a
bitšha manna. O ile a mmôna.

9411 Ba ntšha khomo ba ya ba lefa kōma ya
batho. Ba ile ba bega ba mošata tšhago ya ngwa-
na wa bona. Ke moka ba mošata ba re kōma
ya rena e lefiwa ka khomo. Ke ge ba ntšha
khomo ba yo lefa molato. Molato wa tšhagô wa
fêla o e tšhaga mo we. Ke moka ba mmitsšha
gore ke mokwêrê. Mokwêrê ke motho yo a

thagilego kameng. Kōma e ile ya bolla ga
na kowa le ribeng le la a go beya gona.

9419. Ngwa-betiētē o feteletšwe. Ge motho a
ka thaga kameng, ke moka a tha tšeya ga bote.
Ka baka la leêpana, o ile a tšhaba, a ya le
maburu. Ka morago gwa kwala gore letsolo le
tšwele la go nyaka yēna. Ga o kwagala gore
o bolaitle le khowa. Ke le baka la le thabula
Ka moragonyana ba re ba motswere. O ile a
bolaiwa ke makhwa ka baka la molato wa
gwe wa go bolaya le khowa. O bolaitšē a
tšhešū a lošē le mosadi. Malakare a tšwela
pele le go tšwara ya mote.

9413 K kōši ya tōga ngwe e a šala. Ka mo-
rago ga palaō ya moja-lefa, malakare a ile
a biale banna, a ba botša ka mokhwa a we
moja-lefa a bolailwego ka ōna. Biale banna
ba re, re di bone gore a ka tšheke a ba le
bophelo bja nnete. Ga gona taba, kōši ya
tōga ngwe e a šala. O swanetišē go tšwela
pele le go tšwara mote. Dipoleng o ta re go
gola wa mo gafēla mote wa gwe. Dipoleng
ke moratho wa moku. Aowa go ile gwa ba
biale. O ile go gola ke moka a mo gafēla

mote wa go šiya ke moku papagwe gammogō
le mogolo wa gwe. Lefa le lona le ile la gafe
lwa yēna. Ke moka taba ya bona ya fela
e ta mowe. mafellō.

9414 Molebendi le motswaredi. Molebendi ba mo-
tša ka morago ga bjala bja diphiri. Go ba
mo khobakanele. Ke malaō wa gore mote
o be le molebendi, ka baka la go tšhaba gore
mote o ka thubēga ka bogare. Motswari wa
mote yēna o beiwa ka letšatši la thobošo. Ka
baka la go tšhoka moja-lefa. Ke yēna mole-
di. Pele ga letšatši la thobošo, a ba khone
go beya moledi ka baka la gore ba thale
thellong tša moku.

94

Temana ya 5: Mokhethiwa a ka no gana
botswaredi:

9415 Khano ya mokhethiwa go ba tulong ya bo-
twari bja mote. Go a dirēga gore a gane.
Ba ka nyaka lebaka le we a ganago ka lona.
Fēla ge a ile a gana go nyaretsā lebaka
la khano ya gwe, a go na malato. Bona ke
ba bagolo ba ta ba ba bōna gore o gana
ka baka lang. Ka baka la khano e we ya
92

gwe, ba ta hêtha yo mangwe a dulê mowe
le gatonq la magani.

9416 Mokhethiwa a tšhaka go dula tulong ya go
twara mote wa mohu. Ge go nyakisšwa, a ta
hwetšana e le gore mote o na le mokhwa. Mo-
khwa wa go boifiša ke wa boloi. Dinto tše di
nnyana di ka ba le mokhwa wa boloi, a di nā
taba. Mokhethiwa a ka the ke a gana ka ba-
ka la tšona. Boloi bja nto e kholo ke bjona
bjo we bo tšhabišago. Ka gobane motswari wa
mote o swanetše go kwana le yōna nto e kho-
lo. Batho a ba ke ba ile go āmana, bjale ge
o ka āmana le nto e kholo, tšatši le lengwe
o wa bolaiwa. Ka baka la gore o nyaka
go e tiva pōō. Ke mokhwa o we o ka bōna-
go ba ~~gwe~~ ba gana go twara mote.

9417 Ka ntē le boloi, mokhwa e mebe le
yōna e a boifiša. Lerobo ke mokhwa wa go
the lohē. Mosadi wa lerobo o šika le go lēba.
Ka baka la lerobo le we la gwe, monna wa
gwe o ta thwa a lefa melato ya go the
fêlê. Bjale monna wa gwe ge a ka hwa
ba tšhaka go šala ba tšwere mote ka ba-
ka la mokhwa wa gwe. Ka baka la gore

a ka mathinyetša mote. Lehufa le lona le a beufiša. Ka gobane mosadi wa lehufa a ka go tšhubella ka gare ga nfo, ka gobane a nyane ge monna a ka tšwa ka ntong ya gwe.

9418 Moteng wa ga Makōkōrōpō taba ya khano ya go tšwara mote e ile ya ba gona. Pele ga taba ya mahuta o we, monna o ile a tšwa ka gare ga mote ka baka la lerobo la mosadi wa gwe. Leina la monna e be e le Theritē. La mosadi wa gwe Mamabu. Monna a bōna gare mosadi o mo fapantšha le bo ngwanabō, ke mōka a tšwa tšwa ka gare ga mote. A bōna wa gwe mmoto a dula. A di ile go ya ka megwere ke tša šaka ka le thii. Baratho ba gwe ba šala ba dutšilelo go thii.

9419 Dikhomo tša go nyala mathasolêlê, di ile tša fêla ka go lefa melato. Mathasolêlê ke moredi wa Mamabu. Basadi ba baratho ba tšwa magagabō e the digolê. Bjale ba ile go tēna ka khoro ya ga makōkōrōpō ba ba digolê ka baka la go lumiwa ke mamabu. Baratho bu Theritē ke ba: Mateke le maletsadike. Mosadi wa mateke o ile a mo

920

4430

K34/82

toša molomo wa ka gōdimu ka mēmō. O ile a lifiwa ka dikhomo tšē pedi le pudi. Pudi ke le foja la go thatswa nthō. Moradi wa muletsa-dike a mo ripa tēhē ka mēmō. O ile a lifiwa ka khomo le pudi. Leroko ke gore bonyela. Bonyela bja we o be a tha divi ka gare ga mate fēla. Le matheko o be a diva. Dithoto tšē di ntši di feletsē matheko.

9420 Theritē a re o ta šala o di bōna. Monna yo o ile a hwa ka bolwetsi bja ntērē. Bolwetsing bja gwe, a re go moradi, wa mpōna, nna bo ēpa bo dutši ke bja mokhobalobi. O ta šala o twenya^{gō} ka baka la bonyela bja go. Ge e le wena ngwana wa motho o napē o lathe. Mathe ya mongwe le yo mongwe mo a tlo mo tšōtšā mōlō ke ōna wa go ba botša bonyela bja moradi wa gwe. Awa ke mōka a šiya moradi nyaneng.

9421 Nyanyaneng. Ke gore o ile a mo šiya a le moši le bana ba gwe fēla. Ba ile ba alama lehu la mohu. Ka letsatsi la bja la bja diphiri, ke mōka ba palakana. Pele ga gore ba palakane, ba ile ba re le lemo-gē gore motho yo mo a dutšiga ke le fokeng.

Yo mangwe wa lena o swanetše go thōkōmēla ma-
te o. Ba riale ba botša baratho ba moku. Ba ile
ba pheta melala.

9422 Mateke ke yēna yo we a swanetšego go šata
a lebeletše mote wa moku magolo wa gwe. Manna
o ile a re nka the ke ka khōna. Banna bare
a re re tēna ka ntong ya mosadi, a owa, weng
o molebendi. Lebaka le ta fita la gore go
šupiwē yo we a ta go lēla bana ba moku.
Manna o ile a re nka the ke ka dik khōna.
Bjale ba re go moratho wa gwe maletsadike,
o šale o šetša mote o. O ile a re nna ke
nna ngwana. Ka baka le we nka the ke ka
khōna. Bjale taba ya thōma go bipēla banna
E ba bipēla ka baka la gore ke bōna ba we
ba lebane go šetša mote. Ba no yana fēla
a ba nyake go fa mabaka.

9423 Ntholo ke khaitšedi ya mamabu. Ge a
bōna bana ba mamabu o re batogolo, bona
ba re malome. Kobeng ke yēna khaitšedi ya
moku. Ke yōna khadi e khola. A thōma go ba-
labola. Le a bōna ba dikhaitšedi tša ka
ba gana go thōkōmēla mote o wa moku
magolo wa rena. Ba o kwala. Bona beng ba

the teba the ba tšhabago. Rena a re the te-
be. Theema the re, "tha ka peelong ya tswaledi
the teba ke yēna mong tswaledi." Ka baka la
khono ya lena, nna ke re malome wa bana
o swanetše go lebella moše o wa khaitšedi ya
gwe. Baratho ba mohu ba ile ba dumêla.

9424 Kobeng o ile a tšwela pele le go bolabo-
la. A ke rogane ke mmolabolo. "Ka morwana
la the^{ke} la ba le re thekiša tša matabo." O
tšhabile, ka gobane mmolabolo o re, "ha morwana
la the ke la re thekiša tša maretê a mata-
bo." Ka ditebe ba uhwile le mo a tšhabile. Ma-
lome wa bana o llê dikhomo. Ka morwana ge
go tšilo šupiwana motswari wa moše, la gana
ke moka di le tšwile ka ganong, ka baka la
gore malome wa bana o ša tšwela pele le go
lêla bana ba. Ke moka a fetša dipolabolo
tša gwe. Ba togêla malome wa bana.

lebella

9425 ltholo o ile a dumêla go ~~lêla~~ bana ba
khaitšedi ya gwe. Pele ga tumêlô ya gwe, o
ile a bolabola ka gore, "le tebe gore the
phoko the bina malapa the a fiwa?" A ba
ka ba mo fetša. Khadi ya re ke šetšê ke
bolabotšê ka tša matabo. Bjale le a mokwa.

920

K34/82

Ke nnete mo we a bolabotšego. Ka letsatsi la
 thobošo le swanetše go mo fa malapa a di-
 khuru tša gwe. Le ga go le bjale a ba ka
 ba šala taba moragō. Ke moha ba palaha-
 na. Malome wa bana a šala a lebeletše la-
 pa la khaitšedi ya gwe.

9496 Mamabu o bega khaitšedi ya gwe go dira
 bjala bja go tša thetšhila. O wa o kwala kha-
 itšedi, nna ke mathō a tšie matswanelōa thōgō
 Ke ta bitša beng ba go, ke ba botše taba e.
 O ile a dira bjale. Ba ile ba khobakana.
 Ke kwa mosadi ya wa lena o re o bolaya
 ke dintu. Ba ile ba re o wa kwala. A dirē
 bjala bja go tša thetšhila. O ile a dira, ke
 moha mma wa ngaka a ta a tša thetšhila.
 Ba gona ba šiya yēna malome wa bana
 O ta gona wa re botša gapē.

9427 Letsatsi la thobošo. Ke lona o ile a
 ba tšibisa. Ba ile ba lokolla gore go diriwē.
 Ka lona letsatsi le we go nwewago bjala bja
 meriri ya mafellō, ba ile ba ba gona gammō-
 gō le khadi. Bjale malome wa bana o swa-
 netše go theletša beng ba mosadi the we ba
 the bolabotšego.

9428 Ba bo leloko la mohu ba ile ba ya thopeng. Ba ile ba bitša malome wa bana. Le yēna o ile a ba nabo mo la thopeng. Kobeng o ile a re ke le bugile kudu ge malome wa bana a ile a lebella ba-togolo ba gwe. Lehona ke letšatši la mafellō. Ka goiale mowe go swanetše go šupiwa matho yo a swanetše-go go twara motše o. Ge ba nyahišiša ba hwetšana gore yo we a lebanego go twara motše ke mateke ka gobane ke yēna yo we a ilego a šala mohu moragō. Mateke o ile a gana. Ba leka ka maata go ma isa. Kowa le kowa, a napa a gana. Moratho Maletsadike le yēna a gana. Bjale banna ba thakana dithōgō.

9429 Ditaba di ka bōna ke yēna khaitšedi ya bona. Banna ba ile go bōna gore dikhaitšedi tša gwe di gana go šetša motše wa mohu mogolo wa bona, ke moka ba gafela khadi. Khadi ya re le a mpōna, nna ke nna mosadi, ke dutši bogadi bja ka. Ka baka le we nka the ke ka khōna go tšeya bana ba ga ma-kōkōrōpō ko dula nabō bogadi bja ka. Genke bona dikhaitšedi tša ka di dumelana le

K34/82

taba e we, ba ka fo bolabala. Nka no ya ka dula naê ka gobane ke mammuwi uwe dikho- mo tša ka. Ge a riale a fetša go bolabala. Bja- le banna ba re le a di kwa. Ge ba riale ba ra dikhaisedi tša khadi.

9430 Mateke o phula khudu ka mpeng. Le a bōna, a ke diyo gana, le yēna khaisedi ya- ka o wa teba mokhwa wa mosadi. Mohu mo- golo wa rena mo a tša tšwa ka mateng, ke baka la yēna mosadi yo. Basadi ba rena re bikhile e the digōlē, lehona ke digōlē ba gōlofatsa ke yēna. Ka baka le we re a tšhaka go e khōgela nōga ka ntong. Banna ba re, di a okwala. Fēla mmolabolo o re go lwa tša šaka ka le thii? A re e še ka mokhwa o we.

9431 Gatswara moše a še go robala le motholo goba batholo. Ke nnete go lwa tša šaka ka le thii. Goriale ke banna, ba botša mateke. We- na o tša no ba motswari wa moše fēla. O ile a re khaisedi yaka Kobeng a ka lēla bana, nna nka the ke ka khōna. Bja le o wa bōna Kobeng ke mosadi a ka the ke a khōna go na- mēla gōdimu go rulēla nto. Bakeng the nto

nka mo agêla. Ba ile ba gafêla khadi gore a
tware motê wa mammeuwi wa dikhama tša gwe.
Ke moka taba ya fêla e tša mowe.

9432 "metê mmedi e šitile khwiti." Khwiti le a
e tšeba, ke pêba ya bošhale hudu. O hwetšana
e divile dipupupupu. Ka goiale mowe ke gore
ba ka tše ke ba e khôna manaba a yâna. Kha
nthe ba tša e khôna. Ba e khôna ka mokhwa
o, ba phuma motê o mangwe wa yâna. Bjale
mo e kwa môya wa phefô, e re ka tšiba, kha
nthe mophumi wa phupu o laletšê. Ge a bôna
e ragetšê mabu, o ripa ka pele ka letšêpe ke
moka ya šala molaleng. Ke riale ka gabane
ke dula kholê le mo a dulago. Ba ile ba
dira gore ba yo aga motê wa gwe khaufsi
le khadi.

9433 Magokolo ke buile matabôtabong a bo
garepô le mogoši. Motšaka wa ngwana o
fedilê ke nyaka malapa. Goiale ke Ntho-
lo. Ba ile ba mo fetola ka gore o tša ja
melala. O ile a re a gona taba. Ke moka
gwa fêla. Thalošo ya molala. Molala ba
oabola ka wa khomo. Ge mokhonyana a
ka nyala a fetšê moradi wa gwe, ba ga

makholo wa gwe ba swametšē go mo thabiša. Molala wa khomo e we o tšeya ke malome. Ke mokhwa o we ba ilego ba re o ta ja molala. Fêla a ba ka ba mo fetola ga botšē, ka go-bane molala ke molaš, wa gore o lewē ke malome. Ke ge a thaka a lebella mate, molala o be a ta no o hwetsāna. Bjale o ile a no ha mole go fat ba fetola.

9434 Kobeng o ile a gudisa bana ba khaitšēdi ya gwe. Ge ntša e rutlugile, a be a e ya a ba botšā. Ka baka la ngwana wa mogolo wa bona, e be ba e ya ba rutlā. Ge morwa wa mahu a gudilē, o ile a ba botšā. Ke moka ba mo nyakella moradi. Ba ile ba mo tšee-la ngwana wa malome wa gwe. Ba mo nyala ka lefa la khaitšēdi ya gwe. Ke moka a beka yo we matwala wa gwe.

9435 Kota a be wa tulong ya go šiya mahu papagwe. Ke yēna morwa Mamabu ya mogolo. Ba ile ba mo šupa tulo ya mahu papagwe ka moragō ga mo a na le bana ba ba be-di. Kobeng o ile a bitšā ba gabō, a ba bega ngwana wa bona. Ngwana wa lena ke morwa. Ka baka le we, ke mo gafēla dilo tša gwe.

O wa o kwala. Ke moka ba mo gafela dilo
tša gwe. Mafelló a taba.

9436 Moteng wa ga Lewêlê taba ya khamo ya go
twara mote e ile ya ba gona. Go be go na
le monna yo Makotêlê. O be a na le basadi ba
ba bedi raro. Maina a bona a ta ngodiwa
ka go latelana ka go bikiwa ga bona. Ke o-
na a: Makhobêlê, Ngwana-masete le ma-
mohwalê. Ngwana-masete o ile a e thêla
leina la ~~ke~~ Ke-khailê. Ke ge a divile
bjala a o hwa bo tha tefe. Bjale o wa a-
pola dithong ka gore ke Khailê. Ke moka gwa
napa gwa ba leina. Monna yo we mong wa
mote, o ile a hwa a šiya dintó tše we tha-
ro.

9437 Mosadi yo Makhobêlê ke yêna wa nto
e kholo. O be a le moopa. Fêla o ile a
bêlêga ngwana wa mothankana. Bjale o ile
a thêmelá boloi ka yêna. Go thêmelá ke
go e thakêla mmele. Ka go e thabêla diê-
ta noko. Ka baka la madi aⁿ gwana yo we,
ke gore boloi bja gwe bo tšitê. Bjale o ile
a bolaya ngwana wa gwe a nyaka gô-

na go tiya mošomang wa gwe wa boloi. Ka
nnete o ile a tiya. Ke moha a the the hwe-
tšana ngwana yo mongwe. O ile a napa a ba
moopa.

9438 Makhobêlê o ile a ba le le hufa le dintō
tše dinnyana. Ba be ba fo bêtégêla fathē.
Ke gore e be ba bêtêga ba e hwa. Monna a
bōna gore ke moha a ka the ke a gola, ka go-
bane gogola ga mothare ke dithabi. Ke gore
motho o gudisā ke bana. O ile a dira gore
a tšwê le ba mote wa gwe. Ba ile ba tšwa.
Ditšala di ile tša bošale yēna mosadi wa
nto e khola. Monna wa ngaha a mmotšā mo
a bolaike ngwana wa gwe. Le gore o e the-
metšē ka yēna. Lehono a nyake ge malapa
a mannyana a ka mo golêla. O nyaka mo
a fo swana le a gwe.

9439 Makotêlê o loile ke makhobêlê. Ba ile
mo ba tšō boya ngaheng, a re go monna, mōša
o tšo di bōna tša tšela kholo ya lekoto. A ba
ka ba mo fetola, ba ile ba fo tšwêla pele
le go thepela. Go fitša gae ke moha monna
a napa a thabêga. Kaaya kaaya ke moha
a napa a ya. Ba khobakana ba boloka thōgō

ya batho. Go lla gona e be ba lla ka yêna.
 Dipeela di baba ba we ba phelago, ge e le
 mahu yêna o khutsitsê. Le ga go le bjale le-
 ntšū le la a go le bolabola ge ba e tšwa nga-
 keng le gōna dipelong tša batho.

9440 Letšatši la go fadiwa ga khoko. Go ngodilwê
 kae le kae gore tšatši la go fadiwa ga khoko, ke
 tšatši le balami ba lehu ba palakana go ka lona.
 Le gore go na le bjala bja go fala yōna kha-
 ko. Bjala bjo we bo bitšwa bjala bja diphiri.
 Bo nuwa ke bakhlabje le bakhokolo. He lona
 letšatši le we ba ta batsago mošetši gore o ša-
 le o šetša mate wa mahu. Go ile gwa ba bja-
 le ge ba palakana. Ba re go maja-gogolo o
 šale o bōna mate o wa ^{mohu} mogolo wa go. Go riale
 mo we ke gore ba palakana.

9441 Maja-gogolo a ka a nyaka go e kokonêla
 thong. Theema the re⁶wa e kokonêla thong o
 ta e latha le dinamama. Le a bōna tha goja
 mogolo wa go, ka moswana tha o kwa budutu the
 ja wēna. Ka baha le we a ke bone gore
 nka twara bjang mate o wa go šiya mogolo
 waka. Banna ba re o wa okwala. Bjale thee-
 ma the re⁶tha go hwetšana o emê šaho e

le na ba togelō.⁹⁹ Ke le ~~ke~~ kwile, ke ta no ta
ke ba tsoetsa. Ke moka balami ba lehu ba
palakana. Ba goma ba boya ka letsatsi la
tsoo ya tshihla. Letsatsi go setse la thobošo
ya bana ba moku.

9442 Letsatsi la thobošo. Ka moka ba bo leloko
la moku ba ile ba khobakana. Bjale ba swa
netse go rera ka matswari wa mote. Go goma
motho yo we a swanetsego go twara mote, mo-
te o swanetsa go twara ke Maja-gagolo ka
gobane ke mote wa go šiya ke moku mogolo
wa gwe. Moratho wa moku are, le a okwala
ba gesu. Bjale nna nka theke ka khona go
twara mote. He ile ka le botša ka letsatsi la
go fadiwa ga khoko. O ile a napa a gana
go twara mote wa go šiya ke moku mogolo
wa gwe.

9443 A gwa ka gwa ba le motho yo a dumela
go go twara mote. Malome wa moku are le
nna tša gesu di a ntšhita. Khadi le yōna
e ile ya gana. Bjale ke mang yo we a
swanetsego go bōna tša mote o. Makhobēlē
ke yēna yo we a swanetsego go twara mote.
Ba bo leloko la moku ba ile ba kwana le

taba ya gore nfo e khola e tware mote. Theema
the re, ⁶⁶konanang tša go ja taba mpe le botšane.
Ka goiale mowe ke gore ge a bōna taba e e
quimēlago o botšē maja-gogala. Ke yēna yo we
a swanetišego go re botša. Ke moka taba ya
bona ya fēla e tša mowe.

9444 Ke nna mmini mo-e-kopedi, ka bolaya
nhwē ke a-para, a ke ša malome wa go mo-
soma. Goiale ke mahhobēlē. Ke bolabola ka
mohhwa o we ka gobane ke nna mosadi. Ge
khomo e huilē, ke mang yo we a swanetišego
go kokhona thōgō. Banna ba re o wa a kwala. Mo-
kukuni wa thōgō ke yēna maja-gogala. Bjale ka
ge re go butšitšē gore o swanetišego go botša yē-
na ga go na le taba e e twenyago. Ke dikwi-
le bakane. Ke moka ba palakane. Mosadi a
šala a twere nfo ~~ya~~ mote wa go šiya ma-
hu monna wa gwe.

9445 Ntšekane o ile a golēla ga malome wa
gwe. Ke morwa wa nfo ya ba bedi. Bjale mma-
gwe o ile a mo tšhabišetša ga malome wa
gwe ka tšela ya go retiwa go diša dikhoma.
Baratho ba ba bedi ba Ntšekane ba diša tša
moteng. Lebaka la go mo tšhabišā, ke gore mo-

sadi wa nto e kholo o be a mo thole. O ile a dula le ngwana wa malome wa gwe. A ba a ba nae bana ba bararo.

9446 go buima go dula le moradi ga gabō. Ka gobane moradi a go seleka wa omana nae, mmagwe o ta e ma le moradi wa gwe. Ge o ka likiša gore o wa mo tiya, ba ka go tika ba go tiya. Manna a toga le moradi wa gwe, a boela ga gabō. Ba bo lelaka la mo-
hu makotélé ba thaeletša ge nke makhokolo o ta ba bitša go gafela morwa wa nto e nyana go ba mo twari wa mote. Lentšai a la ka la ba gona. Le bona ba ile ba fo homola. Le yēna Ntšekane o ile a no ba ka fathe ga moradi wa nto e kholo.

9447 Ntšekane a ba moja-lefa ka morago go lehu la makhobélé. Ka morago makhokolo a hwa. O ile a hwa ka lehu la letšwa. O ile a loya ngwana wa makoše ka paba. Paba ya tēna ngwana ka ngakong, ya napa ya ba lehu la gwe. Bjale ge ba tšama ba laola, ba hwetsāna moloi e le yēna. Ba ile ba thinya lebita. Ke moka a napa a twara ke letšwa. Motho ke motho, ba bangwe ba lla, ba bangwe

ba lêla dikobong. Ba go lêla dikobong, ba tšhêga.
 Ka letšatši la tšhobošo, ba šupa morwa wa lapa
 le le'nyana go ba moja-lefa. O be a ka ba
 motwaredi, mola mohu a tšee mosadi wa go
 tšwa lapa la gwe. Mafellô a taba.

Temana ya 6: Moleledi a še mošegedi:

9448 Tšhito ya moleledi go robala ka ntong ya mo-
 thologadi. Matswala a ka tšwara mote fêla molaô
 a o dumele gore a tšênê ka ntong ya mothologa-
 di ka gobane ke ngwetši wa gwe. Matswala le
 mmatswala, bjale mo go ngodiwa wa monna matswala.
 Bomatswala bjo bo tšhaga ka mokhwa o, monna
 o tšeya mosadi, bjale a bêtêga bana. Papago bona
 o re ~~wa~~ baka, go baredi o re baredi baka. Ka
 karete bana baka. Bjale barwa ba tšeya basadi.
 Basadi ba we ba barwa ba re matswala. Go wa
 mosadi ba re mmatswala.

9449 Bana a ba belege letšatši ka le thii. Ba bêtê-
 lêgwa ka go tšhatamana. Bjale mogolo wa bona
 ba mmitša mogolo. Yêna o ba bitša baratho.
 Bjale basadi ba baratho ba mmitša matswala.
 Ba no ya ka bogolo bja go bêtêga ga bona.

Bjale ka mokhwa o: a ke ngwana wa matsibulo. a a thatama ke b. b a thatama ke c. Bana ba, ke ba monna le mosadi. a a na molaō wa go tēna ka dintong tša b le c ka baka la gore ke mogolo wa bona. Basadi ba b le c ge ba e ra a, ba re matswala. Bjale b ke mogolo wa c. Le yēna a na molaō wa go tēna ka ntang ya c ka baka la gore ke yo mogolo. c ke lekhōthwane, yēna o wa tēna ka dintong tša a le b ka moragō ga mo ba huile.

9450 c A tšhabe maganogano, ka gobane ba ile ba mo šielā maganogano a bona. Maganogano ke ge motho a ka ja thelo, ke moka a tswa a go fa. Bjale mo go bolwa bolwa ka letšwêlê. Maganogano a a a ile a mamiwa ke b le c. Bjale c o ile a tšhama maganogano a a le b ke mokhwa o we a swanetšego go tēna ka dintong tša bona.

9451 A, b le c bapna le dikhaitšedi. Bjale bana ba dikhaitšedi ba ba bitša bo malome wa bona. Bona ba re ke batogolo. Bana ba bo malome a bona ke bo motswala motswala. Ke gore ba la ba dikhaitšedi ba re batwala. Ba la le bona ba re ba-tswala. Ka baganyo ya bona ke

e: Ngwana wa a a ka theke a ya a tšeya mosadi go khaitšedi ya a. Ke ngwana wa khaitšedi ya a yo we a swanetšego go tšilo tšeya mosadiga a.

9452 Molaudiši o fa mabaka a mo ngwana wa a a šitwa go tšeya mosadi go khaitšedi ya a. O šitwa go tšeya mosadi ka baka la gore ke ngwana wa rakhadi wa gwe. A ka theke a tšeya ngwana wa khadi ka gobane boloi ba tšeya ke khadi. Go a ile gore ngwana wa khadi a tš a bônē boloi bja mmagwe. Ke moka a fetša ka gore, mo ba tha boelego ke teng, maruping ba boēla. Ka goriale mawe ke gore ke khadi e we e ka boyago, ya dula go batswadi. Ngwana wa khadi o ta šala le papu. Motswala le motswala ge ba nyakana ka no ba ba utswana lefokeng.

9453 Moratho mo a ile a hwa a šiya mosadi. Bjale nyakišišong ya bona ba hwetšana gore a go na motho yo a ka šalago a lēla bana. Ke mogolo wa mahu yo we a swanetšego go šala a lēla bana. Bjale o wa bōna ke matswala, o lēla bana ba ngwetšiši ya gwe. O ba lēla fēla ka ntšong ya

mmago bona a tene. Ke yo mogalo a ka the
ke a mama maganogano a moratho wa gwe.
Go a ile. Bana bona o swanetsê go ba lê-
la gammâgô le go thôkômêla lefa la go
šiya ke mehü.

9454 Mediro ya go thusa mothologadi. Bjala
ka ge mothologadi a thakile motho yo we
a swanetsêgo go dula naê, matswala wa
gwe a ka mo thusa medirong ka moka. Fê-
la khomo go thusiwa e lekišaga. Ke gore
mothologadi le yêna o swanetsê go dira
mama, mama a moradi ke go dira bjala,
ke moka a bege matswala wa gwe. Matswa-
la wa gwe o ta bôna batho ba ba bedi ba
mo thusa.

9455 56 ba nyakella kolobê, ge e le mo-
tho le diruiwa tšê dingwe a di nyakellwe
pôô. Ge e le diruiwa di ta gathana le
diruiwa tšê dingwe mudišong. Kolobê e
nyakellwa pôô ka baka la gore e ka gare
ga lešaka. Moledi yo we wa bana a ka the
ke a khôna go nyakella mothologadi mo-
na. Yêna ka noši ge a okwa gore the-
šo the a mo twenya, ba ta no bôna a

ba bega mothoka wa gwe. Matswala wa gwe
 le yêna a ka the ke a gana ka baka la go-
 re ka ntang ga mosadi a gana mo fokatsi.
 Ke yêna yo we a ta ba go a thusa mosadi
 medira. Monna yo we o swanetše go teba
 gore a retiva. Lelsätsi a xakiwago, a
 na boekarabêlô

9456 Bo-matsola a mpôna. Bo matsola a
 mpôna ke bona bathalogadi ba go fatopana
 nabô țeleng. Dijô mabapi le matswala wa
 gwe. Dijô tšê we a mme gago ke mapoto a phu-
 futsa. Ke gore thenka bjalaryana. Mapoto a
 dikele o no re mo a ba tsoetsa, ke moka a
 re the-pelang lo kha mapoto. Buisiwa bja le-
 hô, a ka ba tsoelêla mo a bôna ba le gana
 mo a tšola. Ka goriale mo we ke gore a na
 mola go phatha telo. Motabo yo la wa
 gwe yêna a ka no matsolêla ka makhwa
 o a ka khônago.

9457 Mothoka, leina le mothoka, ke gore
 motho yo ba the mo țebego. Ke monna yo a
 ilego a topana le mothalogadi yo we bana
 ba gwe ba lêlago ke matswala. Go mo teba
 ba mo teba, ba no bolabola ka gore ke motho.

ka ka baka la gore a še wa lešho la bo
mohu. Le yēna tsātsi le a tšo robala mo-
teng wa gwe, bušwa a ma tsolele. Ke bo
matsola a mpōna, ka gobane wa mmutsiša,
o ta go fetola ka gore letšema la mongwe a
le a peelwe.

9458 Moledi wa bana ke yēna molebendi wa tho-
to. Ka molaō moledi ke yēna yo we a roba-
lago ka ntong ya mothologadi. Ge e le ra-
ngwane a lēla bana ba mogolo, a robalana
le mothologadi. Ka baka la gore a še motho-
ka, o swanetšē go laola mothologadi. Lefa lona
o swanetšē go kwana le yēna mothologadi. Ge
ba nyaka go šumiša the thengwe tha lefa.
Bjale ka ge moledi a ka ba le molato bjale,
a thaha tha go lefa. Ba ka the ke ba na
fana ba le ba ba bedi.

9459 Bošhatse bo diwa^{ke} ba bagolo. Ba swanetšē
go bitša ba bagolo, ba te ba ba bege molato
o we wa moledi. Monyaretšī wa taba ke yēna
mothologadi. Manna yo o twere ke molato wa
gore, bjale o khopēla tha go lefa molato o
we. Bjale ba ta libiša mantšū ga motho-
logadi. Wena o reng ka taba e we. Ge

a dumella gore a lefella molato, ke moka
ba mo lefella. Dipelo tša bona di tša thaba,
ka baka lewe mothologadi a dirilego ka gona.
Ke gore go supa gore monna a mo twere
ga bofe. Ka gobane mo a be a tša motwa-
ra ga bofe, o be a ka tše ke a dumela.

9460 Tswaro ya mothologadi ga bofe. Ke
go moimela mediro ya lapa le go bona mo
dinto di rutulugile. Mediro ya lapa ke e me-
ntši. Le baka la puno ya mabêlê, go nyakê-
ga lešala, matolo, go hokotêla dirigo le methe
ya go fola mabêlê. Modiro wa ga roka tšesê-
go mo tše phulegile, ke wa monna. Bjale ka
ge a tša lebella lapa la gwe fêla, ka tše-
ko e ngwe o swanetšê go dira bjala gore
banna ka tše ba mo tšusê.

9461 Thokomelo a se ya tše mediro fêla, o owa
le ya go apara. Bakeng tša go apara ke
ge monna a tšena ka ntong ya mothologadi.
Gona o swanetšê go mo apara. Ge e no ba
moledi fêla, a ka tše ke a khona go mo a-
para. Le yena mothologadi a ka tše ke a
khona go phatha mogopo a mo trolêla tša go
ja. O khona go tšusa medirong e mengwe.

medirô e mentši mothologadi a swanetšê go dira
bjala. matwala wa gwe a rapê batho ba tšê
go mo thusa. Letšema le šoma ge le na le
mong wa modirô. Ke yêna matwala wa moradi
ya we a swanetšêgo go tšâ letšema.

9462 Laya marebane o laê ngwale. Go ngodi-
wa marebane ka baka la gore go bolabotšwe
ka yêna ka mo gôdimu. Kudu bare laya ngwale
o laê marebane. Ngwale ke moradi. Marebane
ke monna. Mothologadi le yêna a swanetšê go
twara mošgedi ka diata tšê pedi. Taba ya
bo bedi o swanetšê go tšê gore monna o
dula naê fêla o na le mong mote wa gwe.
Mamma ke phafana ya mapoto goba ya bjala.
Le yêna na a mo twere go bošê, o ta bôna
a šoma medirô ya lapa la gwe a thabile. A
tha tšê a letšâ mantha.

9463 Leonyo ke botšeba. Bjale banna ba mo-
huta o we, a ba fele ba a kwana le batholo-
gadi. Boonyo bjo we bja monna, ke go nyaka
go thalefetšâ mothologadi. O nyaka go tšeya
le tšâ lapa la mothologadi a yo fêpa lapa
la gwe. Le medirô a nyake go mošomêla.
O nyaka go šoma fêla tšatši le mothologadi

a divile bjala. Gona o fa hwetsana a goragora.
Ka baka la boanya bjo we bja gwe, mothologadi
a ka the ke a kwana nae. Manna mo a du-
tši le mothologadi, o wa mošomela, o fa khona
go ja tša diateng tša gwe.

9464 Lefa la mohu le thusa ma bathata ka mohu.
Lefa la go šiya ke mohu le we le lewego le
bitšwa mothahu. Tše di tha lewego ke dithapō.
Bjale dithapō ba abagana tšatši la bjala bja go
tšā thetšhila. Mothahu o wa baganyo tšatši la
thobošo. Mang le mang o swanetše go teba gore
mohu o be a šile mothahu wa go gona ga gore.
Ge a be a na le basadi ba pantši, ba swanetše
go abaganya bathologadi. Ke gona ba swanetše
go teba ka mokhwa o we ba abagantšego ka ōna.
Kabêls engwe le engwe e lebane nto ya yōna.
Nto engwe le engwe e laola kabêls ya yōna.

9465 Mafiša a mothahu. Mothahu wa mafiša
ke wa nto khola, ka gobane tšatši le we ba a-
baganyago mothahu, o be o the gona. Ke ōna
o we o fa thušago di taleng le melatong le di-
long tše dingwe tša moše. Bjale yēna moledi
gaimōgō le mosadi wa nto e khola, ba
ka tšama ba bōna ōna mothahu o we wa

mefiša. Ge ba ile ba rekisa khomo e ngwe ya lifiša, ba swanetše go thuša le dintō tše dinyana.

9466 Motswari wa motē o swanetše go tšama a bōna mofiša. La mathōmō a ka the ke a the pela a le nnoši. O swanetše go tšama a bōna a na le mahumagadi wa mohu. Ge gona le morwa wa mohu, a ka ya naē. Ge a ka ya a le nnoši, mofišiwa a ka the ke a dumela go mo šupa ka gobane o ta re a ke go tebe. Bjale ge a ile a ya le morwa wa mohu goba mathologadi, a ka the ke a gana. O ta ba šupa. Ke moka go fedilē, motswari wa motē a ka foya a le nnoši go bōna thoto e we. Mofišiwa a nyake go leballwa, ka gobane mofišiwa a ka utā manamane. Le ga e le kholē motho o swanetše go the trwenya a e ya a bōna.

9467 Thoto ya teta motē. Mothaku o we o na go ka gare ga motē, o swanetše go abaganya bathologadi. Mothaku o we ba a baganago ke wa dikhomo dipudi metheng e na le dinku. Mefiša, dikhogo le dipōnōlō ke tšona tše we di swanetšego go leta motē wa mohu. Ka mo-

ka ga tšona di maateng a nto e khole. Monna
a ka ruwa kolobê fêla a ba tala, ka gobane
dikolobê ke dikhomo tša basadi. Ka goiale mo
we ke gore di ruwa ke bona basadi.

9468 Molaudi wa lefa la malapa. Bjale ka ge
go ngodikwê gore lefa la monna wa basadi le
swanetsê go abaganya dintso tša gwe. Bjale
nto e ngwe le e ngwe e laola lefa la moabê
wa lona. Go na le baja - lefa ba dintso tše we,
ke bona ba we ba laolago. Yo mongwe le yo
mongwe o laola la nto ya mmagwe. Bjale mole-
di o lebella lefa le we e lego la motse. Dipa
di ka no ba gona tša go dula le bathologadi, fêla
molaô ba swanetsê go theletša motswaredi. Dipa
ke ba we ba ilego ba beula bathologadi ka
letsatšatše la thobošo.

9469 Lehudu le twara ke mothe. Ke theema
. Bathologadi ba swanetsê go sêgediwa ke
ba leloko la ba mohu. Go bathologatsana ba
tamegile go dira ka mokhwa a we. Ba we ba
gudilego bona a ba ba šale moragô kudu. Le-
hudu ga le the na mothe le phakisa go phu-
lêga. Go bolwabolwa mabapi le bathologatsa-
na. Ka gobane lehudu ke mosadi mothe ke

monna. Ke bona ba we ba swanets'ego go tswara bathologats'ana. Ge go ka the ke gwa ba le banna ba we ba segelago bathologadi, ganna ba ta palakana.

9470 Dipōō tša thaga a di age mote. Go bolwabolwa ka dipōō tša thaga, ka gobane ba ta thoba ba ya go tsama ba nyaka dipōō tše wa di ka ba ngwayago. Ka baka la dipōō tše we tša thaga ke mōka mote o wa thubēga. Yo mongwe le yo mongwe o ta nyaka go dula mmotwaneng wa gwe. Bjale ba ta dira bjang ka moabē wa mothahu wa mahu. Yo mongwe le yo mongwe o thepela le moabē wa gwe. Fela moabē wa mote ke o we o letago mote, o swanets'ego go šala le motswari wa mote. O matso-gong ga nto e kholo.

9471 Ge bona ba ferellwa ke mōya wa tala. Di khaka di ile ka megwere. Bjale nto e khola e šets'e maruping. Mothomong e šets'e le nto go ba dintō tše dingwe. Ka gobane ba ka the ke ba no palakana ka mōka. Ba we ba tšwilego ka gare ga mote, a ba fiwi thelo gōdimu ga thoto ya mote. Bona beng ba ta the pōnēla. Ba we bona ba šets'ego ba ta fiwa moabē

wa bona. Bona ba itšē ba gudilē ba swanetsē go e pōnēla. Tša goja ba kanana fēla taba e mpe yōna ba botšana.

9472 Moabē a še wa diruiwa tšē dikholo fēla le diruiwa tšē dinyana. Theruiwa the bjale ka khogo mothaku o we wa dikhogo o na le moabē ka makhwa o. Khogo e bolaiwa ka lapeng le le golo. Bjale moradi wa n̄to e kholo o swanetsē go e ripaganya ka dithō tša yōna, ke moka a e apeya. Ge e bu-dulē, o swanetsē go bitša ngwana ya mongwe le ya mongwe ka goya ka malapa a bona. Ba tšwa ba tšwere dibjana tša go šebēla. Ke moka o wa ba tsolēla. Butši a buji buja mabuka bana baka. Ke yōna thōgō ya tšie. Kante le khogo ya mothaku, ba f. dira bjale. Gwa bontšhagala gore ke molaō. Ge e le n̄to e nyana e bolaike khogo, molaō ke ōna.

9473 Motho a fiwa o filwē. Mohu yēna ka nōzi a ka abēla dintō tša gwe lefa. Ka moragō a hwa. A ba swanela go mo amoga. Ge ge ba bōna gore tša bona dimphō di fedile go ba di fedilē ka baka la lehu. Ke gore tša no kwa. Ge ba e ya go lapa le lengwe ba swanetsē go ya ka kadimō. Ka moragō ba swane-

tše go mmuisetsa. Go na ba bjale ka ge a nyaka go dula ga wa gwe mmato, o swane-tše go foga le moabê wa gwe.

Temana ya 7: Motšwari wa mete mebe-

di...

9474 Manna a ka the ke a khōna go dīša mete e mmedi. Bjale ka theema the, "mete mmedi e šitile khweti." Ka mete o ka the ke wa e khōna, ka gobane ge go ka thaga ditaba gare ga mete e we, o ta khōna tša mate wa mathōmō, wa bo be di di ta go šita. Ke mo we o kwago bare, "na eba mabedi a rakišege le lengwe le ta fofa." Kudu theema the tša khwiti; the bolabola ka manna wa basadi. Bjale a re go bōna gore mate wa go wa mo šita, a dīra gore a ba palakantšie me bota. Go dīra ka mokhwa o we, o re o khaola dithēle.

9475 Manna o khannē go aga mete e mmedi bjale di a mo šita. Basadi ba na le molekō wa go nyaka go bōna mokhwa wa manna. Gapē o ba palakantšie ka baka la ditopō. K'hantšie ditopō ke tšona di aga mete. Ka moragō go ditopō ba o kwana. Bjale ka tšatšie le lengwe

94

ba ka fo dira mabjala a go lebana. Ba fo dira ka khôlē ba dirēla gore ba bonē gore o ta dira bjang. Ka nnete bjala bjo bongwe bo ta pōpō tēlwa. Ke gore a ka the ke a bo nwa ka lona tšatši le la ka baka la bjola. Ke gōna tšhito ya moete mmedi.

9476 Go bjale ka yēna motswari wa moete wa go šiya ke mohu. Le go moete wa go šywa e the wa gwe, go buima kudu go twara meete e mmedi. Go bonolo kudu ge moete o le o thii. Le lona lefa o ta šitwa go lehola. O ta holofēla go lehola la mong moete wago. Khomo ya šaka la go e bjetsē le khomo ya šaka la go šiya ke mohu. Ka mohu di magefeng a yēna motswari wa moete. Bjale dipitši di pedi, mphaka o thii. Pitši e ngwe e ta bōla. Ke meete mmedi e šitile khwiti.

9477 Dilo ka mohu di a fetoga, meete ke matsāla, go nwa ke go tšalumetšū. Go-nya ke go kokolotša. Polabolo ya meete mmedi, ge ba e sokolotšē gore monna a khōtelle buima bjo we bja meete mmedi, ba thuba the theema, "Tou a e šiti ke naha tša yōna". La bo lelho la mohu le šabetšē, ka baka le we o swanetšē go rwala dinaka.

tše we ka gabane di go lebane. Ka molaō wa the gagešū, monna o wa khotella go tswara mete wa gwe gammōgō le o we o šilego ke maku. Buina bjona bo gona, bjale^o wa šitwa gore a ka rolêla mang.

9478 "Thoka ya kholê a e lamolele thelo." Thee ma the the kwana le the mete mmedi ya go šita khwiti, le the pitšī dipedi mphaka o thii, le the maeba mabedi. Diema tše di šupa buina bja mete mmedi. Tou ke phatšōfōlō e kholo, le gona re bina yōna rena Batubatae. Bjale ka goriale mo we ba re tou a e na letšibugō, kae le kae e a tshela. Ka baka le we ba leka ka maata go tswara mete mmedi. Le ga go le bjale go buina ka gabane ke thoka ya kholê. Noga e na ~~ka~~ ka ntong ya thoka mmolai. Tou yōna e dutšī e le gona, ka baka la ba kholê ya šitwa go bolaya noga.

9479 Tha go hwetšāna o emē, šako a le na bo tšogêlō. Ke tšhswana mathaba nagenq, mathaba dikhong tša mabjale. Ge e thale mathankana ba re mathaba ba ile godišō. Ke ngwana wa go hwêla ke mmagwe. Bjale ngwana yo we o bitsiwa tšhswana. Ngwana wa tšhu-

wana a na matepa. Khanthe ba we ba na-
go le bo mmago bona ba na le matepa. Go
bjale ka monna yo we bagolo ba gwe ba hwi-
lego ka moka. Bona ba hwile bjale ba mo-
šietše matswenyego. O thaba ge a ile dikho-
ng tša mabjala o bjale ka ngwana wa
tshwana o thaba madišong.

9480 "Mabothata ke tau ya mokhalabje?" Tau e
phela ka dinama tša diphōlōfōlō. Diphōlōfōlō le
tšona di na le mcafa. Ka goriale mo we di
tswara ke ditau tša masagana. Tau ya mo-
khalabje e ja dibibi. Ke bjona bōlima bja-
motho yo we a ilega a hwela ke bo ngwana-
bō. Ka baka le we o swanetše go šala a
rwele buima bja go tswara mate le thoto
ya bāhu.

(a)
9481 Madome o ile a hwa a šiya basadi ba ba-
raro. maina a bona a ta ngodiwa ka go late-
lana ka go bikiwa ga bona. Ke ōna a - Kho-
thwane, Maepa le Mahupukeng. Bjale basadi
ba^{di}nto tše dinnyana ba ile ba ba le bana ba
banenyana le bathankana. Nto e khola e ile ya
ba le bana ba bathankana fēla. Boya kho-
mo ke bo boya khomo. Pele ga lehu la papa-

go bona, o ile a adima dikhomo tša matšo a dinto tše dinyana, a tšeiša barwa ba n̄to e kholo ba ba bedi. Bjale barwa ba la a ba tšeišitšego basadi ka dikhomo tša boya khomo ke bo boya khomo, ba thikêla go tšeiša moratho wa bona moradi. Ka moragô ba tšeiša lekhôthwane la bona. Bjale papago bona o ile a hwa ka moragô ga ma barwa ba gwe ba na le basadi.

9482 Mogalo wa mohu madome e be e le mokhoko. Ka letsatši la thobošo ba dira gore a tswarê motšhe wa mohu moratho wa gwe. Barwa ba mohu le ge ba be ba le banna, empa a ba ka ba šupa moja lefa tulong ya gwe ka gobane e thale yo manyana. Mokhoko o ša mo laya pele. Ge a bona gore ke monna o budulê, ke gona a ka šwaga tulo ya gwe.

9483 Maina a barwa ba mohu madome ka dinto tša bo mmago bona. Barwa ba n̄to e kholo: Modišê, Makofane, Pamosa le Mafsikeng. Ba ngo diwile ka go latêlana ka go bêtêga ga bona. Barwa ba n̄to ya ba bedi: Mamoja-thaguê le Mokhibêla. Le bona ba ngodiwile bjale ka ba n̄to e kholo. Barwa ba n̄to ya boraro: Ntau, mafora le Kodišê. Go ngwadiwile bana ba bathanka-

na fêla. maina a basetsana a ngwadiwa ka gobane bona ke ba thibi ba di fate.

9484 Mokhoko o ile a twara mothe wa moku moratho wa gwe ka ntê le go tēna ka dintong tša bathologadi molaô a o dumetšē gore a tēnē ka dintong tša bathologadi ka baha la gore ke betšī ba gwe. Mokhoko le moratho wa gwe ba faletšē mo nage ng ya gešū. Bjale a ba na lelho la ga bō. Bjale bathologadi ba o kwana le banna ba dikhoro di šele. Ba ile ba mmege batobo ba we ba bona. Matswala wa bona o ile a leboga. Fêla o ile a botša banna gore le tebe gore a la retiwā, le tile mo moteng ka go khatima ke mehala ya dirurubele. Ke riale ka gobane ge lerato le fedilē, a ke nyake go kwa dipelašō. Motho o na topa le-para la gwe a tšwa ka yōna, tēla e la a tenego ka yōna.

9485 Ditšwa di bina a di tšelwe moropa. Go bowabolwa ka banna ba la ba godula le bathologadi. Ke di tšwa di bina ka gobane ke ba dikhoro di šele. Moropa o tišlwa mong wa mothe. Go bina a ba thibele, motho yo mongwe le yo mongwe a ka bina ka mokhwa o a ka khōnago. Ke bona ba tii ba moropa ba na tiya gammagō

le ba opešdi ba ka na epellêla mmiri wa koša. Moropa o we wa ditšwa di bina a di tielwe moropa, o bolabola ka gore banna ba we a ba swanêla go beya molaô. Molaô ke wa matswala wa bathologa-di. Ke ôna o we ba swanetsêgo go šala moragô. Ba ile ba šala molaô wa matswala wa bona morago.

9486 Makho o beya modišê tulong ya mohu papag papagwe. Ka moragô ga mo moja-kefa a na le bana ba bararo, ke moka a dira gore bana ba mohu ka moka ga bona ba khobakanê. Ba ile ba khobakana. Le a bôna bana baka, papago lena o hwilê, bjale lehona le šupiwa mong wa lena. Ke moka a ba šupa yêna Modišê. Ke yêna mong wa motê a lehona. Mo go na le taba e e mog gaka-ntšhago o ta botša nna. Ke moka go fe dilê. Ke moka ba palakana. Modišê a napa a ba mong wa motê.

9487(b) Banna ba nfo e khola ba hwa ka go late-lana. Modišê e be e le motumi. Bjale ka tšatši le lengwe o ile a dumala. O ile mo are mogau-ding, ke mmotong wa šakeng la badimu, a hwe-tšana dipudi. O ile a bolaya khola ya lešaka. Ke gore o ile a bolaya phoko e khola. Dikhw-

ta le makhopa gammôgô le thôgô o ile a di la-
tha. Moja-lefa o be a thoile lekhôthwane la bona
mafikeng. Ka baka le we o be a tha mafe ma-
abê wa diphôlôfôlô tše we a di balailego. ⁶Thepipi-
mpi re apa khôrômêla, ge e le khuta marama
re hwa nayô.⁹⁹

9488 Mong wa dipudi Rakhwale. O ile a tšwa le
tšolo la go nyahêla pudi le barwa ba gwe. Ba ile
ba hwetsana thebibi. Ge ba tšwêla petet pele le
go latalatša, ba hwetsana dihhwata, makhopa,
mala, le thôgô ya pudi. Ba ile ba bantšha ke
dimpja. Ba o kwa di lwêla nama. Ge ba e ya
ba hwetsana dilo tše we. Ba ile ba di rwala ba
ya natšo ntoneng. Ntona ya gôna ke Mašumu.
Ba fitšha ba mmeqa taba ya palaô ya pudi.
Ke mang yo we a balailego. Ba ile ba re a
re ma tebe. Bjale nna ke re bitša batho ba
go o ba butšišê. Ge mmolai wa yôna a tha u-
tulugi, ke ta bôna gore nka dirang.

9489 Nama ya betwa e a begwa. Mašumu are
ke a di kwa. Bjale taba ya lena ke e kholo. Ka
goriale mo we, a ke bone gore nna nka e khô-
na. A rieng ke le iše motata. O ile a ya nabô
za mathabê. Thobêla ke tšitšê batho mo go wena.

920 (103)

4465

K34/82

Batho ba ba re ba utsweditšwe pudi bjale moutswi wa yōna a ba mo tebe. Bjale ba nyaka go tšhubella thebibi tša pudi. Pele ga tšhubellō e we ya bona ba nyaka gore batho ba tšibiswe. Khoši ya re ba o kwala.

9490 Pitšō e ile ya ba gone mošata. Banna ba ile ba khobakana. Mmudi wa lekhoša a e ma pele ga banna. Thobela batubatse. Le bitsitšwe mo khorong ka baka la thello tša Rakhwale. Ohwe tšane thebibi tša pudi ya gwe, empa mmolai wa yōna a mo tebe. Lehono o bega gore moutswi wa yōna a utulogē. Ge a šitwa go the nyare-tša o tša di hōna. Goriale mo we ke gore o tšhubella thebibi tša pudi. Ke yōna tuba e we le bitšetšwaga yōna batubatse. Ge a riale a bo-ela a tšula fathe. A gwa ka gwa ba le motho yo a re go ke nna. Ke moka ba mmotšā gore a yo dira ka makhwa o we a khōnago.

9491 Tšhubellō ya pudi ya bolaya bana ba Khōthwane. Le ge ba tša e tšhupi busutswi bja bona, fēla pudi e be e lla ka teng ga bona. Go ile gwa thōna modišē a hwa a lla pudi ka teng. O e polatile ka noši. Ka morago gwa hwa mahofane. Le yēna pudi e be e lla ka teng. Bja-

le ba thōma go makala. Ba makala ka gobane
yēna e be e the motšumi. Ka moragō gwa hwa
Pamora. Le yēna pudi e be e lla ka teng. Mmalolo!
lešaba. le a fēla ka baka la pudi.

9492 Dipolabolo tša ~~le~~ Pamora pele ga lehula
gwe. Ba ile ge ba boloka mogolo wa gwe Matso-
fane, a re le a bōna ba gešū, ka mōka ga re-
na re tša hwa ka baka la mogolo wa rena. O
ile a tšwa a rule le tšabo, re ile ra leija. Fē-
la nna ke ile ka ganetšā gore a še nama ya
phōlōfōlō, ka gobane monkhō wa yōna ke wa
pudi. O ya o kwala. Go bantšhagala gore ba ji
ba pudi ka mōka ga bona ba tša hwa. Rakhwa-
le o swanetše go alafolla. Ba ile ba ya. Ba hwe-
tšana the gona. O be a ile maeto. Mothomong
nha ke a ile a tšakudišā Pamora. Tšatši le we
a boyago ka lona Pamora a hwa.

9493 Rakhwale a ba ntšhišā khomo ya go ala-
folla. Ba ile ba ntšha khomo e we ba mo fa-
Bjale a re gutukile, fēla mojana o we waka,
o be o tša bolaga ba we ba ilego nama ya
pudi. Bjale la the ke la mpōna e ke ke nna
moloji. Ke ile ka leka ka maeto gore motho yo
we a utswitšego a utulugē. Ke mōka a ya

920

4467

K34/82

alafolla ka mokhwa o we a khōnago. Lehu la
êma. Go ile gwa šala moratho wa bana mafsi-
heng le barwa ba dintō tšē dinnyana.

9494 Thubēgō ya moṭe. Maepa o ile a tšwa ka
gare ga moṭe le morwa wa gwe Mamaja-thagwē.
Tšaba e ile ya ukwiša batho boṭhoko kudu. Bjale me-
nōya ya bāgi ya tše ke ya o kwana. Ke ge mo-
di wa nṭo ya bo bedi a e tšwa ka gare ga moṭe.
Mahupuleng le yēna a tšwa le morwa wa gwentā-
u. Yo mongwe le yo mongwe o ile a bōna mmoto
wa gwe a dula. Maruping go ile gwa šala yē-
na mosadi wa nṭo e khole le morwa wa gwe ma-
~~mafsiheng~~^{mafsiheng} ga mmōgō le basadi ba bahu. O ile
a re a ke nyake go tōgela ma bita a bana ba
ka.

9495 Khōi ya tōga ngwē e a šala. Ka morago
ja dillō tša bahu, ke moka ba šupa yēna ma-
~~mafsiheng~~^{mafsiheng}, gore o swanetše go tšwara lešaba le
li go šiya ke bahu ba-golo ba go. Di a okwa-
la bo morwa rrē ba swanetše go beula ba
bangwe, nna ke ṭa beula yo mongwe. Bo morwa
rraywe ba ile ba gana. Bjale morwalo ka moka
wa ba gōdimu ga mafsiheng. O ile a ba beula
ka moka ga bona. Le ka dintōng tša batho-

logadi o ile a tēna. Ke bathologadi ba barara,
ka moradi wa gwe ba banē. Ke moka ba re go
yēna o ta šala o di bōna. Ge gona le taba
o swanetše go botšā mōkhoko. Malome wa gwe
a re tšou a e šiti ke dinaha tša yōna matogolo.
O šale o tswere motšete wa bahu ba-golo ba go.

9496 Mafrikōng o ile a khotella buima bja go
tswara ~~o~~ dinto tša bahu bagolo ba gwe. Batho-
logadi ka moka ba ile ba ba ka fathe ga
taolo ya gwe. Ge a dutšī nabō o fēla a re
bana ba komana boloto, bogotši ke go bopana.
"Butši a buji buja mabuka?" Ke mō a e tšwa
a kobetše nama ya khomo. Ke moka e apeiwa
khorong. Ge e budulē o bitšā bana ka goya
ka mlapa a bo mmago bona, o wa ba trolēla
ga bōtše go šeba ka nama, khune ke motš-
pi. "Yya loka khwata e nwele?" O bolabola
ka buiša. Wa topinya ke gona o šibilē.

9497 Bathologadi le bona ba ile ba motswara
ka matsōgō a mabedi. Ge yo mongwe wa bona
a ka dira bjala molaudi e le yēna. Bo mowa
vragwe ge ba ka tša gokhopēla bjala e be ba
fiwa. monna o be a tša tšaole ntši mafu
mafwing. Ke gore mamonyadiwe o be a tše

gona. Ka moka ga bona o be a ba rata.

9498^b O theke wa bōna khwakhwa go ya galēgalē
pula ya mudupi e e ta⁹⁹. Dinokwane tša tēna
ka basading. Ba la bo morwa rragwe ba dira
batlogadi ba-tabo ba bona. Ba ba botša
gore dikhomo tša go le nyala ke dikhomo tša
matšo a dikhaitšedi tša rena. Basadi ka the-
ko e ngwe ke ditaēla. Ba ile ba dumellana
le mantšū a dinokwane. Ba lebetše gore ba
ile ba ba gana. Bjale ba bōna ge mafrikeng a
ba phumutše ditšhila tše ba go ba ba le natšo
ba ba nyaka. Mosadi wa robala naē ke moka
o mo fentše. Ba ile ba dira ka mokhwa o we.
Ge ba ile gokhopela bjala ga batugi, ba yo bo-
ya ka wa dikhogo di fologa. Ge a re o bolabola
nab⁹⁹ e moka a ba mo theletše.

9499 Mafrikeng a thōma go e thēla leina la Tho-
nthosa. Leina le la Thonthosa go ile gwa e
thēla Rakhobadi. Bjale yo ke Thonthosa wa bo-
bedi. Ka gobane o ile a re ge Rakhobadi a e
thēla leina le we, o be a di bone. Le yēna
o be a opella yōna koša ya mašuwana. A re
thunthosa, ba gobendi ba re, mantheledi a ka.
Thonthosa. mantheledi aka. Ko ēma fe ka bitšū

bahu. mantheledi aka. Ke tšhswana mathaba
nageng. mantheledi aka. ~~the~~ mathaba dikhong tša
mabjale. mantheledi aka. lehu nka be ba bitša.
mantheledi aka. Nna nka re tabo ka re tšhōthō.
Mantheledi aka. O no tšwela pele le go tšhabaha-
nya dinyēpō tša go tšodiya.

9500 Mafisikeng o ile a khobakanya banna. Ka go
dula a epelle koša, o be a gopola gore basadi ba
ta gomela ditela tša bana. Le ga go le bjale a
ba ka ba di gomela. Ba fela bare motala ke
peelo a ē molopeng. (Heydsdorp.) Banna gammō-
gō le bo morwa rragwe ba ile ba khobaka-
na.

9501 O tšalōetsā khobō the bitšetsā. O ile
a ēmōre morena ba bina tou. Le bitšitšē
ke nna ka tuēlo ya ramogolo. O ra mokhocho.
Basadi ba la ba bahu ba-golo baka ba mele-
tšē methela. Ge ba ile go nwa mabjale ga
bo morwa-rre, ba boya mo dikhogo di folo-
ga. Bjale ke šala ke tswenyega ka ditšhu-
wana tšē tša go šiya bahu bagolo baka. Ge
ke re ke bolabola nabō, ba ntšhupa molope-
ng. Bjale ke, le bitšetsā gore ke tšē ke le bo-
tšē mekhwa ya bona le gore ke nyaka go

lathela teu. Ka gobane go thwa o setse motso
wa matho le ditšebê morago go buima. Ka morwana
yo mongwe wa rena a ka bōna ke the we the
mmānago, ba tōga ba lla ka yo mongwe. "Leithō
le thii le thole ke the labi." Ge a riale a
boela a dula fathe.

9502 Mokhošo o tšōa mantšū a malabudi ka a gu
mantšū. Le a bōna banna, bana ba ka mōka
ga bona ke bana baka ka gobane ke bana ba
moku moratho waku. Bjale bana ba ba^dnto tšē di-
nnyana ba na le phōšō. Ba ile ba gana go beula
ba-thologadi. Lehono the we the dirago gore ba
ba nyake keng. O ile a mpotša, ka leka go bolabola
nabō. Barwa ba dintō tšē dinnyana ba mpotša ge
basadi e le ba bona ka gobane ba tšēre ka di-
khon^o a matšō a dikhantšedi tšā bona. Ke mokhwa
o we ke ilego le tē le o kwe phapano ya monna
yo le basadi gammōgō le bo morwa-rragwe.

9503 Banna ba nyaka mantšū a basadi le bo morwa
-rragwe Mafsikeng. Basadi bona ba re le ōna
moše o la e thake moše ka othii. Ge re nwele
bjala kudu re a robala. Barwa ba dintō tšē
dinnyana ba re, lapa a leji lengwe? Banna bare
ge le tša ba gana. Ba fetola ka gore e be re

nyaka go bontšhiša. Bōnang banna, taba e e ka tšwa e re tšwentšoe. Bona ge ba nyaka go dula nabō, a ba dutē nabō. Fēla bana bona ba aana mahu. Ka maha ba ile ba dimellana le gore ba dutē nabō. Ba ile ba dula nabō. Mafsikeng a šala le mothologadi ka o thii. Ke maha taba ya bona ya fēla e tšamo we.

9504 Bana ba bahu a baha ba aana. Ntau le mo-
moja-thaque. Le ge bo mmago bana ba ile ba diya bororo le maina a banna ba ba ka gōdimu, bana ba ile ba aana ka maina a bahu bo papago bana. Ge ngwana a ana ka wena o swanetše gore ka papa ya a phelago. Bjale bana ba re ka leina la papa ya a hwilego. Ge ba gudile gona ba di-ya bolabota le ka melomo ya bona gore bo papago bana ba hwile. Banna ba thoma gore ke maata ga laba galēla bana ba tšwa aane ka maina a vana.

9505 Maina a basadi ba we ba ilego ba tšwa ka gare ga moete wa Mafsikeng. Mokhatšo le Mamodikong. Morwa wa mokhatšo wa maetšibulo Phirima. Morwa wa Mamodikong wa matšibulo Fereka. Ka morago ga ma ba tšere basadi ba bona, ba gona ba boēla mo-

teng wa mafisikeng le bo mmago bona. Mafisikeng
 are ke bo mantata ke dutši. "Nthotana ya
 mašabêlê khane e la e letše mang?" O ile a ba
 amogêla. A re ke bana ba bagala baka, ba ta
 mpoloka tšatši le ke hwago. mafellô a taba.

9506^(a) Moteng wa ga masesa e be gona le monna yo
 ntšobô. O be a na le basadi ba ba bedi. maina
 a bona ke a: Matiê le Ngwana-madikê. Moratho
 wa Mantšobô e be e le Thibedi goba Kodiša. Mong
 leina la gwe e be e le Thibedi. La Kodiša ke
 la mo a ganella go ya madišong. Ge ba mo ra-
 hela, a re Kodiša. Ke moka ya napa ya ba leina.
 Mantšobô o ile a palakanya basadi ba gwe
 ka baka la lerobo la moradi yo magalo. Ma-
 tiê a be a ganetša monna go robala ka ntšong
 e'nyana.

9507 Dikhomo tša go tšeya Ngwana-madikê.
 Bjale ka ge go ngodilwê kae le kae, gore di-
 khomo tša ngwana wa pele ke tša papagwe.
 Bjale o ile a tšeya dikhomo tša matšô a mokha-
 di a ya a tšeya Ngwana-madikê ka tšona. O ile
 a behela moradi ka ntšong ya moradi yo magalo.
 Monna a dula le moradi go fithêla a e ba.

le ngwana. Ngwana mo a gudile, o wa gatêlwa.
Matsiê a ka a dumetša monna mo a yo gatêla
ngwana. Ba no dula ba e lwa.

9508 Banna ba bile ba dulêla taba ya bona. Ma-
tsiê o ile a nyaha go ba tšhubella ka ntong.
Ba ile ba phakiša ba bōna mollō, ke mōha ba
tima. Go ile gwa thuša ka gore pula e be e tš-
tšwa go na. Monna o ile a bitša banna ba gabō,
a ba bega taba ya mosadi. Ba ile ba sola mo-
sadi. Ka mabanyana a ba thōma. A re ke tš-
bōna mo le yago go robala gōna. Monna o ile
a tswara mosadi wa nfo e kholo a mo tšema
ka marala. O ile a robala a temilwê. Ka
moswana a mo temolla. Ke khwara yaha, a
gonana we nha marolela mo rolêlago.

9509 Mantšobō a ntšha mosadi wa nfo e nnya-
na ka moteng. O ile a mo agêla motšwa gwe
ka mošo wa nōhaneng ya mmakana. Matsiê a
šala maruping ka mošo o la wa yōna mmaka-
na. ⁶⁶ Noga ga e latellwe moteng wa bo yōna. ⁷⁷
Ke tš bōna mo a ka mo latella. Banna ba
bangwe ba re ⁶⁶ metšwa mmedi e šitilê khwiti. ⁷⁷
O be o tšha tswanêla go dira bjale, o be o swa-
netše go boetša mosadi yo mogolo yo ga ba-

tswadi ba yo mo laya. Manna a re ke ta na di
bôna. Le a teba gore "Tou a e šiti ke dina-
ka tša yôna. Ba re fêla o di tebe gore "molamo
wa khole a o bolae noga?" Ke ta di bona ke
nna monna.

9510 Lehu la mantšobo le tšwa bjaleng. Koša
ga e thale e ntswa e biniwa le mothehare. Monna
o ile a gôgêla ka ntong ya moradi wa bo bedi.
Ke morakeng ke yo monnyana a ka boifa. Moradi
ge a dirile bjala o nyaka gore monna a robale
ka ntong ya gwe. Matsiê a dira bjala. A ya a bo-
tša monna. O ile a ya go nwa bjala bja moradi.
Phithô ya bjala e nwea ka mabanyana. Bjale
yêna o ile a e nwa mothehare ka go kitimêla
marakeng. Peelo ya modiri wa bjala e ile ya o kwa
botha ka gobane monna a ka a robale mo we.
O ile a goma a boêla morakeng.

9511 Ngwana - madike o dira bjala bja moraka.
Matsiê a re go kwa gore go dirwa bjala bja mo-
raka, le yêna a thôma go dira bja gwe. Mabjala
a we a ile a lebana. Bjala bja moraka ke bjala
bja ngaka e we ilego ya aga moše. Bjale moradi yo
mogolo o dirile bja bakhonyana. O ile a bega mo-
nna bjala. O ile a mo fetole ka gore ke di kwile

re swanetšē go bōna bjala bjo bja moraka pele. Ngwana-madihē o be a dirile bjala bja bogale hudu. Monna o ile a šitwa ke go bōna bjala bja moṭe wa moradi yo mogolo. Bahhonyana ba ile ba palakana ba ṭha nwa bjala ku gobane letšatšī le be le di- ketšē, mong wa moṭe a ṭhe gona. Ba ṭhama ba ba ṱmana le ditela, bare ba no ba bitšētšā go ba ubēla.

9512 Mantsobō o ya go nwa bjala bja matsiē. Ka morwana ge boṭhele, a ra moradi yo monnyana gore a mo dirile buušā ka pela a nyaka go bōna ṭaba ya ola moṭe. Moradi o ile a faga. Ka moragō ga mo a ngatšhile buušwa, ke moka moradi a mo fa phithō ya bjala. Monna a re ke ṭaṭa ke di bōna mo ke ṭāṱ boya. Banna ba ba goba ba le gona, ba re nyaka go re kona ka maano. Ke moka ba ntšha anwa. Ngwana a fitšha, ke rumile ke mma o ile ke ṭe ke le bitšē papa.

9513 Mantsobo a napa a ṭoga le ngwana. 60 Pi- tsi dipedi mpaka o thii, magatšaha. Goriale ke monna o botšā moradi. Matsiē o be a huba- tšelāitšē monna mathō, a mo ṱmanya bjale ka ngwana. A mmotšā gore tšeya bjala bjo o tšhē- la ka kowa šakeng la dikholobē. Ke ge matho

a t̄ha nyake motho a ke a ma n̄galet̄s̄a ka t̄s̄a goja. Nka be o mpat̄e gore ke nwe, nna mong nka be ke nwele dit̄shila t̄se t̄s̄a ka. Banna ba ba goba ba le gōna ba ile ba timēla t̄haga, ke mōka dikomani t̄s̄a fēla.

9514 Bakhonyana ba t̄ēna ka ntong ba nwa bjala. Bakhonyana ba go bolwabolwa ka ba go t̄hagola. Ge motho a ile a dira bjala bja let̄šema la bakhonyana, marega o swanet̄e go ba dirēla bjala bja manwa a dut̄s̄i. Modiro wa bona wa go t̄hagola, ke go t̄hagola let̄s̄at̄s̄i ka mōka. Ge ba ka e khōna t̄šema ba e fet̄s̄a. Le ge ba ile ba šitwa go fet̄s̄a a še mokato. Ke ōna modirō wa bakhonyana o we. Ba ile ba nwa phithō ya bona, ke mōka ba laēla ba boēla magae a bona.

9515 Mats̄iē a fa monna wa gwe bjala bja phafana. Let̄s̄at̄s̄i le di ket̄e monna o gopola go boēla morakeng. Ke mōka a mmit̄set̄s̄a ka ntong. Monna o ile a re ke bošego megats̄aka, ke nyaka go ba ke kokota go t̄ha bōna. Ba bangwe ba khopedi bja bjala ba re, o t̄he ke wa swabita moradi wa go. Ke mōka monna a t̄ēna ka ntong. moradi a t̄šeya t̄he thepana

tha bjala, a the hudiwa ke moka a dira tše
 nhego o wa nwa khanghe a nwe. A tšeya a fa
 monna. Muma o ta ntšhiela, ke ta sala ke
 e nwa. Monna o ile a ala mogolō, a bapwa
 ka maata. Ke moka a tšwa a ya morakeng.

9516 Bošegong ke moka monna a tha bēga. O ile
 go fitša morakeng, ba ntšha pitšha ya bjala ba
 nwa le ba-agišane. O ile a nwa digō tše pedi fe-
 la. A re mmele waka o tšhabe phefo. Ke moka
 moradi a ya a mo alla legogo. Ke moka monna
 a napa a e ya malaong. Ba šala ba e nwa
 bjala. Bošego bolwetšhi bja go lumuwa nka teng
 bja gola. Moradi o ile a lala a dutšhi ka mara-
 gō ka baka la bolwetšhi bja monna. Bo ile gotha
 a ya a batšha Kodiša. Ke yēna o ile a hwetšhane
 gore bolwetšhi ke bjo bogolo. Ke moka a kitima
 a ya a batšha moradi wa gwe yo mogolo.

9517 Matsiē a ka a ya go bōna bolwetšhi bja
 monna wa gwe. Bjale moratho a thōma go ki-
 tima le bo re a khōna. Ba ile ba mothalōš-
 tšha ka mokhwa o moradi yo mogolo a ilego a
 mo fa bjala ka gona. O bolwetšhi ke bjala bja
 the thepana. O ile mo a re o fitša mo we
 molwetšhi a nego. Moradi a re nna di a nka-

kantšha, monna mo a tšena ka ntong, a hwetšana gore a hwile. Ke moka a tswalla nfo, a dula ka ntš.

9518 Ba ile ka rwala mohu ba mo isa ka ntong ya matšie. Ba ile ba mo ntšha a le ka mowe ntong e we, ba mo isa mabiteng. Ke moka gwa ndiwa lehu la mohu. Moya mohu ba lla ka yona moradi wa nfo e kholo. Ga še moya mohu ke nnete ke yena yo we a mmolalego. Moya mohu, mong polabolo e re go buisa moya mohu. Go buisa moya mohu ke go lla ka yo mangwe empa molato a ka the be naō. Ka nnete molato a wa ka wa ba gona, ka gobane ke mpja e lumile mong wa yona. Ke bakeng la mete mmedi. Dinokwane di tšene ka ntong e kholo, di rutile moradi mano a go balaya monna.

9519(b) Thebedi goba Kodiso a ba motswaredi. Ka letšatši la thobošo, ba ile ba khobakana, ba bo mohu. Mediro ka mohu le dipolabolo di ile tšha bolwabolwa. Bjale ba šupa yena moratho wa mohu gore a šale a twere mote wa mohu magolo wa gwe. Gapē a gona yo we a ka tswarago mote ka ntš le yena. Ke tšona

dikhoro tša ba faladi. Papago bona le mmago bona ba ile go fitša mo nageng e ba napa ba kwa. Ba ile ba šiya bona ba rwa ba we ba bedi. Ka baka le we ke tswanelo ya gore moratho a sale a lēla bana ba mohu mogolo wa gwe.

9590 Thibedi o be a tša dule motšhe ka othii le mohu, o be a dutšhi go wa gwe mmoto. O ile a tšwa ka gare ga motšhe ka go tše kwane le mogolo wa gwe. Mohu mogolo wa gwe o be a re o nyaka go ntšha thebokwana ga mosadi wa moratho. Bjale mosadi o ile a gana. O ile a no tšwela pele le go tswenya mosadi bjale a ba a botšha manna wa gwe. Ke ge moratho a laela mogolo a e tšwa ka gare ga motšhe. Thebokwana ke go robala le mosadi wa moratho goba moredi wa go. Bjale mala^o o wa gane mo nageng ya gešu.

9591 Mohu o dirilē metšhe e mmedi pele ga lehu la gwe. Bjale metšhe e we ka moka ga yōna ke yago. O ile a re dipolabolo ka moka ke a di kwa bjale dintshakantšha thōgō. A ke tšebe gore nka dira bjang ka gobane metšhe ya mohu e palakane. Mohu mogolo waka o ile ka yōna^{lona} metšhe ka baka la metšhe e mmedi. Ke khwara ya go manna wa ga maleda. "Tau a e šiti ke dinaka tša yōna," le

wena ke wena monna o ta bōna gore o ka dirang.
 Ge o bōna buima bja mōte mmedi, o ka na ba kha-
 bakanya ba dula khaufsi le ya wena ka gobane
 thoka ya kholê a e lamolele thelo. Ke di kwile ke
 ta šala ke likiša go apeya mabje. mo we go ntšhi-
 tago, ke ta le bitšha la ta la nkeletšha.

9522 Bathologadi a ba ka ba gana go dula khaufsi
 le mōte wa Thibedi. Ka morago ga nguaga go
 ma a šupilwé go ba mofawari wa mōte wa mohu
 mogolo wa gwe, o ile a bolabola le ba thologa-
 di. Le a bōna bagatšha mohu mogolo wake, nna
 ke bōna gore bakaone ke go ta go dula khaufsi
 le nna. Ka goriale mo we ke bōna gore thoka
 ya kholê a e bolae noga. Ba ile ba kwana
 naê. Ke mōha a tiya dintša tša bona, a ya a
 ba agiša ka nte ga le-gora la gwe.

9523 O ile a lēla bana ba mohu mogolo wa gwe.
 Motane o la wa go ba o dira gore ba the kwane
 o kwile. Ba ile ba šala ba o kwana. Thegodi ba
 bolaitle, leba šala o buša. Matsiê a šala a buša
 lapa la Ngwana-madikê. Moratho wa mohu o ile
 a šegêla mothologadi wa ntšo e nyana. Wa
 ntšo e khole o ile a na topama le mothoka we
 gwe. Moratho wa mohu o ile a le-maga, mo la

a ba phathaganye, lehuja e be le ta gona la troga. Morwa wa matsiê yo we leina la gwe e le-go madikulugê, a gola. Ka moragô ga moa na le bana ba ba bedi, a magafêla lefala moku papagwe. mafellô a taba.

9524⁶ "Ngwana a Hêla naha ya mokhura o wa fiwa?"
Mokhura ke mothare o melogo maruping. Ba bangwe ba re ke mošala maruping. Naha o nayô, fêla naha ya ôna wa setha ga na bjale e ya boba. Ka goriale mo we a e na naha. Bjale mo naha ya mokhura go bolwabolwa ka basadi moradi. Dinaha tša mekhura ra ke basadi. Palabolo e re moradi ke mokhura. Ke gore o gola ka go phahisa. Ge monna a hanyaha go aparetša bathologadi ka moha, a gona thibêlô. Ke thoto ya gwe o šietšê ke bahu. Ba no mabêlla a ba šegêla ka moha ga bona. O ta no ba a di bôna e na mong. Le ge mete e ile ka me boto, ke khwara ya gwe. O ta no di bôna.

Temana ya 8: Motshapiwa o lefa melato ya bathologadi le paballo ya bana ba bona.

9525 Motshapiwa o swanetšê go lefella melato ya go dira ke bathologadi gammôgô le ya bana. Ke yêna yo we a swanetšêgo go etella

pele. Ga go molato o we ba ka o dirago ka nte le yena motswari wa mote. Melato ya bana gammogō le ya bo mmiago bana.

9526 Thoto ya go lefa melato ya diphošo tša bana-logadi le bana ba bona. Ke nna ngwana manyane, a ke llele go buša ke lēla go tuma ge e le bogōši bo na le lapa le legalo. Ke nta kholo ya mošate, e rego tšhukhidi ya ve mafene. Dilo ka moka di bigiwa gona. Bjale ve hwetsana theema the "Lapa a leji lengwe?" Ka goiale mo we motswari wa mote a ka the ke a khōna go ntšha tša lapa la gwe a lefella bathologadi goba bona bana ba bona melato ya bona. Thoto ya go ba lefella melato ya bona, ke oña mothahu wa go šiya ke mohu.

9527 ~~Japē~~ lapa le lengwe le le lengwe le na le thoto ya lona. Le oña mothahu wa mohu owa abaganywa. Ba o abaganya ka dintō tša mohu. Thoto e ngwe ya malapa, ke menyalo ya baredi. Bjale ge lapa le lengwe le tšhoka thoto a ba le molato goba ngwana wa gwe a dira molato, motswari wa mote gammogō le mahumagadi ba swanetše go bona molato o we. Ka go lefella mothoki molato ke tšhupō ya gore

K34/82

o tswere motse ga bote ka gobane o baballa
yo mongwe le yo mongwe. Thoto ya motse ke yena
e we e thušago go lefella bathoki.

9528 Manganga a tšwetšä taba pele. O wa bōna
motho a ka fa dira taba ke motho a nganga, go
nganga mo we ga gwe go dira gore mamondi a
tšwetšä taba pele. Bjale ge taba e kaya mošata,
ba mošata ba ka the ke ba a thola molato ka
nte le moja-lefa goba mothologadi. Mthologadi
di go bolwa bolwa ka yo a tswerego motse ba-
keng tha monna. Ke gore bakeng tha gore
motse o tswarä ke monna. Ke yena motswa-
ri wa motse yo we a swanetšego go arabela
molato. Ke gore le ditefa di swanetšä go
ntšhiwa ke yena.

9529 Dintso tša go ba le ditshoto. A go kha-
thalege gore ntso e na le ditshoto tše we e
ka lefaga molato, di swanetšä go ntšhiwa
ke yena motswari wa motse. Ba ja-lefa ba
dintso tše diinyana le ge ba le gona, ba swa-
netšä go tšibiša yena motswari wa motse,
ka baha la gore ke yena yo magalo. Le
yena motswari wa motse a swanela go di-
ra motatale. O swanetšä go thōkōmela

920

K34/82 4485

taba e ngwe le ye ngwe e we e thagago. O
twara mofe bjale ka ba-twari ba mofe e
mongwe.

9530 Melato ya phako. Khale melato ya pha-
ko e be e the gona. Phako e be e le ya ka
leloko. Phako ke gore go the diré ka khole. Ba-
le ka mokhwa o, bana ba ka na re ba valoka
(go bapala) ke moka yo mongwe a go batša
yo mongwe. Batswadi ba magobatswa ba fa ba-
twadi ba mogubatsi melato. Ke melato taba
e we. Khomo ya bolaya modiši yo mongwe, ke
melato. Mong wa khomo a swanetsé go lefa.
Dikhomo tša ja mabêlé, mong wa tihemo o swa-
netsé go tiya badiši, ke moka melato o fedilé.
Bjale metheng e no dikhomo tša ja mabêlé, mo-
ng wa tihemo a tiya badiši ke melato. A swa-
nela go ba tiya, o swanetsé go tiegetša melato
go mong wa dikhomo. Mong wa dikhomo o swa-
netsé go lefa. Go utswa le gona ke melato.
Batswadi ba bana ke bona ba we ba swane-
tšego go lefella bana ba bona.

9531 Boloi ke melato. Ge mothologadi yo mongwe
a ka loyana, moloi yo we o swanetsé go lefa
mohu ka lesome la dikhomo. Go ngodilwé kae

le kae gore ge motho e le moloi, o swanetše go tiya ke ngaka. Ka go teiwa mowe ga gwe, ba swanetše go mo teba gore ke moloi. Bjale taba e ya baloi, e buima kudu, ka gobane thoto ya go lefa thōgō ya motho ke e ntši. Motswari wa mote a swanela go tšhaba, o swanetše go emellana le taba e we.

9539 Maile a šiya basadi ba bararo. Maina a we a bathologadi a ta ngwadima ka go latelana ga go bikiwa ga bona. Maina a we ke a: mphokama, mpholodi le Tsiē. Ka morago ga mo thello tha mohu the fedilē, ba thobōša bana ba mohu ka khomo. Ba ile ba šupa Bobete go dula tulong ya go šiya ke mohu papagwe ke ~~ma~~ wa wa lapa le legolo. Lapa le legolo ke la mphokama. Bjale moja-lefa o ile a dula tulong ya boja-lefa a na le ngwana ka o thii monna ke the khate homeng o wa tēna. Goria le mowe ke gore o swanetše go tawara mote.

9533 Leithō le monwana di a twenya. Ke khomo e šitile mong wa yōna. Mpholodi e be e le the bodu. Modirō wa gwe e be e le go nwa bjala. O the-bodu e le gore o na le bana. Moabē wa mohu monna wa gwe o

ile a fetša ka go rekisša ka baka la tala. Ntō e ngwe le e ngwe ya mohu e ile ya hwetšana moabe wa dikhomo tše tharo. Bjale mothahu wa mohu o fedile, bana ba bolaya ke tala. A bōna tšhemo e na le maheya, ke moka a iša thetša a roba. Ba na bōna le yēna a thetša. Bjale a ba tēbe gore mabêlê o tšō a hwetšana hae.

9534 Lehodu le tswariwa ka morwalo. O be a tša boniwī, khandhe o ya a utswa gare ga bošego kowa batho ba robetše. Mong wa tšhemo a thōma go belaêla. Fêla pelaêlō ya gwe e be e le godimō ga baagišane. Mong wa moete wa moutswetšwa ~~ha~~ e be e le mpenya. Mosadi wa go utswatšwa o ile a lla a lebeleletšeng mong wa moete. Mong wa moete a tšiša basadi ba moete. Ba ile ba latola. A re le a kwala lehodu le tswariwa ka morwalo. Fêla moutswi wa mabêlê le tša mmōna a rwele morwalo. Ke moka a ya a twapanetšē.

9535 Mpholodi a tswariwa ke the twapa-manwana. O thōma go lla a emisitšē manwana. Bobetē a mmutsiša, moiato keng mosadi. A re le nna ke a mahala, a ke tēbe gore mola-

K34/82

to keng. Monna a gopola gore ba mo laile. O ile
a tšama a laola. Bjale ba mmotš'a gore o tswere
ke tše twapa-mowana. Thepela o mmutsiš'a
o tš'a go batoš'a.

9536 Bobetš'e o butšiš'a mpholadi. Mosadi o ile a
leka go utš'a. A re o wa bōna, ke nna monna ke
tšepetš'e, ke kwile gore molato keng. Wena bola-
bola mong wa tšhemo e we o tš'o utswago. Ke
tšhemong ya malephaka magatš'a mpenya. Ge
bangwe ba lema wena o be o ile kae. O wa
bōna diata a tš'e diata. Lehono keng tš'a tš'e. Go
utswa go a bolaya. Bjale moabē wa go ka mo-
ka o fedile ka baka la diata ka baka la bō-
bodu bja go. O dirile molato.

9537 Bobetš'e o tšibiš'a mmagwe bohodu bja mma-
ne wa gwe. Ke tšepetš'e le dingaka mabapi
le monwana wa mmame, bjale banna ba di-
ngaka ba mpotš'a gore o utswitš'e. Ga na
bjale ke be ke mmutsiš'a. O wa dumela
gore o utswitš'e. Tšhemo e we a utswitš'ego
go yōna ke ya malephaka magatš'a mpe-
nya. Mmagwe a re ke a di kwa ngwanaka.
Bjale ditaba di gōdimu ga tšhōgō ya go ka
tšobane ke lešaba la go. Taba khola ke go

920

K34/82

4489

ḫibiša mong wa tšhemo. Ke yēna yo we a swa-
netšego go mo loōlla. Ge e le molato ōna ke
molato.

9538 Mamodipa a rumiwa ga mpenya. Moru-
miwa ke mokhekolo yo ba agišamego naē. Ke
ḫile mo geno makhola, ke ḫilo le tswenya. Maloi
o twaregile ka moteng wa-ka. Bjale ge ke
mmutšiša, o mpoša gore o ile a utswa mabêlê
a tšhemo ya malephaka. Mong wa tšhemo o twa-
panetšitšê bjale ḫe twapa ḫe twere mpholadi.
Bjale ke re nkeleng ga mong wa tšhemo go-
re mabêlê a go utswiwa go utswitšê ngwana
waka, ba ḫê ba mo alafê. Morumiwa o ile a
ya a fithiša mantšū go mong wa tšhemo. Mo-
nna a re ke ile ka le botšā gore le bodu le
tswariwa ka morwalo.

9539 Mpenya o fetola morumiwa. Ke nna ma-
mpenya wa tšhoši ya go loma, e we e ilego ya
loma bo nkhakale wa bokane. Thepela o ba ba-
tšā ba ntšhe khomo ya ngaka. Ka morago ga
mo we ke ḫa ba botšā molato wa mabêlê. Ge
ba lifile ke gona ke ḫa ḫago ke mo alafa.
Morumiwa a gona a ya a ba botšā ka mo-
khwa o we ba mo fetotšego ka ōna. Mpholadi

K34/82

bošego le motšegare go wa swana, ka gobane a bone le baka la go robala. O lala a lla, ošhwa a lla ka baka la monwana. Bjale ba moše a ba ji di feta ka baka la go lla ga gwe.

9540 Molato o ile wa fêla ka dikhomo tše pedi. Go be go na le dikhomo tše moku a go di šiya e le mafiša. Bjale di ile tša napa tša ba tša go leta moše. Ba ile ba ntšha khomo go tšona ya ba ya nyaka. Bjale mong wa mabêlê a re ke le bone, ke le nyaka khomo ya go lefa mabêlê aka. Ke ge ba ntšha khomo ya bobedi go tšona dikhomo-
ng tša go leta moše. Ke moka ba ša ba mo a-
lafolla. Mpholodi a fôla. O ile a re phuthi ya bokone mathale ke lathilê go šhwa ke khana le mašemo a batho. Go šoga mo we a napa a e thuta go lema. Ka nnete go utswa o ile a la-
tha. Mafellô a taba.

9541 Mapanyane o ile a hwa a šiya basadi ba bedi. Maina a bona ke a Manawê le Motsatsi. Manawê ke mosadi wa ntô e kholo. Moku o ile a hwêla ka ntong e nnyana. Ba ile ba diyo rwala e le theoto ge ba mo iša ka ntong ya mosadi yo mogolo. Ba ile ba mo ntšha a leka ntong e kholo ba mo iša lebiteng. Ke moka go

feditê gwa ndiwa thello. Ka moragô ga thello
tha mohu ke thobošo.

9542 Fereka o ile a šupiwa moja-lefa. Ke yē-
na morwa wa nfo e kholo wa bo bedi. Mogolo wa
gwe o ile a hwa pele ga papagwe, a thešū a tšē-
e moradi. Ka baka le we moratho wa mohu ke
yēna moja-lefa. Ba be ba agišane le ba ga
morei. Moja-lefa o ile a gana go dula le moradi
yo monnyana ka baka la gore o be a re ke mma-
gwe. A ba ka ba mo gapeletšō. Ba ile ba nōmo-
tšā gore ka moswana ra the ke ra o hwa o
re botšā tšē dingwe ka gobane o wa mmōna
e thale yo monnyana. O ile a re ke mma nka
the-ke ka khōna go tšēna ka ntong ya gwe. Ke
moka gwa fēla go e ta mo we.

9543 Moteng wa ga morei e be go na le monna
yo lepere. Monna yo o be a na le lerobo. Hero-
bo la gwe ke gore ge ba dirile bjala, phithō
e be ba uta lefoheng. Ka gobane o be a nyaka
kudu go putuka ka dintong. Ge a ile a hwe-
tšāna phithō, o botšā mong wa bjala gore a ntšhē.
Ke moka o ta ntšha ba nwa. Ka mabanyana
o nyaka gore ba mo fē phithō ya bjala. Ge ba
mmotšā gore a e yō, ke moka modiri wa bjala

920

H+92

K34/82

o wa teiwa. Bjale ke ge ba thōma go uti di-
phithō tša mabjala lefokeng.

9544 Motšatši a thōta motabo wa gwe ka phithō
ya ga Morei. O ile a re oya ka ntšé a hwetsāna
pitša e e na le bjala. O ile a e rwala a e fete-
tša pele. O ile a e be-ya khole le gwe. Ke mōka
a gona a ya a khwatha motabo wa gwe. O ile a
mo šupa mo we a swanetšego go mo hwetsāna.
Khanthe ke mo a beilego pitša ya bjala. O ile
mo a fitša a mo some ka bjala. Ke mōka ba
thōma go nwa. Khapana o ile a ba hwetsāna.
Ba ile ba mo khēla a nwa a hora. Bjale ba re
go yēna mēmēmē ngwana o bola kōma a e bo-
ne. Ke mōka nonna a tšoga. O ya go khopēla
bjala moteng wa Morei. Ba ile ba mo khēla. Athō-
ma gore bjala bjo bo swana le bjo ke hwetsāne-
go ba ngwe ba e nwa le fokeng.

9545 Basadi ba thōma go thola phithō, ba hwe-
tsāna e tše gōna. Ba fitša ba botša monna wa
gona. A thōma gore le file batabo ba lena.
Ba mmitšā ka mokhwa o Khapana a go ba
a bolabola ka gona. Ba ile ba mmitšā ka
ntšong, ba mo fa bjala. O ile a bolabola bjale
le pele. Ba dira gore a ba šupē. O ile a

ba laeletša. Monna o ile a bitša banna ba ba ngwe a ya nabō. Ba ile ba hwetsana ditšhwene di tša šušutše banna. Ke moka ba ba tswara. Ba ile ba leka go tšhaba, mohola wa go tšhaba wa tše bē gona ka baka la gore ba nwele. Mogobō wa gubiwa wa tšena mateng wa Fereka.

9546 Fereka o be a khopela bjala. Bjale a bōna motho a tlo mmitšā. O ile mo a fitša a hwetsana molato wa go utswiwa ga bjala. Ke moka ba palakana, ge e le molato ba tiegetšitše. O dirileng mosadi, goriale ke moja-lefa. O ile a fetola ka gore ke utswitše. A ke re mosadi mo a utswitše o tšā ka gae go tlo ja le banna ba gwe. Monna yo yēna ke mang. Ke mogwēra waka. O utswitše naē. O ile a dumēla. Go bjale monna. O ile a re nna o diyo mpi-tša, ke moka a mpha bjona. A mpošā gore o no dira e le mapoto a mannyana.

9547 Ke a bōna le dirile molato. Wena monna o swanetše go romela tšebaka ka gobane mosadi o filē wena bjale. Monna a re nna nna ke diyo fiwa. Mmago moja-lefa a re molato ke wa mosadi, ke wena yo we o swanetšego go roma tšebaka. Fereka le yēna o ile a gona go roma tšebaka, a re

bona a ba romé. Bjale mmagwe a re o mo gafela mosadi mo o riale. A re a ke mo gafele mosadi ke re ba lefe molato wa bona. Thebaka a tha ka tha rumiwa.

9548 Ba ga morei ba roma thebaka tha bona. Ba ile ba lebella ba-utswi matsatši a mabedi, ba the ke ba ba bōna. Ka lešatši la boraro ba roma tha bona thebaka. Ba ile ba roma Mathule. Re filo go tswenya mokhalabje. Re go roma ga Zereka, mosadi wa gwe o utswitše bjala bja rena, bjale a re bone motho yo a tago. Thepela o ba butšiša gore ba reng ka molato waka. O ile a ya a fithelša mantšu a ba mo rumilego ka ōna. Bjale moja-lefa a fetola thebaka ka gore di tšeba ke bona bautswi. Ge e le nna a ke tena mo we tabeng e we. Thebaka tha boelša mantšu a diphetolo.

9549 Morei o ile a iša taba khorong ya ga Masumee. Ba khoro ba ile ba amogela taba. Bjale ba mmotša gore a boelē morago, o tša boya ka lešatši la tšeko. Ba ile ba roma motho wa go tšibisa bautsi. Morumiwa o ile a botša bautswi gore ka tšatši la gore le a nyakega khorong ka taba ya goutswa bjala. Ke moka a goma a ya a botša ba khoro gore ke tšo ba botša.

9550 Letsatsi la katholo. Ba ile ba ya ka lona le-
tsatsi le we ba ilego ba ba botsa gore ba te ka
lona. Mong wa bjala o ile a thalosa ka mokhwa
o we basadi ba go ba ba utile bjala. Le ka mo-
khwa o we ba ilego ba ba tswara ka ona. Bjale
ke tile mo khorong ka baka la gobane a ba bone
gore ke molato. Bantswi a baka ba tswenya di-
polabolong. Motho yo a go a roga ke wa monna.
Le gona lentšu la gwe ke la gore nna ke diyofi-
wa. Banna ba ile ba mo ganetsa, bare motho
o fiwa ka gae. Le gona o teba gore go na le
motho yo o mo tshabago. Bjale bare go moja-
lefa ditaba ka moka o di kwile. Mosadi o dumela go-
re bjala o utswitse. Bjale wena o gana ka le-
fe.

9551 Dipalabolo tša Zereka. Nna ke gana go a-
mogela molato ka baka la gore mosadi o be a
e swa le manne wa gwe mo we le-fokeng. Ka
zoriale mo we yena le monna yo we wa gwe
ba swanetshe go bona molato o we wa bona. Nna
e be nka amogela molato mo la a be a utwe-
-tsitse go tlo fepa bana. Ke moka ke fedi-
tse. Ge a riale a boela a dula fatho.

9552 Mmudi wa lekhota o begela lekhota taba. Le kwile ka ditêbê, ke yôna taba ke e we. Bjale bulang melomo ya lena le bolabolê. Pele re nyaka go o kwa mang wa bjala. Ge o uti bjala lefokeng molato heng. Molato ke lerobo la monna, ka gobane o fetša bjala le phithô a funuka ke moka le yôna a nwa. Ka mabanyana o nyaka phithô e ngwe. Bjale ge e the gona o wa teiwa. Monna yo mongwe wa khoro a re mo la bo pjatê ke dikhomo molato e be le ta o fa mang. Ba ile ba mo ganetša. Ke moka a na-pa a du la fathe. Banna ba khoro ba ile ba bôna moradi phôšô. Moradi mi a nyaka go thota mojabo wa gwe o swanetše go ômêla bja gwe bjala. Wena wa monna o swanetše go ntšha khafa molato ka gobane o be o e nwa le yêna moradi. Thepelang bo jêla mpja. Ke moka ba ya bo nyêla mpja.

9553 Ba ile ba lefa ka dipudi tše tharo. Bonyêla mpja ke thopeng. Gona motho o swanetše go bolabola nnete ya gwe. Go dumêla molato goba go gana molato. Ge ba le thopeng ke moka ba anêgêla khoši ka mokhwa o we ba cone go molato ka gona. Ba ile ba dumêla molato. Ke moka khoši ya re monna a ntšhe

pudi ya khafa molato. Mang moutumi a ntšhe di-
pudi tše pedi. Fereka o ile a lefella mosadi
molato ka mothahu wa go šiya ke mohu. Ke
moka molato wa fela o e ta mo we.

9554 Pudi ya ba ya manganga-thaa a banna. Pudi
ya ba bedi ya twalla khoro. Ke moka morei a ga-
pa-pudi a ya nayo gae. Pudi ya manganga-thaa
a še ya motho ke ya lekhota. Le yêna mo-lifi mo
a nyaka go ja o wa ja. Le yêna molefêlwa. Bjale
banna ba khoro ba re, monna o lathe lerobo, ba
bee diphithô tša mabjala ka ntong. Phithô a ba
bee lefokeng. Morei o ile a napa a lathe lero-
bo. A gopola gore ka tšatši le lengwe a ka bo-
laya lešabe, ka gobane yo a loyanago a ka tšhêla
mojana a foga. Mafello a taba.

~~9555~~

9555 Goutswa a še ga ba bagolo fêla, le ba ba-
nyana ba utswa. Ba bannyana go bolwabo-
lwa ka masogana, dikharebe le bona mašoboro
le mathumasa gammogô le diganyaganya. Di-
ganyaganya ke ba we ba ba thibedišago dikho-
mo. Banenyana ke baledi ba bana. Le bona ba
dira melato ya goutswa. Bjale ba bannyana
no ba ile ba dira molato wa goutswa, ba di-

retšē batwadi. Ke bona ba we ba swanetsēgo go lefella bana ba bona melato. Ke yōna paballō ya batwadi gōdimu ga bana ba bona. Batwadi ba bangwe ba re, pēba e tefa ka tše topo. Ge e ija ditoo, mong wa ditoo o swanetsē go e bolaya. Mabapi le bana ba re ba teiwē ka tumellō ya batwadi ba bona.

9556 Molaō wa goutswa ga masōboro, mathumaša le diganyaganya, ke go teiwa. Bjale go teiwa mo we ga bona, ke gore ba lifilē. Khale motswetsiwa a ba hwetsšana ba tša utiwa, o be a ba tswara a ba tiē. Ke mōka a tša na taba nabō. Batwadi ba tša no o kwa ka bona bana mo ba bolabola gore mokete o ile a hwetsšana re utswa a re tiya. Ge a diyo o kwella gore ba-utswi ke bana ba mokete, gona o be a e ya go ba butšišā. Ge ba ile ba bolana. O tša katšā batwadi gore ke nyaka go ba tiya. Ge ba ile ba dumēla, ke mōka o wa ba tiya. molato wa goutswa o fedile.

9557 Metheng ya bo lehono ngwana a teiwi. Molato wa go tše teiwe ga bana, o tšwa batwading ba bona. Taba e thomile ke bathologa-

di. Bona a ba nyake bana ba bona ba teiwa.
 Ge ngwana a ka utswa, o re moutswetsa a mpatše
 ke mo lefêlê. Go no ba bjale ka dikhomo mo di
 ka ja mabêlê, ba nyaka go lefa bakeng tša
 go teiwa go badiši. Bjale ke molaō wa gore ba-
 na a ba teiwi ba lefella melato ya bona.

9558 Lehu a le hwelwe, mongwe le mongwe o
 wa la gwe. Ona ke molaō wa makhowa. Bona
 ge ngwana a dirile molato, o e tšetše. A ba na
 taba le batwadi ba gwe. Modiri wa molato o swa-
 netše go ya kholegong goba go teiwa ka mokhwa o
 we bona ba bōnago bogolo goba bonnyana. Le ga
 go le bjale ka tšegae tša rena, bana ba baba-
 lwa melatong ya bona ka go ba lefella melato
 ya bona. Manna yo we a tša baballego ngwana
 wa gwe, molato o wa ba wa ya makhoweng. Dikho-
 rong tša tše gagešu a no dira manganga.

9559 Mokhuta o ile a hwa a šiya basadi ba ba
 cedi. maina a basadi ba gwe; Morongwe le
mpelebete. maina a barwa ba morongwe: Tše
khwêlê le mogoti. A bana ba mpelebete:
Nthapê, masepa, matsoboloko le mathule.
 Ke tšona ditšuwana tše we mohu a go
 di šiya.

9560 Letsatši la tšhoboša ya bana ba moku. Ge ba nyakišiša ntšo e kholo, ba hwetsāna gore ntšo e kholo ke ya Morongwe. Morwa wa gwe wa matšibula ke Thekhwelē. O be a tšha diyo tšwa go beha mosadi. Bjale ba hwetsāna gore e tšhale yo manyana, a ka tšheke a khōna go tšwara motše. Rangwane wa gwe e be e le Ramolapō. Ke yēna moratho wa moku. Bjale morerong wa bona ba šupa yēna ~~ke~~ Ramolapō gore a šale a tšwere motše wa go šiya mošolo wa gwe. O ile a dumēla. O ile a beula Morongwe. Moja-lefa a beula Mpelehetē. Taba ya bona ya ba ka mokhwa o we.

9561 Thekhwelē le mmagwe ba tiya Ramolapō. Ka morago ga tšhelemo ka tšhe thii ge rangwane wa moja-lefa a tšwere motše, ka tšhelemo tšha bo bedi ke moka ba thōma mokhwa. Ramolapō o be a dula ga wa gwe motše, a diyo tšha a ba tššetšā. Bjale ka ge motšwari wa motše e le yēna, ka lebaka le lengwe a robala ka ntong ya mmago moja-lefa. Ga go tšbiwi ga bote gore molato e be e leng. Monna o ile o ya ~~malaong~~ malaong ke moka mosadi a moraha. Monna a ka a nyaka go tšoga, mafello ga go

kharametšana ga bona, ke moka ba thōma go
lwa. Bana ba thōma go lla, ba lla mmago bona
Ba re joo! a bolaya mma. Thekhwêlê a tšwa a
le ka ntong ya gwe. A ka a butšiša, o ile a
na fitša ka go tiya moledi. A bōna a idibetše ke
moka a re ke bolaila. O ile a šala a troga a boela
ka moteng wa gwe.

9562 Ramolapō a bitšā banna. Ba ile ba kho-
bahana. Ke moka a re go bona, ke gafêla ngwa-
-na wa mogolo waka tulo ya gwe. Nna ke bōna
gore o gudilê. Ke yōna taba e we ke le bitšā-
tšago yōna. Ke moka a boela a dula fatše.
Bjale banna ba re, di a okwala fêla a re kwi-
šiši ga boše. Re ri ale ka gobane taba ya
go gafêla morwa tulo ke taba e boše. Banna
le basadi nka be ba le mo. Ba tlo bōna mong
wa moše. O swanetše go šala o e khopola,
o tše re botšā ga boše.

9563 Khudugō ya le potapoto mongwe merwalo
a a šala. Goriale ke Ramolapō. Ka morago
ga mo banna ba bolabotše ke moka a bolabola
ka khudugo ya le potapoto. Ka mathō ba bōna
gore mohhalabje o sipêlane. A thōma go phu-
la khudu ka mpeng. Ke be ke hwile ka goma

ka tsoga. Ke ile ko robala mosadi a nkharametša. Bjale le nna ka o kwa mmele go ba-ba ka motiya. Ka morago ke ge morwa wa gwe a fitša a ntiya. Go phafogeng ga ka, ke na hwetsšana go the na motšo ka mōha ba tene ka dintong. Bjale a ke nyake go bolabola tše we, ke nyaka go mo fatulo ya gwe.

9564 Ba ile ba gafela moja-lefa tulo ya gwe. Pele ga mowe, ba ile ba re ba nyaka go ba tshetšiša. Ramolapō a gana. A re ga gona taba, taba ke go gafela morwa dilo tša mōhu papagwe. Ditapō a ke di nyake. Banna ba re o wa kwala ke yo mogolo o di bone. Ke ge ba botša moja-lefa gore o swanetše go tšeya tulo yago. Fela zaba a e re thabiši, ka mokhwa o we o dirilego ka ōna.

9565 Mafate a mabedi. (a) Lefate le letala. (b) Lefate le leswa. Bjale lefate le leswa le tiya ka lefate le letala. Bjale lehono re ka re, "dinonyana go zhalafa mafoto, tše dikholo ke bo kapara thōgō?" Ke ōna mantšu a we re go botšago ōna. Taba nndo o di tšebe gore "tša éta ke namagadi pele goya ka leōpê ke ga tšona." O tware motšwa mōhu papago bjale ka mokhalabje yo. Bana ba ka

moka ke bago. Ke moka ba palakana. Thekhwêlê
a šala a dutš'i tulong ya mahu papagwe.

9566 Mogoti, matsoboloko, mathule, mabotwane le Theo-
ka ba be ba dula morakeng. Ba be ba le badiš'i
ba dikhomo. Ba-diš'i ba khale e be ba dula le di-
khomo morakeng. Ba we ba nyakago mafsi a dikho-
mo, ba be ba rwala maupi ba e ya ba rêka ka
ôna. Ke lebaka la mo lebake le theš'u le thibêlwê.
Go na le monna yo mongwe wa ga Lewele, a go
ba a gašitš'e lebake. Le-bake le na le dišošoro
le manotha. Dišošoro ke la dipholo. Manotha ke la
ditshadi. Bathankana ba we ba ya ba utswa le-
bake la Lewele. Ka tšatš'i le lengwe o ile ke tšena
ka gare ga tšhemo a no hwetšana go šetš'e dišo-
šoro. Mabotwane le Theoka ke bana ba mogaile.

9567 Lewele o ile a ba hwetšana ba khôga. O ile
a ba nekella ka mabanyana. A fitša a dula ka
khaufsi le moraka wa bona. Ge motho a dutš'i mo-
llong a bone tša khole, ke wa khole a bônago tša
mollong. Go tšabiwa dikhogo, bošole ba khogo le
bake. Ba bolabola ka gare lebake la Lewele le
nothile. Khogo ba e tiere ka maeng, ba rwala le
mae a yôna. Le yôna ba e utswitš'e gona mo-
teng wa le Lewele. Ke moka a napa a ba

tswana dikhomo di tswaletšwe, rwalang dilo tše lo bega batswadi ba lena. Ba ile ba re re tiê ganna mo. Monna o ile a ba tšema ka moka ga bona ke moka a thôma go ba tiya. O ile a ba tiya kudu. He moka a rwala lebake la gwe le khogo a boêla ka gae.

9568 Mogoti, mathule le Theka ba babja. Ka morwana Matsoboloko le mabotwane ba yo tšibša batswadi ba bona bolwetš: bja bana. Molato keng. Re ile ra utswa lebake la Lewele lekhogo. Bjale o re tswere, a re tiya. Ba ile ba e tetsa bana ba baya nabô Mogile a ka a šala taba morago. O ile a re o le laile. Le ga na bjale ke tšilo le tiya gapê. A ke nyake bana ba goutswa. Morongwe a re bana baka ba lifiwa. Ge e be ba utswitšê, nka be a tšê a mpatšê ke mo lefêlê. Le basadi ba Mogile le bona ba bolabola bjale ka morongwe.

9569 Thekhwêlê o romêla Lewele thebaka. Thepe la o botšar Lewele a tšê a tšêe dinamama tšar gwe. Dinamama ke ra ka bana, ba šita le go troga ba re ba teile ke yêna. Morumiwa e be e le matšutšubele. O ile a ya. Bjale a fitša a mmotšar ka mokhuwa o we ba mo rumilego ka ôna. Motei a re the-

pela o ba botšē go'na molato o fedile, ka gobane bana ba we ke ba tietšē molato wa goutswa lebakhe le khogo yaka. Ge ba nyaka go dira molato ba ka na bitšā banna re kwe molato o we. O ile a gona, a ya a ba botšā ka mōkhwa o we a ba fetotšego ka ōna.

9570 Taba e ile ya dutšela ke banna. Bjale thekhwêlê a thalōša ka mōkhwa o we bana ba bolaitwe-go ka ōna. Le gore batwadi ba bana ba nyaka gore bana ba bona ba lifiwa. Bjale motei a re ke nnete bana ke ba teile ka baka la goutswa lebakhe laka le khogo. Ka go tiya mo we gaka ka gopola gore molato o fedile. Bjale ge batwadi ba bana ba nyaka ke lefa bana ba bona, a ba lefê bohodu bja bana ba bona, ke fa lefa bana ba bona le nna.

9571 Bana ba e tumêla molato wa bohodu. Ka morago ga dipolabolo tša ba bagolo, ba butšiša bana. Bana ba ile ba dumêla goutswa ga bona. Mogaile o ile a re mabapi le baka bana a ba na molato, ka gobane o ba tietšē bohodu bja bona. Bjale le banna ka mōka ba dumellana le dipolabolo tša Mogaile. Bathologadi ba re ba rena bana ba lifiwa, ge a be a nyaka molato nka be a

ṣe a re bege e be re ṣa mo lefela. Ditaba ka moka di kwa ke moja-lefa. Thekhwêlé a re bjale ka ge beng ba bana ba nyaka gore ngwana goba bana ba bona ba lifiwa, ke tswanêlo ya gore a ba lefê.

9572 Lewele o ile a dumêla go lefa molato wa go tiya bana. O ile a re ke swanetše go ba lefa ka bo-kae. Moja-lefa o ile a bega batswadi ba bana. Ba ile ba re a ba gobê ka khomo. Le a di kwa di polabolo tša batswadi ba ngwana. Monna wa ga Lewele a re di kwa ke nna. Ke a o dumêla molato o we. Fêla le lena le swanetše go lefa bohodu bja bana ba lena. Ge le dumêla go lefa bohodu bja bana ba le-na mpoṣieng ke le lefelê. Ba ile ba dumêla. Ke moka Lewele a ntšha khomo a lefa molato.

9573 Lewele a ba nyaka dikhomo tše pedi le pedi. Ka moragô ga mo a feditše wa gwe molato, a ba nyaka gore ba lefê molato wa le-bake le khogo. Lebake a ba nyaka dikhomo tše pedi, khogo a ba nyaka pedi. Batswadi ba bana ba ile ke a gana. Banna ba re go moja-lefa, wa theletša basadi, ba khoro ba ṣa sa a go ṣema. O swanetše go lefa molato.

Bjale ke swanetše go lefella moratho waka. Le bonu bana ba mpelebetse e thale bana ba go. O swanetše go ba lefella ka moka ga bona. O ile a ntšha dikhomotšhe pedi le pudi a lefa. Ke òna mothahu wa go šiya ke mohu papagwe.

9574 Banna ba laya Thekhwêlé. O wa bōna monna, o monna, o ka the tha boēla morago. Monna o tšeya melaō banneng ba bangwe. Re nyalriale ka gobane o lobisitše thoto ka taba ya go the bōnagale. Mokhalabje yo rangwane wa go ke papago, ge o bōna taba e go ga kantšha o swanetše go botšha yēna. Molaō a o tšwe basading, o tšwe banneng. Ge o ka latēla molaō wa basadi, motše o o tše go šita. Ke moka ba fetšha dipolabolo tšha bona. Mafello a taba.

9575 Kopotšha o ile a hwa a šiya basadi ba ba bedi. maina a basadi a tše ngodiwa ka go latelana ka go pekwa ga bona: Makubê le Makêkê. O ile a šiyar bana ba gwe e thale ba bannyana. Bjale ka letšatši la thobošo gwa šupwa mogolo wa mohu go ba yēna motšwari wa motše. Leina la mogolo wa mohu hee. O ile a kala a tšwere motše wa mohu moratho wa gwe.

9576 Lee ke matswala wa bathologadi. Goriale mo we ke gore a swanêla go tšena ka dintso tša bathologadi ka baka la gore ke betši ba gwe. Makube o be a na le bana ba ba bedi ba bathankana. Ba banemyana le bana ba ba bedi. Maima a ba bathankana: Lee le makunya. Mahêkê o be a no ba le ngwana wa mothankana ka o thii. Keina la gwe Lephatsi. Bathankana ba ke ge e le badiši ba dikhomo. Ba trogetša dikhomo phulung a ba gopole go boya ga e go tlo ja tša goja. Go boya ga bana ke ge letšatsi le dihetše. Batswadi ba ba butšiša gore mothegare ka moka lejang. Ba re re ja makhwatšo le mathenya.

9577 Makhwatšo le mathenya. Ke lebaka la mo dikhomo di tšene mathakeng. Keina le legolo la go tšena mathakeng ke go thagêla. Lega ba ile ba bolabola ka makhwatšo le mathenya dipeelo tša batswadi a tša ka tša khôlwa. Ba ile ba re ba tša boya le nku e twilwê. Makhwatšo ke mahuya a we ba kwatšago mathakeng. Mathenya ke go thenya dišo mo we beng ka masemo oa buputšego. Bathankana ba no tšwela pele le modirô wa bone. Re tša re ke tšona mo

920

K34/82

4509

re tša bone molato.

9578 Bana ba twariwa ka ditšibeng tša matšhikhidi. Ditšiba a di botiwi, ka baka la go tšhaba mello. Ba dirilê gore ge tše ka tšagêla ke kotse ya mollô, ba-tšo ba khônê go bula ^{thunya} ~~torje~~ ba tēnê ka gare. Ba tša thusa go ntšha tša ka gare le ge mong wa ntšo a tše gona. Biale bathankana ba be ba phutše thunyanyana ya bona. Ke moka ba tēna ka yōna, ba e ya ba utswa ditso. Thešubana tše we tša ditso ba tše thula lešoba. Mong wa tše thiba o be a tša le moge tšelo. O be a no tēna a ntšha mabêlê, ke moka a e ya a swa šila. Ka tšatši le lengwe a duma morogô wa go tšhedwa ditso. Keina la go tšhedwa ditso morogo ke go khôtêla. A hwetsšana go diyo šala marašana. A bōna maoto le thunya e ba tšwago ka yōna. A ka a nyaka go batsša ba moše. O ile a lalla. ~~Di~~hegare ba tša. Ka ba bedi ba tēna, ba ba bedi ba šala ka nte. Ke ba amogedi. Ke moka a batwara. Ba ka nte ba ile ba tšhaba.

9579 Matšhikhidi o iša bana go batwadi le morwalo wa bona. A fitša a tiegetša molato. Re ile ra bolabola gore bana ba tša boya le

nku e tswilwê. Ke ôna mahwatšo le mathenya
a. Molomo wa go bolabola a o gona. Bjale mong
wa ditso a re ke molato ka gobane ba ruthu-
thilê pu yaka ka moka. Ke moka a gona
a boêla gae.

9580 Batswadi ba bana ba nyaka gore bana ba
teiwê. Ka moragô ga mo moutswetswa a tugilê,
ba šala ba romêla tha bona thebaka tha gore
a tšê a tiê bana. Moutswetswa a re bona be-
ng ba ka ba tiya fêla nna ke nyaka gore di-
tso tšaka di lifiwê. Ke moka a gona a
ya a ba botšê gore o nyaka gore ditso tšê
gwe di lifiwê. Bana ba dirilê molato ba
diretšê rena batswadi ba bona. Molato re
tšê lefa fêla bana bona ba swanetšê go tei-
wa. Goriale ke hee.

9581 Molato o ile wa lifiwa ka dipudi tšê thara.
Bathankana ba bararo ke ba go šiya ke mohu.
Mothankana yo mongwe e be e le wa khoro ya
ga masete. Ba ga masete ba ile ba ntšha
pudi. Hee a ntšha dipudi tšê pedi tšê ma-
zahu wa mohu papago bona. Ke moka mola-
šo wa fêla o e tšê mo we. Mafello ataba.

9582 Mohale o ile a šiya basadi ba ba bedi. Maima a basadi a ta ngodiwa ka go latelana ga go bikiwa ga bona: šele le mmanto. O ile a šiya bana ba gwe e thale mašobošwana. Ke gore e thale ba bannyana. mašobošwana na ke gore mašoboro-nyana. Maima a bona ke a: lekhowa, Nkhese le Kokobetša. Kokobetša ke morwa wa nfo e nyana. Bjale moratho wa moku ke mantalapanane. Ba ile ba lla thello tha moku, molebendi wa mate e le yēna moratho wa moku. Moratho a ba a šupiwa go ba matwari wa mate ka morago ga mo thello tha moku the fedilē. Ke ka lona letsatsi la thobošo.

9583 Bakhogi ba lebake ba o kwana, ka tsatsi le le ngwe a ba o kwane. Ke ditaba tša pele ga lehu la mohale. Ge ba khogile lebake fela ba o kwana. Tsatsi le gona le bjala kwana a ego- na ka baka la gore ba phathagantšhišē dilo tša bogale ka moka ga bona. Ke moka ntwā e ya rumāša. Ka morwana ba tšoga ba le balwetši. Le ge polabolo e re ba bedi a ba lwe ba bjayana dintā, e be ba tha bjayane dintā, ba be ba e lwa. Moratho a laēla mogolo. Aowa mogolo, le ge bure go thabana tša šaka ka te-

~~šaka~~ le thii, ke bona gore ya mongwe wa rena a ka lopa ka thôgô. Goriale mo we ke gore ke nyaka go bôna waka mmoto ka dula. Mogolo o ile a re o wa o kwala ngwana wa mmê. Ga di ile go ya ka mebotô ke tša šaka ka le thii. Ke moha moratho a tšwa ka gare ga mofe a ya a dula mmotong wa matapaneng. Mogolo a šala a dutšê mmotong wa lekhwareng.

9584 Mohu o hwa moratho a dula ga wa gwe mofe. Moratho a be a e nwa noka ya thedukwi. Mohu a šala a enwa di diba tša nokane ya letading. Bjale ba dulelane khole le khole. Ka moragô ga mo ba ma šupile go šala a tšwara mofe, ke moha a šala a bolabola le bathologadi. Polabola ya gwe ke ya gore ba ya dula khaufi na le yêna. Ba ile ba gana.

9585 Mantalapane o ša bathologadi mabaka. Le a bô mo le dulago mo ke khole le kowa gae ga ka. Tšatši le ke le mo, tša kowa di a thinye ga. Letšatši ke le kowa, tša mano a di bone ke motho. Bjale ka ge mogolo-golo ya mongwe a ile a šiya theema the, "Thoka ya khole a e bolae noga." A ba ka ba nyaka go kwisša. Motšwari wa mofe a ba a bitša ba nna ba the ba kae-

go tita ~~ma~~ ma kwiša khamō ya bathologadi. Ba-
na ba ile ba ēma le monna. Bjale ba lokologa
go dula khaufsi le yēna. Monna a loutša thelēpē
a ba agēla dintō khaufsi le motē wa gwe.

9586 Lekhowa le Kokobeta ba tswariwa ba utswa
nosi ya šai. Nosi, dinosi, phagō le diphagō.
Lešūwa le mašūwa. Go ngwaditšile ka bothii
le buntši. Bothii bo ya thōma, buntši ke bja ma-
fellō. Bjale ka nosi, dinosi. Ke ta thaloša ma-
ntšō a a ka gōdimu pele ga kutso ya bana. Pha-
gō ya nosi. Diphagō tša dinosi. Bjale rena ge
phagō e tēna, re re nosi. Ke mmani a re nosi ya-
ka. Ge o ka a kwa a re dinosi tšaka, ke diphagō
tše pedi goba go tšwela pele ga diphagō. Go go bitš-
wi dintši. Khamthe dintši tšona di na bitšwa dintši
tša nosi. Motšhitšhi ke tšona dintši tša nosi mo di-
khobakane. Le ge ma thomangwe di khuduga tšō nya-
ka le gae le leswa ke motšhitšhi goba mmapō. Mmapō
ke ge di hwetšane the thare di lekeletše ka buntši
bja tšona.

9587 Phagō - Diphago, le leşūwa - mašūwa. Nka ba-
ka lang go thalošwa nosi le dinosi. Le baka ke le,
ba bangwe nosi ya phagō ba re ke dinosi. Bjale
ge o e ya o hwetšana nosi ya phago. Ka go teba

920

K34/82 4521x

gore dinosi ke dinosi tša diphagō. O wa butšišā,
tše dingwe di kae. Ke mka o no go šupa nosi.
Bjale ba thoma go mo makala gore ke motho wa go
tšwa kae. Mašūwa nka buntši. Bjale mašūwa ke
dinosi tša go ruiwa. Ge e phagō ha e thii ke le-
šūwa.

9588 Bantswi e be ba ena le mokobō motswala
wa bona. Ke motswala wa bona ka gabane ke
ngwana wa rakhadi wa bona. Bjale mmago moka-
bō o be a tšerwe Bōkhaga. Ke bona ba ga dino-
ši. Rena ke rena ba ga nosi. Bjale lešūwa
le la šāai o be a le beile ka mafuri ga
mote khole-nyana le mote. Ka lebaka la
mo baputswa ke ge e le mašoboro a magola.
Dinosi tše we di ile tša bōna ke yēna Ma-
kobō. Dinosi tšaka. Di kae, šidi. Ge ba e
ya ba hwetšana e le nosi. Mmalo! e ke ke
lešūwa yēna a re a še mašūwa ke dinosi tša
ka.

9589 Ba ile ba rafa lešūwa la šāai. Lešū-
wa le we e be le lona, bjale ba le tšhubella
ka mollō. Ba ile ba dula fathe ba tšhekha
ditshekha. Ke lebaka la mo ba thagola. Ba
ile ge ba le mašemong, ba bōna moši o thu-

nya. ~~Ke~~ Sai o ile a kitimela gae. Ge a fitha
a hwetšana gore moši o thunya phagang. A thō-
ma go thepela ka go nekhella. O ile a ba hwe-
tšana, ke moka a ba twara.

9590 O ile a ya nabō gae ga katswadi ba bona.
Ba be ba ruele dimapō ka mamati a morula. Ba-
twadi ba be ba the gōna, ba be ba the ile ma-
šemong. A ka a fela peelo, o ile a thwa nabō.
Ge letšatši le ya madikelo, ba fitha. Ke moka
a ba bega molato wa bana ba bona. A ba the-
lošetša ka makhwa o a ilego a bōna ka oña,
le mo a yo ba twara. Ke tšhabile go ba tiya
ka gobane bana ba pakaeno ke bana ba ba-
radi. Ba re aowa re di kwilē. Ke moka a
laela a foga.

9591 Sai o ile a ba fetala gore ke molato.
Ka ~~mapō~~ ga mo a tugike ka sāla ba kolabola.
~~Mapō~~ ^{mantšho} a re bana ba dirile molato bjale
re swanetše go dira bjang. Bathologadi ba re
ke molato. Bjale motswari wa motšho, a re le a
o kwala. Fela mo la e be e le molaō waka, e
be ba swanetše go tšhwa. Bjale ke tšhaba go
lokolla Sai gore a ba tiē, ka gobane ka
morwana le ka bōna mo yo mangwe a bōna

ke tšhō mmōnago, la tšoga la lla ka nna. Ke
ge a romela thebaka. A fetola thebaka ka
gore ke molato.

9592 Ba ile ba lefella bana ka dipudi tše pedi.
Ba ile ba ntšha pudi ya go rapela molato. O ile
amogela pudi. Ke mōka a re go thebaka, thepela
o ba botšha ba ntšhe engwe pudi, molato o felē.
O ile a goma a ya a ba botšha. Ke mōka ba
ntšha pudi ya bo bedi. Molato o fedilē thepela
o ba botšha. Ba laē bana ba bona. Ke mōka
monna wa thebaka, a goma a ya a ba botšha.
Le bona ba ile ba lebaga ge molato o fedilē.
Go mmagō mōkōbō go ile gwa foya lentšū fēla
la gore a tebe gore ngwana wa gwe o be a
utswitšhe le ba bona bana, molato re lifile o
fedilē. Ba ile ba lefa ka ōna mōthahu wa go
šiya ke mōhu. Mafellō a taba ya go utswa.

9593 Mantšlapane
Mantšlapane a tšwela pele le tšwarō ya mōte.
O ile a lēla moja lefa go fithēla a gola. O ile
a mo tšhō mosadi ka ōna mōthahu wa go šiya
ke mōhu papagwe. Ka moragō ga mo a na leba
bana ba ba bedi ke mōka a gafela Lekhowa
tulo ya go šiya ke mōhu papagwe. Mafellō a
taba.

9594 Thelai o ile a hwa a šiya moradi ke
 ina la moradi Mangwedi. O be a na le barwa
 ba ba bedi. Maina a bona: Ntšiseng le Kha-
lane. Rangwane wa bona mošwene. Bjale
 mahu papago bona, o ile a šiya a ba tšeišitšē
 basadi. Motho ke motho a ba bolae, ke mahu
 papago bona o ra go morwa wa maetsibulo ka
 gobane a še madi a gwe. O be a bolabola
 ka mokhwa o we a thale bokwetsing bja gwe
 bja ntšerē. O bolabola ka mokhwa o we ka ba
 ka la gore ngwana yo we wa maetsibulo ba
 ile ba diyo tšwa ba xwele ge mmagwe a
 e ta bogadi. O be a tha mo nyake bo phelong
 bja gwe ka moka. Fela peelo ya gwe e ile ya
 mo nyaka ka bukeng la thōmphō le ga romēga.
 Mong ngwana wa gwe o be a na le xwele le
 mereba.

9595 Ke ge e le ngwana wa madi a šek ke moja-
 lefa ka gobane ngwana a-ane madi o aana
 dikhomo. Ka moragō ga thello tha mahu, ka
 letšatšī la thobošo ba hwetšana gore moja-lefa
 e thale yo monnyana. Ke ge a^{no} le ngwana ka
 o thii. Bjale ba bōna gore a ka the ke a khō-
 na go thōhōmela lefa. Ke ge ba dira gore

moratho wa moku a be tulong ya go tware
mote. Mošwene o ile a likiša go gana, bjale
mafellong a dumela ka baka la dipolabolo tša
banna. O ile a dula le mmago moja-lefa.

9596 Mošwene o ile a gafela Ntšaišeng tulo ya
gwe. O ile a di bōna di tšata. A phakiša go
tibiša banna gore ba khabakane. Mosadi wa mo-
ja-lefa ke ge a na tem le mpa. A re go bona
ngwana ke ya mogolo le melao ya go tware ma-
te ke mo rutilē. Ka goriale mowe, e be ke re
a dulē tulong ya gwe. Ke riale ka go-bane
ke khopolo ya ka. Banna a ba ka ba nyaka go
tšwa ba nyakišiša molato, ba ile ba dumellana
naē. Ke moka ba mmeya tulong ya moku papa-
gwe.

9597 Ntšaišeng o dutšit tulong ya moku papagwe.
Bjale ba mmotšā gore o tware mote ka mokhuwa
wa mōa. Mowe o bōnago taba e go ga-kantšha
o botšē rangwane wa go. Ge yēna e mo šita
o tša re botšā, re tšata. Tswala bannenga e fa-
relwe. O ukwile naa. Mote o lehono ke wena
mong wa ōna. Papago o hwile a be a na le mosadi,
ka goriale mowe lefa a le abiwi. Moratho wa
go le yēna ke ngwana wa go. Monna mōa o hwe-

tšana banneng ba bangwe. Ke mōha ba fets'a dipolaboto tša bona. Ke mōha go fedile, ba laela, ba palakana.

9598 Kholane a thōma go nyats'a mogolo. Ka moragō ga mo ba mmeile tulong ya boja-lefa, moratho a thōma go nyats'a mogolo. Nyats'o ya gore, o re ke morwa mang. Mogolo a botš'a mošwene ka mokhwa o we moratho a dirago ka bna. Ke go botš'a gore batho a re dipōō tša dikhomō. Rangwane wa bona o ile a ya. A hwetš'ana gore ke nnet'e moratho o bolabola ka mokhwa o we wa gore ke morwa mang. Banna ba ile ba khobakana. Mošwene o ile go bōna gore moratho a kwisiš'i, ke mōha a dirago-re banna ba khobakane.

9599 O ile a tšhalošetš'a banna yēna mošwene. Ke bone yo ngwana wa mogolo waka, a e fa ko wa gaka. Bjale o ile a mpoš'a ka mokhwa o we moratho a mo šimelago tšhe nwanane. Ke nna ke ile ke leka go sola moratho, a mphetola ka gore ke morwa mang. Ke ge ke bōna gore ka moswana yo mongwe a ka bolaya yo mongwe. Ke yōna taba e we le bitšetswago yōna. Moja-lefa a fets'a mantš'u a rangwane wa gore. Bjale re ka o kwa wena moratho. O ile a re ke morwa

mang yo we a ta jago lefa. Ke moka a fetsa go bolabola a e ta mo we.

9600 Pōō a di be pedi ka šakeng. Goriale ke banna. Ba re ga moratho, mo o bōna gore ke wena pōō go kaone gore o tšwe ka gare ga mota. Rena re teba e le wena ngwana ka gobane yo ke mogolo wa go. Bakeng tha lentšu la gore ke morwa mang, re hwe-tšana gore o wa rogana. Rena a re diphōlōfōlō e re go go bēlēga (gotswala) ngwana ya ta ya modira monna. Lentšu la diphōlōfōlō le ile la thaba Kholane. O ile a thōma go lla. Mafellong ga go lla ga gwe, a bitsa yo mongwe wa banna, a ya naē thopeng. Ke moka a mmotsa gore thepela o nthapella ga mogolo ke togetše ke molomo. Dithapelō di ile tša ya. Ke moka a mo tswarēla. Go toga ka lona tšatsi le we a thompha mogolo wa gwe.

9601 Kholane o ile a pata Nkhwidiseng ka molamo. Ke ge ba ile go tšoma mebuta. Bjale mmuta o ile wa toga. O ile ke tiya mmuta a tiya letapa, molamo wa taboga wa pata Nkhwidiseng thōgō wa mo katela fatho, ke moka madi a thōma go tšwa. Mofosi wa molamo a re nannase. Ba ile ba mo e tetsa ba mo isa gae. Ba hwetsana ba-

tswadi ba ba thalošetša ka mokhwa o we a guba-
tšitšwego ka gona. Ke moka bathankana, ke batha-
nkana ka phōšō, ke bannanyana ka gabane ba na-
le malapa a bona. Ke batho ba bagolo, bona ba
na ba bitša bathankana ka baka la gore e šu ba
tebe molaō.

9609 Batswadi ba Nkhwidiseng ba romêla thebaka.
O ile a ba thalošetša gore a diya ka khōlē, ka ga-
bane o be a re o bolaya mmuta. Mmague a re a
diya tšē we, yo waka ngwana o wa lifina. Manna
a re taba e ke phako. Ke moka ba romêla the-
baka tha go tiegelša molato. Thebaka the ile
thaya. Bjale thare go fitša tha tēna ga moja-
lefa. Ke rumilwē ba re ngwana wa lena o bo-
laile ngwana wa bona. Goriale ke ba ga moho-
fē. Ke di kwile goriale ke moja-lefa. Thepela o
ba batša le ma ke tha batša beng ba gwe. O ile
a gona a ya a ba batša ka mokhwa o a ba
fetatšego ka ōna.

9603 Ntšaiseng o ile a bitša mošwene. Ge a
fitšhilē a ma thalošetša ka mokhwa o we the-
baka the ilego tha bolabola ka gona. Di
a o kwela, re nyaka mantšū a mogobatši.
O ile a bitšwa. Bjale a e tumêla molato.

A re ~~le~~ a ka diya diya ka khōlē, ke ke ke
foša mmueta. Ke mōka rangwane wa bana
a re ke molato. Moja-lefa a re mošemanyana
moroga mogolo thešego a loga thwaēla. Mošwe-
ne o ile a sola mogolo, a re bobē a ba etšiša-
ne.

9604 Molato o ile wa lifiwa ka khomale phudi.
moja-lefa ge a be a balabola ka thešego o loga tha-
elō o be a gana go mo lefella molato. O ile a wišā
ke mantšū a mošwene. Ba ile ba roma tha bona
the-baka. Ba ba fetola ka gore ke molato. Ba
ntšha pudi ya go rapēla. Ba amogēla pudi. Ba
re pudi ke le foša la go thatswa nthō. Thepela
o ba botša ba ntšhe khomo molato o fēlē. O ile
a ba botša ka mokhwa o we ba mmuētšego ke ina
go balabola a še go-lemo, ba ntšha khomo. Ke mōka
ba re molato o fedilē. Ke mōka molato wa fēla
ka go mo lefella ka mothahu wa go šiya ke
mōka papago bana. mafellō a tabu.

9605 Ntholo o ile a šipiwa boja-lefa ka mora-
gō ga lehu la papagwe. Papagwe o ile a no šiya
moradi ka othii. Moratho wa moja-lefa e be e le
Bogēšē. Moratho o be a thešū a tšee moradi.

Ka ganale mo we e thale ngwana. Lefa ka moka
la go šiya ke mohu la ba matsogong a moja-lefa.

9606 Bogēšē o ile a lwa le mahubedu. Mahubedu
o ile a mo fenyā. Ba ile ba lamolanywa ka go
bōna gore o bekiša Bogēšē. Ka moragō go mo ba
ba lamolanyē, ke moka a tswara mahubedi ka
letsagō. Ke tšhupō ya gore o mo fentšē. Bjale
Bogēšē a topa letapa a pjaša mahubedi thōgō.
Ke gore o diyo mo lalla, ka gobane yēna o be a
gapola gore e fedilē. Bjale ba thōma go makhabi.
mopjati o ile a tšhaba. Mopjatiwa a šala a phi-
kuloga. Ngwana bō o ile a mo etetšā, a mo ša
gae. Mmele ka moka e be e na ba madi fēla.
mmagwe o ile go mmāna a thōma go lla thello
tha lehu. Ba ile ba mat ma thibēla.

9607 malato o ile wa lifiwa ka dipudi tšē thwana.
Batswadi ba mogobatsiwa ba romela thebaka tha
gore ke tē ba bōne the ngwana wa bona a di-
rilego gōdimu ga ngwana wa bona. moja-lefa
a re go bōna ke go-tsera. Ke moka a ntšha
pudi a ya go rapēla ka yōna. Ba re thepela
o mmotšē re mo nyaka dipudi tšē nnē, mala-
to o fēlē. O ile a ntšha ōna mothahu wa go
šiya ke mohu a lefa. Ke moka malato wa

Jêla ~~o~~ fa mo we. moja - lefa a žala a kaja ma-
ratho. molato ôna o fedikê. mafellô a taba.

9608 Mpolobotse o ile a dula tulong ya baja-kefa-
ka moragô ga mohupapagwe. Thekhabêla. Thekha-
bêla o be a na le basadi ba banê. Maina a ba-
na ke a: Malotša, Mokento, Mabore le Maitšeng.
Basadi ba na ba mohu, ba ngodiwikê ka go la-
têlana ka go bikiwa ga bana. Bathologadi ba
bangwe ba ile ba beula ke ba bo lelôko la ma-
hu. Bjale moja-lefa o ile a beula maitšeng. Jêla
malotša o ile a gana ge moja-lefa a beula
moradi wa nfo e nnyana. Mpolobotse a re pelo e
ja the ratwê. Ke moha a napa a dula le mo-
thologadi.

9609 Maitšeng a loya ngwana wa Leake. Leake
o be agišane le mpolobotse. Ngwana o ile a babja
letšati ka lethii, ka letšatši la bo bedi a napa a
hwa. Bjale Leake o ile a belaêla, ka pelaêlô e we
ya gwe, a dira gore ba tšwe ba mote wa gwe.
Ba ile ba tšwa. Monna wa ngaha a ba botšša
gore le file ga laola motho wa gohwa. Ba ile ba
dumêla. A re moloi a ke mmone ma. Moloi le mo-
šile moragô. Ke moradi yo le agišanega naê. Ke

moradi wa mmina noko. Moradi yo we ke mathologadi. Ke yêna yo we a loilego moku. Ke moka ba goma ba boêla gae.

9610 Leake o ile a thôma Moloi. Go thôma motša ke go mo romêla thebaka. O ile go fitša gae ke moka a romêla thebaka ga mpolobotse. Thepela o mmotša ke yêna a mpoloilego. A ke re mang yêna ka noši, ke moradi wa go šiya papagwe wa mmina noko. Mpolobotse o ile a khobakanya basadi, ke moka a botša thebaka gore the bolabolê. The ile the thaloša ka mokhwa o we ba ilê^o ba mmotša ka ôna. Gare ga basadi mmina noko ke nna fêla. Goriale ke muitseng. Ka goriale mo we ke gore ba nthomile boloi. Moja-lefa a re go bjale. Ge nke o wa teba o swanetsê go bolabola nnete. Moloi o ile a ganetsä boloi bja gwe. Wena monna wa thebaka, thepela o ba botša gore ba re thomile boloi. Ke moka a goma, a ya a ba botša ka mokhwa o we ba bolabotšega ka ôna.

9611 Boloi ke taba e kholo, ka baka le we o swanetsê go tšibiša batswadi ba go. O ile a ya go tšibiša batswadi. Ba mmutšiša gore a bolabole nnete, mo u teba taba. O ile a re nna a ke tebe thelo. Bjale batswadi ba ya ga mokhonyana le moredi wa

bona. He bōna ngwana yo a e tšwa a lla, o re
ba mo thomile boloi. Ke nnete naa. moja-lefa a
re ke nnete. Rena re nyaka go gatana naboma
-ata, re akwa boloi bja ngwana wa rena. Ba roma
tha bona thebaka tha go bolabola ka mokhwa o
we wa go gatana dinao. Tha ya tha ba botša.
He bona ba re re nyaka go e ba ka mokhwa o we.

9612 Ba ile ba tšwa ba le khorong ya ga mothabê. Ba
khorro ba ile ba ntšha monna wa khoro go ba ditšhe
tša bona. Monna wa khoro e be e le Phašuku. Ba
ile ba sobella thelorolo. Bja le monna wa ngaka
a ya a tya yēna maitšeng. A ba botša le ge ba ile
ba ya go monna yo mongwe wa ngaka, a tšh
ntšha yēna. Ganetša moloi. Moloi o ile a e tumela.
Monna wa ngaka a setha naha a fa leake.
Ke moka ba goma ba boya gae.

9613 Maitšeng o na le molato. Ba ile ba tšenela
gona molato. Ke moka ba laudišetša khoši ka
mokhwa o ngaka e teilego moloi. O tha ganetša
moradi. O ile a re ke wele. Ke molato, goriale ke
khoši. Thepela lo gapa lesome la dikhomo le tē
le le fē thōgō ya batho ba we. Ka tšatši la gore
dikhomo tše we di a nyakēga. Ba ile ba buli
di-fatē ba boela gae. Ka gae ba tha yo ba-

labola

9614 Makhonyana o bolabola le ba ga makholo wa gwe. Ge ba fithile gae, ba ya ba khobakana khorong ya bogadi bja bo moloi. Bjale mpolabotse a re go ba ga makholo wa gwe, ngwana wa lena o loile bjale ka ge le tōo o kwa ka tōa lena ditēbē. Ba re ka goriale mo we o ra go reng. A re bānang molato wa ngwana wa lena. Ba re gapē a še mpja ya rena, ke mpja yago. Bjale banna ba leloko la bo moja-lefa, ba re ba ga makholo wa go ba o kwala. Ge o nyaka gore molato a lefe ke ba ga makholo wa go, o tēbē ga bofe gore ba ta toga le ngwana wa bona gammōgō le bana ka baka la gore ke wena o thalaga. Moja-lefa a re ka moswana e ka toga ya ntoma therēthe. Mo we a re tene, rena re bolabola ka molato.

9615 Moja-lefa o ile a lefa molato wa boloi ka dikhomo tōa matōo a moredi wa moloi. O ile a re go o ~~le~~ gore banna ba mosola, a re ke kwile, ke swanetšē go lefa molato ka dikhomo tōa moredi wa gwe. Ba re mo we diteba ke wena. Ke moka a bolabola le moloi, ba kwana. Ba ntšha dikhomo ba ya ba lefa molato. Ke no ka molato wa fēla. Mafellō a taba.

9616 Khane ya dinosi. Ke ditaba tše dingodilwego mo go 9586 le 9587. Bjale mo go ngodiwa khane ya batswadi ba Mohobô le Lekhowa. Ba ile go akwa lentšu la kutsa ya ngwana wa bana, ke moka bca²ta. Papanago mohobô a re dinosi tše utswitšego ke tša mang. Ngwana a re ba re ke tša šai. Batswadi ba lekhowa ba re a ba re dinosi ke nozi. Manna a re ke dinosi ka gobane ke tše dintši. A še diphago ke phagô. Ke phagô fêla go tšena dinosi. A owa rena re re ke nozi. Ke dinosi ge e le diphagô. Dintši tša dinosi ke motšhiti. Ka bothii re re ntši ya nozi. Ge dikho bakane gôdimu ga the thare re re ke mapô. Ge re tšentšha theata ka phagang ya nozi, re hwetrana mapô, dimapô ka buntši. mapô ke bothii buntši dimapô ga^{div} supi mohuta wa dimapô. Mohuta wa dimapô: dimapô tša tšhite, dimapô tša bose, dimapô tša maguratha, dimapô tša mana. Ke tša bana ba dinosi. le dimapô tša bomangokô. Mokhonyana o ile a re nna a ke khone go tšega khane le ba ga makholo. Tsê we ka moka le di bolabolago ke di ga geno. O ya a kwala, fêla molato o we o tšilego ka ôna o fedilê. O ile a leboga. Khane ya fêla e ta mo we.

9617 Mošwene o ile a šala a dula le mangwedi ka morago ga lehu la manna wa gwe Thelai. Bjale

O ile a hwa ka bolwetš'i hja ntš'ê. O ile a dula le mothologadi ka moragô ga mo go tšugile tšhila ya mohu. Makhwapa ba re ke thakha. O ile a ina mpa le ba le foka. Ka moragô ga mo a belegile ngwana a khôna a dula naê. Ka go tšhaba go fetelwa ke bolwetš'i. Ke ngwala ka baka la go tššima ga tšhila ka gobane tšona dingodilwê mo go 9594.

9618 Phakô. Ditaba tša lentš'u le dingodilwê mo go 9530. Bjale mo go ngodiwa lentš'u le we ka baka la tšhupô ya lona. Ge lona le eme le šupa go the dirê ka khôlê. Bakeng tša lona re beya khôlê. Ge go beiwa go-phakêla, ke gore modiri wa molato o dirilê ka khôlê. Ge go beiwa a-phakêla, ke tšhupô ya gore a dira ka khôlê. Lona mang le no êma ka Phakô le šupa a še khôlê. Ge ona le molato wa o kwa ba re phakô, molato o ka thebê gona.

Tema ya 36(a). moliti wa thoto le moledi.

9619 khêthô la ditemana tša Tema ya 36(a):

9229 Temana ya 1: Taba ke molodi wa thoto le moja-lefa.

4331.

88.

9319 Temana ya 9: Ba ba beyaga motšwari wa mote.

4376.

89.

9364 Temana ya 3: Khêthô ya motšwari wa mote.

P.T.O. 4402

~~4402~~

920

K34/82

4530 *

4402. 90.

9391 Temana ya 4: Mabaka a peyo ya motswari wa
mete. 4415.

91.

9414 Temana ya 5: Mokhethiwa a ka no gana batwuredi
4427.

92.

9448 Temana ya 6: moledi a se mošegedi. 4444.

93

9474 Temana ya 7: motswari wa mete mebedi. 4457.

94

9524 Temana ya 8: Motshepiwa o lefa melata ya batho
logadi le paballô ya bana ba bana. 4482.

95

End 5.920